

iuvis

Prix: 350 BEF
Prijs: 350 BEF

Juridisch tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie

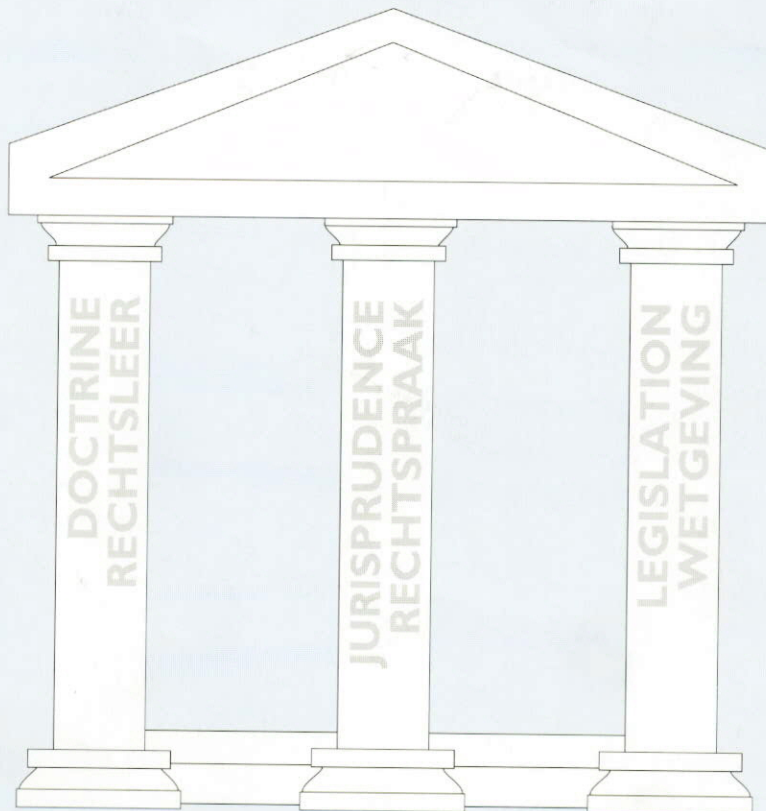
BFE-FIGAS

Revue juridique publiée par la Commission Juridique

FPE-FIGAZ

Mei 1995
Mai 1995

8

Distributie van Elektriciteit en Gas
Distribution d'Electricité et de Gaz

Tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie van de
Bedrijfsfederatie der voortbrengers en verdelers van elektriciteit
in België (BFE) en het Verbond der Gasnijverheid (FIGAS).
Verschijnt drie maal per jaar.

Revue éditée par la Commission juridique de la Fédération
professionnelle des producteurs et distributeurs d'électricité de
Belgique (FPE) et de la Fédération du Gaz (FIGAZ).
Paraît trois fois par an.

Redactiecomité / Comité de rédaction

Dirk Devroe, Advocaat te Antwerpen
François Glansdorff, Avocat à Bruxelles

Paul Bouwens
Philippe Boulanger
Annemie Claes
Sabine Claeys
Dries Deleenheer
Christiane Devos
Pierre D'hulster
Robert Hoen
Anne Keteleer
Geeraard Peeters
Philippe Van den Brulle
Luc Verbeeck

Sonia Janssens (verslag / rapport)

**Grafisch concept en realisatie /
Concept graphique et réalisation**
Marleen Verduyck

Administratie / Administration
Chantal Nachtergaele

Hoofredacteurs / Rédacteurs en chef
Sabine Claeys
Geeraard Peeters

Abonnementen / Abonnements
vzw BFE, Tervurenlaan 34 bus 38, 1040 Brussel
asbl FPE, Avenue de Tervuren 34 - bte 38, 1040 Bruxelles
Tel.: 02/733.96.07

Per nummer: 350 BF
Jaarabonnement: 900 BF
(Voor het buitenland: plus portkosten)
Over te maken op rek. nr.: 210-0345453-88 van de vzw BFE

Le numéro: 350 FB
Abonnement annuel: 900 FB
(Pour l'étranger: frais de port en plus)
Par versement au compte n°: 210-0345453-88 de l'asbl FPE

Verantwoordelijke uitgever / Editeur responsable
Geeraard Peeters, Belgiëlei 14, 2018 Antwerpen

INHOUD SOMMAIRE

RECHTSLEER - DOCTRINE ————— 361

DE LA PRESCRIPTION DE L'ACTION EN RECUPERATION DES FACTURES POUR CONSOMMATION DE GAZ ET D'ELECTRICITE, DE LA PRESCRIPTION DE L'ACTION PUBLIQUE ET DE L'ACTION CIVILE POUR INFRACTION A LA LOI DU 10 MARS 1925 SUR LA DISTRIBUTION D'ENERGIE ELECTRIQUE AINSI QU'AUX LOIS RELATIVES AU TRANSPORT ET A LA DISTRIBUTION DE GAZ

DE VERJARING VAN DE VORDERING VOOR GAS- EN ELEKTRICITEITSVERBRUIK EN DE VERJARING VAN DE STRAFVORDERING EN DE BURGERLIJKE RECHTSVORDERING WEGENS OVERTREDINGEN OP DE WET VAN 10 MAART 1925 BETREFFENDE DE ELEKTRICITEITSVOORZIENING EN DE WETTEN BETREFFENDE HET GASVERVOER EN DE GASDISTRIBUTIE

RECHTSPRAAK - JURISPRUDENCE ————— 377

Hof van Beroep te Brussel - 15 november 1994

J. HENDRICKX T/ SIBELGAS ————— 377

1. *Elektriciteitsmeter met onvoldoende vermogen • Verkeerde facturering • Gebrek aan goede trouw van de verdeler*
2. *Tegenvordering • Gegrondheid en bewijs van de schade • Geen oorzakelijk verband*
3. *Vijfjarige verjaring • Art. 2277, lid 4 B.W. niet van toepassing*
4. *Algemene leveringsvoorwaarden • Geen kennis door de gebruiker • Verwijl-intresten niet verschuldigd*
1. *Compteur d'électricité de puissance insuffisante • Facturation erronée • Absence de bonne foi du distributeur*
2. *Demande reconventionnelle • Bien-fondé et preuve du dommage • Absence de lien de causalité*
3. *Prescription de l'art. 2277, alinéa 4 C.C. • Non applicabilité.*
4. *Conditions générales de fourniture • Ignorance du consommateur • Intérêts moratoires non dus*

Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk - 9 maart 1993 GASELWEST T/ WALTER DUJARDIN NV	380
<p><i>Verkeerde facturering • Rechtzetting • Verbruik • Geen rechtsverwerking • Geen onverschoonbare dualing • Verplichting tot betaling • Tegeneis tot schadevergoeding</i> <i>Facturation erronée • Rectification • Consommation • Absence de "rechtsverwerking" • Absence d'erreur inexcusable • Obligation de paiement • Demande reconventionnelle en dommages et intérêts</i></p>	
Tribunal de première instance de Charleroi, en degré d'Appel - 22 décembre 1993 CAMBRAY M. C/ S.A. ELECTRABEL	381
<p><i>Fraude • Reconnaissance écrite des faits • Contestation • Remise en état des installations</i> <i>Bedrog • Schriftelijke erkenning van de feiten • Betwisting • Herstel van de schade aan de installaties</i></p>	
Tribunal de première instance de Bruxelles - 13 juin 1994 INTERELEC C/ CENTRE PUBLIC D'AIDE SOCIALE DE LA COMMUNE DE WATERMAEL-BOITSFORT	383
<p><i>Facturation erronée • Erreur matérielle • Prescription trentenaire • Demande reconventionnelle • Faute de la société distributrice • Préjudice subi par le consommateur • Bien-fondé et preuve de ce préjudice</i> <i>Verkeerde facturering • Materiele fout • Dertigjarige verjaring • Tegenvordering • Fout van de distributiemaatschappij • Door de verbruiker geleden nadeel • Gegrondheid en bewijs van dit nadeel</i></p>	
Tribunal de commerce de Charleroi - 16 février 1995 S.A. ELECTRABEL C/ SCIACCA	386
<p><i>Vol d'énergie • Manipulation frauduleuse des compteurs de gaz et d'électricité • Classement sans suite • Calcul des consommations • Moyenne des deux années précédentes • TVA</i> <i>Diefstal van energie • Manipulatie van gas- en elektriciteitsmeters • Klassering zonder gevolg • Berekening van het verbruik • Gemiddelde van de vorige twee jaren • BTW</i></p>	
Hof van Beroep te Antwerpen - 27 februari 1990 P.B.E. INTERCOMMUNALE C.V. T/ WEGENFONDS T/ VAN BROECKHOVEN'S	389
<p><i>Elektriciteitskabels • Laattijdige verplaatsing • Verplaatsingsopdracht • Bevoegde overheid • Verjaring van de burgerlijke vordering • Art. 26 van de wet van 10 maart 1925 • Teledistributiekabels • Toepasselijkheid van de wet van 17 januari 1938</i> <i>Lignes électriques • Déplacement tardif • Ordre de déplacement • Autorité compétente • Prescription de l'action civile • Art. 26 de la loi du 10 mars 1925 • Lignes de télédistribution • Applicabilité de la loi du 17 janvier 1938</i></p>	
Rechtbank van eerste aanleg te Leuven - 16 maart 1995 VERSCHUEREN BVBA T/ P.B.E. C.V.	394
<p><i>Beschadiging van ondergrondse kabels • Elektriciteits- en T.V. distributieaansluiting • Verjaring van de burgerlijke vordering • Wet van 10 maart 1925 • Art. 26 V.T. Sv. • Beginpunt verjaringstermijn</i> <i>Bris de câbles souterrains • Raccordement à l'électricité et à la télédistribution • Prescription de l'action civile • Loi du 10 maart 1925 • Art. 26 T.P. C.P.P. • Point de départ de la prescription</i></p>	

Rechtbank van eerste aanleg te Brussel - 27 september 1994 VLAAMS GEWEST - WEGENFONDS T/ GASELWEST	399
<i>Bevel van de Staat tot verplaatsing van elektriciteitslijnen • Weigering • Art. 26 Wet 10 maart 1925 • Eénjarige verjaring Ordre de déplacement de lignes électriques par l'Etat • Refus • Art. 26 Loi 10 mars 1925 • Prescription annale</i>	
Justice de Paix du second canton de Mons - 24 mars 1994 S.A. ELECTRABEL C/ ELOOT A.	400
<i>Paiement de la consommation • Colocataire de l'immeuble • Contestation • Consommateur de fait • Obligation de paiement Betaling van het verbruik • Medebuurger van een onroerend goed • Betwisting • Feitelijke gebruiker • Verplichting tot betaling</i>	
Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout- 13 juni 1994 IVEKA T/ HUFKENS EN FIERENS	401
<i>Verbruik van elektrische energie • Verjaring • Huishoudelijke schuld • Samen- wonenden • Solidariteit Consommation d'énergie électrique • Prescription • Dette du ménage • Cobabi- tants • Solidarité</i>	
Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen - 30 maart 1994 IVERLEK T/ PROVOOST EN N.V. COMMERCIAL UNION INSURANCES BELGIUM	402
<i>Schade aan elektrische installaties • Boom • Gebrek van de zaak • Bewijs door eliminatie Dommage aux installations électriques • Arbre • Vice de la chose • Preuve par élimination</i>	
Vrederegerecht te Hamme - 25 januari 1994 INTERGEM T/ VAN DEN ABBEEL	405
<i>Schade aan elektrische installaties • Boom • Gebrek van de zaak • Bewijs door eliminatie Dommage aux installations électriques • Arbre • Vice de la chose • Preuve par élimination</i>	
Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen - 13 januari 1994 EVAG T/ N.V. BOUWMAATSCHAPPIJ VOOR BOUW- EN GRONDWERKEN	406
<i>Kabelbeschadiging • Hoofdaannemer - Onderaannemer • Overeenkomst BVVO/ CETS • Toepasselijkheid Bris de câble • Entrepreneur principal - Sous-traitant • Convention U.P.E.A./ CETS • Applicabilité</i>	
Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde - 21 maart 1994 INTERGEM T/ BELGISCHE STAAT	408
<i>Schade aan openbare verlichting • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO/ CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Bijstandskosten Dommage à l'éclairage publique • Indemnisation • Convention UPEA/CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance</i>	
WETGEVING - LEGISLATION	411

De la prescription de l'action en récupération des factures pour consommation de gaz et d'électricité, de la prescription de l'action publique et de l'action civile pour infraction à la Loi du 10 mars 1925 sur la distribution d'énergie électrique ainsi qu' aux lois relatives au transport et à la distribution de gaz

Lors d'actions judiciaires intentées pour récupérer des montants dus pour consommation d'électricité et de gaz il s'avère que les consommateurs invoquent les délais de prescriptions courtes des articles 2272 et 2277 du Code Civil afin de se libérer de l'obligation de paiement de la dette, (la prescription quinquennale de l'article 2277, al. 4 du CC) ou pour indiquer qu'il y a présomption de paiement et que la dette a déjà été acquittée, (la prescription d'un an de l'article 2277 al. 2 du CC complété par l'article 5 de la loi du 1 mai 1913 sur le crédit des petits commerçants et des artisans).

Les prescriptions précitées sont cependant opposées à tort. Nous tenterons d'expliquer ci-dessous pourquoi ces prescriptions particulières ne peuvent trouver leur application dans le cadre de ces actions à l'égard des intercommunales d'intérêt public.

Une certaine confusion règne également en ce qui concerne les délais de prescription de l'action publique pour les délits -et de l'action civile qui en résulte- tels que définis dans la Loi du 10 mars 1925 sur la Fourniture d'électricité et ses arrêtés d'exécution.

De verjaring van de vordering voor gas- en elektriciteitsverbruik en de verjaring van de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering wegens overtredingen op de Wet van 10 maart 1925 betreffende de Elektriciteitsvoorziening en de wetten betreffende het gasvervoer en de gasdistributie

In rechtsgedingen die vorderingen van elektriciteits- of gasverbruik tot voorwerp hebben, wordt door de verbruiker soms de bijzondere verjaringstermijnen, opgenomen in de artikels 2272 en 2277 van het Burgerlijk Wetboek, ingeroepen tegen de intercommunale verdeler om zich te bevrijden van de verplichting tot betaling van de schuld (de vijfjarige verjaring van artikel 2277, lid 4 B.W.) ofwel om aan te geven dat er een vermoeden van betaling is en dat de schuld reeds gekweten werd (de éénjarige verjaring van artikel 2272, lid 2 B.W. aangevuld met artikel 5 van de Wet van 1 mei 1913 op het krediet der kleinhandelaars en ambachtslieden).

Voornoemde verjaringen worden evenwel ten onrechte ingeroepen. Hierna wordt getracht te verduidelijken waarom deze bijzondere verjaringstermijnen in dergelijke gedingen geen toepassing kunnen vinden ten aanzien van intercommunale nutsmaatschappijen.

Eveneens heerst er nog vaak verwarring omtrent de verjaringstermijnen van de strafvordering voor misdrijven -en de burgerlijke rechtsvordering hieruit voortvloeiend- bepaald in de Wet van 10 maart 1925 op de Elektriciteitsvoorziening en haar uitvoeringsbesluiten.

Une même confusion règne concernant les prescriptions des infractions définies dans la législation relative au *transport de gaz* (Loi du 12 avril 1965 relative au transport de produits gazeux et autres au moyen de conduites et ses arrêtés d'exécution) et la législation en matière de *distribution de gaz* (Loi du 24 décembre 1970 relative aux mesures de sécurité à prendre pour la création et l'exploitation d'installations de distribution de gaz et ses arrêtés d'application).

Nous tenterons également d'apporter des éclaircissements à cet égard.

Le présent exposé tend à faire une synthèse de la conception usuelle du droit en ce qui concerne l'application des règles de prescription dans les matières susmentionnées.

I. Prescription de l'action en matière de consommation de gaz et d'électricité

1. Observations générales sur les articles 2277, alinéa 4 et 2272, alinéa 2 du C.C. (complété par l'art. 5 de la Loi du 1er mai 1913)

Les fondements de ces prescriptions ont pour point commun que l'obligation en droit est éteinte après un certain laps de temps. Le défendeur ne supporte plus la charge de la preuve.

La prescription de l'article 2277, alinéa 4 C.C. présente un caractère libératoire et vaut comme moyen d'irrecevabilité de la demande. Le créancier perd son droit de réclamer sa créance en justice après l'écoulement d'un temps déterminés et il n'est plus autorisé à prouver que le débiteur ne se serait pas libéré. Le débiteur est censé s'être libéré et la charge de la preuve ne lui en incombe plus.

La prescription de l'article 2272 al. 2 du CC institue par contre une prescription fondée sur "l'acquiescement" de la dette mais ne constitue pas en soi une exception d'irrecevabilité de la demande. Elle concerne le bien fondée de l'action pour laquelle il est cependant dérogé aux règles de la charge de la preuve instaurée par l'article 1315 al. 2 du CC en vertu duquel il appartient au débiteur d'établir qu'il a rempli ses obligations. Le principe en vertu duquel la dette est considérée comme acquittée à également un caractère relatif dans la mesure où d'une part l'exécution de l'obligation repose sur une présomption de paiement et d'autre part, parce que le créancier dispose de moyens limités, par les articles 2275 et 2274 CC, pour refuter la présomption de paiement.

Eénzelfde onduidelijkheid heerst er omtrent de verjaringen voor de inbreuken bepaald in de wetgeving inzake het *gasvervoer* (Wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige produkten en andere door middel van leidingen en haar uitvoeringsbesluiten), en de wetgeving inzake de *gasdistributie* (Wet van 24 december 1970 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van gasdistributie-installaties en haar uitvoeringsbesluiten).

Ook hieromtrent zal getracht worden enige klaarheid te brengen.

Dit overzicht tracht enkel een synthese te geven van de gangbare rechtsopvatting inzake de toepasselijkheid van de verjaringsregels in hogervermelde materies.

I. Verjaring van de rechtsvordering inzake het gas- en elektriciteitsverbruik

1. Algemene opmerkingen over de artikels 2277, lid 4 en 2272, lid 2 B.W. (aangevuld met art. 5 van de Wet van 1 mei 1913)

Beide verjaringsregels hebben dit gemeen dat telkens na een bepaald tijdsverloop de verbintenis in rechte is uitgedoofd. De verweerder draagt geen verdere bewijslast meer.

De verjaring van artikel 2277, lid 4 B.W. vertoont een gewoon bevrijdend karakter en geldt in het proces als een middel van onontvankelijkheid. De schuldeiser verliest zijn recht om na verloop van een zekere tijd zijn schuldvordering nog in rechte te vorderen en hij wordt niet langer toegelaten te bewijzen dat de schuldenaar zich niet zou bevrijd hebben. De schuldenaar wordt in rechte geacht zich te hebben bevrijd en draagt geen enkele bewijslast meer.

De verjaring van artikel 2272, lid 2 B.W. stelt daarentegen een "kwijtende" verjaring in en geldt niet als een exceptie van onontvankelijkheid. Zij betreft de gegrondheid van de vordering, waarbij wordt afgeweken van de normale regels van de bewijslast ingesteld door artikel 1315 B.W., omdat de schuldenaar niet langer de bewijslast draagt dat de schuldvordering werd betaald. De bevrijding van de schuld heeft evenwel een beperkend karakter omdat eerstens, de bevrijding gesteund is op een vermoeden van betaling en tweedens, de schuldeiser het vermoeden van betaling mag weerleggen door beperkte bewijsmiddelen (cfr. artikels 2275 en 2274 B.W.) in de loop van de procedure.

La règle de prescription de l'article 5 de la Loi du 1er mai 1913 repose également sur une présomption de paiement. Outre l'extension aux artisans d'une part, cette modification de la loi implique également d'autre part que le début de la prescription ne commence qu'après l'écoulement de l'année civile au cours de laquelle la créance est née. Le délai de prescription est par conséquent plus long que celui de l'article 2272, alinéa 2 C.C.

2. La non-applicabilité de l'article 2272 alinéa 2 C.C. et de l'article 5 de la Loi du 1er mai 1913 sur le crédit des petits commerçants et des artisans

2.1. Disposition légale

L'article 2272, alinéa 2 C.C. s'exprime comme suit:

"Celles (les actions) des marchands, pour les marchandises qu'ils vendent aux particuliers non marchands se prescrivent par un an".

L'article 5 de la Loi du 1er mai 1913 sur le crédit des petits commerçants et des artisans s'exprime comme suit :

"L'exigence de paiement de créances telles que visées dans l'article 2 se prescrit par un an à partir de l'année civile au cours de laquelle les marchandises ont été vendues ou les travaux exécutés".

Les créances visées à l'article 2 de la Loi du 1er mai 1913 sont : les créances des marchands et des artisans pour les marchandises vendues aux particuliers non marchands.

2.2. Absence de la qualité de marchand, de commerçant ou d'artisan des intercommunales

Les deux prescriptions concernent des créances "de marchands, pour les marchandises qu'ils vendent aux particuliers non marchands". Le concept de marchand est identique dans les deux articles précités.

Les deux règles de prescription ne peuvent être opposées aux intercommunales parce que le législateur a accordé un statut spécial à ces personnes morales de droit public -le statut de service public dans le sens organique du terme. L'article 3 de la Loi du 22 décembre 1986 relative aux intercommunales établit d'ailleurs qu'indépendamment de leur forme et de leur objet, les intercommunales n'ont pas de caractère commercial. Par conséquent, elles ne possèdent pas la qualité de commerçant.

L'intention du législateur ne peut être mise en doute. Le Ministre de l'Intérieur a indiqué lors de la préparation de cette loi en commission du Sénat, que les intercommu-

Ook de verjaringsregel van artikel 5 van de Wet van 1 mei 1913 heeft een kwijtend karakter en berust bijgevolg op een vermoeden van betaling. Naast enerzijds de uitbreiding tot de ambachtslui houdt deze wetswijziging anderzijds ook in dat de vertrekdatum van de verjaring slechts een aanvang neemt na verloop van het burgerlijk jaar, waarin de schuldvordering is ontstaan. De verjaringstermijn is bijgevolg langer dan deze van artikel 2272, lid 2 B.W.

2. De niet-toepasselijkheid van artikel 2272, lid 2 B.W. en artikel 5 van de Wet van 1 mei 1913 op het krediet der kleinhandelaars en ambachtslieden

2.1. Wettelijke bepaling

Artikel 2272, lid 2 B.W. luidt:

"Die (de rechtsvordering) van kooplieden, wegens de koopwaren die zij verkopen aan personen die geen koopman zijn verjaren door verloop van één jaar".

Artikel 5 van de Wet van 1 mei 1913 op het krediet van kleinhandelaars en ambachtslieden luidt als volgt:

"De eis tot betaling van schuldvorderingen, bedoeld in artikel 2, verjaart door verloop van één jaar te rekenen van het burgerlijk jaar binnen hetwelk de koopwaren werden verkocht of de werken uitgevoerd".

De schuldvorderingen in artikel 2 van de Wet van 1 mei 1913 bedoeld, zijn: de schuldvorderingen die de kooplieden en ambachtslieden hebben ter oorzaak van waren, verkocht aan bijzonderen, die geen kooplieden zijn.

2.2. Afwezigheid bij intercommunales van de hoedanigheid van koopman- of handelaar of ambachtsman

Beide verjaringen betreffen schuldvorderingen "van kooplieden, wegens koopwaren die zij verkopen aan personen die geen koopman zijn". Het begrip koopman is in beide voornoemde artikels hetzelfde.

Beide verjaringsregels kunnen niet ingeroepen worden tegen intercommunales omdat aan deze publiekrechtelijke rechtspersonen -openbare diensten in de organieke betekenis van het woord- een bijzonder statuut werd verleend door de wetgever. Artikel 3 van de Wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales stelt immers dat intercommunales, ongeacht hun vorm en hun doel, geen handelskarakter hebben. Bijgevolg bezitten zij niet de hoedanigheid van handelaar.

Aan de bedoeling van de wetgever kan niet getwijfeld worden. De Minister van Binnenlandse Zaken stelde, bij de voorbereiding van de wet in de Senaatscommissie,

nales poursuivent un but d'utilité publique et ne peuvent être considérées comme commerçant.¹

Indépendamment du fait que les intercommunales empruntent leur forme juridique au droit civil ou au droit commercial, elles sont ni des sociétés civiles ni des sociétés commerciales. Ces deux formes de sociétés sont d'ailleurs fondées en vue de poursuivre un but lucratif soit en posant des actes réputés commerciaux par le Code de Commerce (pour les sociétés commerciales), soit en se livrant à des activités qui ne sont pas considérées comme des actes de commerce (pour les sociétés civiles).

Les intercommunales qui adoptent le statut juridique d'une société commerciale en application de l'article 4 de la Loi du 22 décembre 1986 n'ont pas la qualité de commerçant en raison du prescrit de l'article 3 de la même loi.

Etant donné l'absence de la qualité de marchand ou de commerçant, la prescription annale des articles 2272, alinéa 2 C.C. et 5 de la Loi du 1er mai 1913 ne peut être opposée aux intercommunales.²

La jurisprudence et la doctrine tant anciennes que récentes considèrent que les intercommunales ne peuvent être considérées comme commerçant.³

2.3. Les actes de commerce posés par des intercommunales

Lorsqu'une société commerciale a pour objet statutaire de poser des actes de commerce, il existe une présomption irréfragable que la société a la qualité de commerçant.

dat intercommunales het openbaar nut nastreven en derhalve niet kunnen optreden als handelaar.¹

Ongeacht het feit dat intercommunales hun rechtsvorm ontleen aan het burgerlijk of het handelsrecht, zijn zij noch burgerlijke vennootschappen noch handelsvennootschappen. Beide vennootschapvormen worden immers opgericht met het oogmerk winst na te streven door hetzij het stellen van door het Wetboek van Koophandel als daden van koophandel aangemerkte handelingen (voor de handelsvennootschappen) hetzij door niet als daden van koophandel beschouwde activiteiten te stellen (voor de burgerlijke vennootschappen).

Intercommunales die in toepassing van artikel 4 van de Wet van 22 december 1986 de rechtsvorm van een handelsvennootschap aannemen hebben niet de hoedanigheid van handelaar, ingevolge de bewoordingen van het artikel 3 van de dezelfde wet.

Gezien de afwezigheid van hoedanigheid van koopman of handelaar kan de éénjarige verjaring vervat in de artikels 2272, lid 2 B.W. en 5 van de Wet van 1 mei 1913 niet ingeroepen worden tegen intercommunales.²

Zowel de vroegere gevestigde rechtspraak en rechtsleer alsmede de recente rechtsleer en rechtspraak huldigen de zienswijze dat intercommunales geen handelaar zijn.³

2.3. Het stellen van materiële daden van koophandel door intercommunales

Wanneer een handelsvennootschap tot statutair doel heeft daden van koophandel te stellen dan geldt het onweerlegbaar vermoeden dat de vennootschap de hoedanigheid van handelaar heeft.

¹ Document parlementaire, Sénat, Z.1982-1983, 529/2, page 48

² DE CLERCK D., *Intercommunale Maatschappij*, A.P.R., n° 458, page 210 - MAES R., *De Intercommunales*, Vanden Broele, 1992, page 365. *Bulletins de jurisprudence FPE* n° 10, 10A, 10B, 10C et 10E; voir également: *Gand*, le 5 mars 1993, *IUVIS* 4, 1994, page 186

³ HAUTPHENNE P., *De verenigingen van gemeenten in België*, Brussel, V.B.S.G., 1966, p. 108 et 67 réf. par. K 1920-21 ainsi que MAES R., *De overbedsbemoeiing op het gebied van de elektriciteitsvoorziening in België*, Die Keure, 1967, nr. 26, blz. 21; DE CLERCK D., op cit., nr. 446 en 447, blz. 205; PEETERS B., *Continuïteit van het overbedsbedrijf*, Maklu, 1989, nr. 291, blz. 278 met verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak; VANHAEVERBEEK J., *Les Intercommunales*, Nemesis 1988, nr. 42, blz. 72; eveneens VANHAEVERBEEK J., *Les Intercommunales*, Actes du Colloque du 18 novembre 1988, Faculté de droit de Namur, blz. 58, 7°; ALEN A., *Algemene beginselen van het Belgisch publiek recht*, E.Story-Scientia, 1988, blz. 407; Kort Ged. Rb. Antwerpen, 2 april 1973, R.W., 1974-75, 1715; *Gent*, 14 december 1978, R.W., 1978-79, 1659; Zie eveneens verwijzingen in voetnoot 2.

¹ Parl. St., Senaat, Z.1982-1983, 529/2, blz. 48

² DE CLERCK D., *Intercommunale Maatschappij*, A.P.R., nr. 458, blz. 210 - MAES R., *De Intercommunales*, Vanden Broele, 1992, blz. 365. *Rechtspraakbulletins BFE* nr. 10, 10A, 10B, 10C en 10E; zie ook: *Gent*, 5 maart 1993, *IUVIS* 4, 1994, blz. 186

³ HAUTPHENNE P., *De verenigingen van gemeenten in België*, Brussel, V.B.S.G., 1966, blz. 108 en 67 met verwijzing naar de Par. hand. K. 1920-21; MAES R., *De overbedsbemoeiing op het gebied van de elektriciteitsvoorziening in België*, Die Keure, 1967, nr. 26, blz. 21; DE CLERCK D., op cit., nr. 446 en 447, blz. 205; PEETERS B., *Continuïteit van het overbedsbedrijf*, Maklu, 1989, nr. 291, blz. 278 met verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak; VANHAEVERBEEK J., *Les Intercommunales*, Nemesis 1988, nr. 42, blz. 72; eveneens VANHAEVERBEEK J., *Les Intercommunales*, Actes du Colloque du 18 novembre 1988, Faculté de droit de Namur, blz. 58, 7°; ALEN A., *Algemene beginselen van het Belgisch publiek recht*, E. Story-Scientia, 1988, blz. 407; Kort Ged. Rb. Antwerpen, 2 april 1973, R.W., 1974-75, 1715; *Gent*, 14 december 1978, R.W., 1978-79, 1659; Zie eveneens verwijzingen in voetnoot 2.

Les intercommunales n'ont pas pour objet statutaire de faire des bénéfiques, mais bien d'offrir un service d'intérêt public, ce qui n'implique pas que les intercommunales ne puissent clôturer leur exercice comptable sur un solde positif.

Il est évident que les intercommunales font usage des méthodes et organisations comparables à celles des entreprises commerciales. Malgré leur absence de but lucratif, les actes posés par les intercommunales sur le plan économique pourraient être considérés comme des actes à caractère commercial. Bien que ces intercommunales dont les activités économiques sont régies par les principes de l'économie de l'entreprise n'aient pas de caractère commercial, elles peuvent poser des actes de commerce d'un point de vue matériel, mais uniquement sur la base de leur but d'utilité publique, sans que la qualité de commerçant ne puisse être attribuée à l'intercommunale.

2.4. Compétence des tribunaux de commerce en application de l'article 573 du Code de Commerce

Ce n'est que dans ce contexte -voir point 2.3. ci-dessus- que les tribunaux de commerce sont compétents pour connaître des litiges relatifs aux actes des intercommunales réputés commerciaux par la loi.

L'article 573 C. Com. précise d'ailleurs que le juge commercial peut intervenir si le demandeur n'a pas la qualité de commerçant. Le tribunal de Commerce ne peut être compétent lorsqu'une intercommunale est partie à un litige que lorsque celle-ci agit en tant que demanderesse (en tant que non-commerçant) à l'égard d'un commerçant dans le cadre d'un acte commercial.⁴

2.5. Qualité de la partie qui invoque la prescription

Pour que les règles de prescription des articles 2272, alinéa 2 du C.C. et 5 de la Loi du 1er mai 1913 puissent être appliquées, la partie qui les invoque ne peut être commerçant. Toutefois, le commerçant qui est lui-même consommateur peut invoquer ces règles de prescription. Mais si l'achat se situe dans le cadre de l'activité commerciale du commerçant, il ne peut invoquer ces prescriptions.⁵

2.6. Présomption de paiement

Comme nous l'avons déjà évoqué ci-dessus, les règles de prescription des articles 2272, alinéa 2 du C.C. et 5 de la

Intercommunales hebben niet tot statutair doel winst te maken maar wel een dienst van openbaar nut, wat niet belet dat intercommunales hun boekjaar positief kunnen afsluiten.

Intercommunales hanteren evenwel commerciële methodes en hebben een bedrijfseconomische organisatie. Handelingen en verbintenissen van intercommunales met economisch karakter kunnen -zelfs bij afwezigheid van winst oogmerk- als daden van koophandel worden aangemerkt. Ook al hebben deze intercommunales, waarvan de economische activiteiten volgens bedrijfseconomische beginselen worden verricht, geen handelskarakter, toch kunnen zij materieel gezien daden van koophandel stellen, maar enkel handelend vanuit een oogmerk van algemeen nut, zonder dat daarbij aan de intercommunale de hoedanigheid van handelaar mag worden toegekend.

2.4. Bevoegdheid van de handelsrechtbanken in toepassing van artikel 573 W.Kh.

Enkel binnen deze context -zie punt 2.3 hiervoor- zijn de handelsrechtbanken bevoegd om kennis te nemen omtrent geschillen inzake handelingen van intercommunales die de wet als daden van koophandel aanmerkt.

Artikel 573 W.Kh. bepaalt immers dat de handelsrechter ook kan optreden indien de eiser niet de hoedanigheid van koopman heeft. De handelsrechter kan bijgevolg enkel bevoegd zijn in geschillen waarbij een intercommunale partij is, op grond van de toepassing dat het geschil handelt over een daad van koophandel waarin de intercommunale, als niet handelaar, als eiser optreedt tegenover een handelaar.⁴

2.5. Hoedanigheid van de partij die zich beroept op de verjaring

Opdat de verjaringsregels van de artikelen 2272, lid 2 B.W. en 5 van de Wet van 1 mei 1913 toepassing kunnen vinden, mag de partij die er zich op beroept geen koopman zijn. De koopman die echter zelf consument is kan zich wel op deze verjaringsregels beroepen. Wanneer de aankoop zich evenwel situeert in het raam van de handelsactiviteit van de koopman, kan hij zich niet beroepen op deze verjaringen.⁵

2.6. Vermoeden van betaling

Zoals hiervoor reeds gesteld berusten de verjaringsregels van de artikelen 2272, lid 2 B.W. en 5 van de Wet van

⁴ Voir Maes/R. op cit. p 365, ainsi que VANHAEVERBEEK J., *Les intercommunales*, 1988

⁵ Voir à ce sujet T. Vred., février 1984, n. 2, page 56 et les références à la jurisprudence.

⁴ Zie MAES R., op cit., blz. 365, punt 3; eveneens VANHAEVERBEEK J., *Les Intercommunales*, 1988, nr. 43, blz. 74

⁵ Zie hieromtrent T. Vred., februari 1984, nr. 2, blz. 56 en de rechtspraakverwijzingen

Loi du 1er mai 1913 reposent sur une présomption de paiement.⁶

Selon une conception récente la présomption de paiement de l'article 2275 peut être renversée si le débiteur reconnaît "expressis verbis" dans une correspondance que la dette n'a pas été acquittée.⁷

3. La non-applicabilité de l'article 2277, alinéa 4 du C.C.

3.1. Disposition légale

L'article 2277, alinéa 4 du C.C., s'exprime comme suit:

"Les intérêts des sommes prêtées, et généralement, tout ce qui est payable par année, ou à des termes périodiques plus courts, se prescrivent par cinq ans."

3.2. Ratio legis de l'article 2277 C.C.

Cette disposition repose sur une présomption de paiement (voir point I.1), mais a pour but de prévenir la croissance constante et pratiquement imperceptible de dettes périodiques. Le législateur désire prémunir le débiteur contre une charge financière trop importante qui pourrait être engendrée par une accumulation de petites dettes périodiques susceptibles de constituer à terme une dette de capital trop considérable.⁸

En outre, il est déduit de la disposition "généralement, tout ce qui est payable par année, ou à des termes périodiques plus courts" que ce délai de prescription est applicable à toutes les dettes récurrentes qui ont le caractère d'un revenu, pour autant que ces paiements doivent être effectués par année, ou à des intervalles plus brefs.⁹

Ainsi, DE PAGE H., *Traité élémentaire de droit civil belge*, tome VII, n° 1325 à 1328 ainsi que PLANIOL et RIPERT, tome VII, n° 1338; R.P.D.B., compl. IV, V° *Energie électrique et gaz*, page 399, n° 455 (avec références à la jurisprudence française):

1 mei 1913 op een vermoeden van betaling.⁶

Een schuldbekentenis die in het raam van artikel 2275 B.W. het vermoeden van betaling voldoende weerlegt, is, volgens de moderne opvatting, aanwezig indien de schuldenaar in de gevoerde briefwisseling "expressis verbis" erkent dat de schuld niet werd betaald.⁷

3. De niet-toepasselijkheid van artikel 2277, lid 4 B.W.

3.1. Wettelijke bepaling

Artikel 2277, lid 4 B.W. luidt:

"Intresten van geleende sommen, en, in het algemeen, al hetgeen betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen, verjaren door verloop van vijf jaren."

3.2. Ratio legis van artikel 2277 B.W.

Deze bepaling berust niet op een vermoeden van betaling (zie punt I.1), maar heeft tot doel het gestadig en nagenoeg ongemerkt aangroeien van periodieke schulden te voorkomen. De wetgever wil de schuldenaar behoeden voor een te grote financiële last die zou kunnen ontstaan door een opeenhoping van kleine, periodieke schulden die op de duur tot een grote kapitaal-schuld zouden kunnen aangroeien.⁸

Tevens wordt uit de bepaling "in het algemeen, al hetgeen betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen" afgeleid dat deze verjaringstermijn van toepassing is op alle wederkerende schulden die het karakter hebben van een inkomen, voor zover deze betalingen bij het jaar of op kortere tijdstippen moeten gebeuren.⁹

Zo stellen DE PAGE H., *Traité élémentaire de droit civil belge*, tome VII, nr. 1325 tot 1328 alsmede PLANIOL et RIPERT, tome VII, nr. 1338; R.P.D.B., compl. IV, v° *Energie électrique et gaz*, blz. 399, nr. 455 (met verwijzingen naar de Franse rechtspraak):

⁶ Voir T. Vred., février 1984, n° 2, page 35; Voir également les bulletins de jurisprudence BFE, n° 10; Voir également la jurisprudence récente: Justice de Paix de Tournai, 17 avril 1990, IUVIS n° 1, 1993, page 38; Mons, 16 juin 1987, IUVIS n° 4, 1994, page 175.

⁷ Voir T. Vred., février 1984, n° 3, page 86, n° 40 avec références à la jurisprudence

⁸ VAN OEVELEN A., *Algemeen overzicht van de bevestigende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht*, T.P.R., 1987, page 1790, n° 32 avec références à DE PAGE H., DEKKERS R., KLUYSKENS A., DELVA W., VANDEPUTTE R. et REGOUT-MASSON M.

⁹ VAN OEVELEN A. o.c., T.P.R., 1987, page 1790, n° 32 avec références à LAURENT F., DE PAGE H., DEKKERS R., ainsi qu'à la jurisprudence à l'inclusion de la jurisprudence de cassation.

⁶ Zie T.Vred., februari 1984, nr. 2, blz. 35; Zie ook rechtspraakbulletins BFE, nr. 10...; Zie ook recente rechtspraak: Vred. Doornik, 17 april 1990, IUVIS nr. 1, 1993, blz. 38; Bergen, 16 juni 1987, IUVIS nr. 4, 1994, blz. 175.

⁷ Zie T.Vred., februari 1984, nr. 3, blz. 86, nr. 40 met verwijzingen naar rechtspraak.

⁸ VAN OEVELEN A., *Algemeen overzicht van de bevestigende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht*, T.P.R., 1987, blz. 1790, nr. 32 met verwijzingen naar DE PAGE H., DEKKERS R., KLUYSKENS A., DELVA W., VANDEPUTTE R. en REGOUT-MASSON M.

⁹ VAN OEVELEN A., o.c., T.P.R., 1987, blz. 1790, nr. 32 met verwijzingen naar LAURENT F., DE PAGE H., DEKKERS R., alsook naar de rechtspraak met inbegrip van deze van cassatie.

“La notion d’arrérages, de rente ou de pension, de loyers ou d’intérêt de capitaux dont il s’agit au premier paragraphe de l’article 2277 s’apparente à la notion de dette ayant le caractère d’un revenu pour le créancier.”

Etant donné que l’article 2277 C.C. a pour but d’éviter qu’un revenu ne s’accroisse pour former une dette de capital, cette disposition *ne sera pas appliquée dans les cas où ce risque n’existe pas.*

Ceci est le cas lorsqu’il s’agit de *dettes qui forment elles-mêmes déjà un capital*, même si elles s’accroissent avec le temps.¹⁰

Ce point de vue a également été suivi dans un arrêt récent de la Cour d’Appel de Bruxelles:

“Considérant que ces règles (celles de l’article 2277, alinéa 4 C.C.) ont pour but d’éviter qu’un revenu ne s’accroisse pour former à terme une dette de capital: que le prix dû pour la fourniture d’électricité constitue déjà un capital et n’est pas soumis à la prescription quinquennale” (Bruxelles, 15.11.1994, IUVIS, 1995, n° 8).

Ne sont donc pas soumises à la prescription de l’article 2277, alinéa 4 C.C. les sommes dues pour la fourniture d’électricité et de gaz.¹¹

3.3. Echéances périodiques d’une même dette

Il s’ensuit outre les dispositions de l’article 2277 C.C. que ce délai de prescription ne concerne que les échéances périodiques d’une même dette.

Les échéances périodiques pour la consommation de gaz et d’électricité forment aussi bien l’objet de *fournitures successives qui ne résultent pas d’une même dette.*

¹⁰ VAN OEVELEN A., o.c., T.P.R., 1987, page 1793, n° 35 avec références à DE PAGE H. et DEKKERS R. et à la jurisprudence. Dans un jugement isolé Trib. Louvain, 17.12.1991. A.R. n° 41.411, non publié, contre lequel appel a été interjeté, le tribunal estime qu’il n’y a pas de différence entre la dette locative mensuelle d’une habitation et la dette mensuelle de l’électricité. Le Trib. de Malines a également estimé en ce qui concerne cette différence entre dette locative et coûts de l’électricité, 29 mars 1983, Pas., 1983, III, 59, (également publié dans R.W., 1984-85, 274 mais avec la date du 29 mai 1983) que le délai de prescription de l’article 2277 C.C. et que les frais d’entretien et de consommation ne relèvent pas du concept de “location” tandis que les frais de consommation sont des frais variables qui ne relèvent pas de l’article 2277 C.C.

¹¹ VAN OEVELEN A., o.c., T.P.R., 1987, page 1793, n° 35 avec références à DE PAGE H. et DEKKERS R. Voir également Trib. Malines, 29 mars 1983, Pas., 1983, III, 59, (également publié dans R.W., 1984-85, 274 mais avec la date du 29 mai 1983).

“La notion d’arrérages, de rente ou de pension, des loyers ou d’intérêt de capitaux dont s’agit au premier paragraphe de l’article 2277 s’apparente à la notion de dette ayant le caractère d’un revenu pour le créancier.”

Daar artikel 2277 B.W. tot doel heeft te verhinderen dat een inkomen op de duur tot een kapitaalschuld aangroeit, zal deze bepaling *niet worden toegepast wanneer dit gevaar niet bestaat.*

Dit laatste is het geval wanneer het gaat om *schulden die op zichzelf reeds een kapitaal vormen*, al groeien ze met de tijd wel aan.¹⁰

Dit standpunt werd gevolgd in een recent arrest van het Hof van Beroep te Brussel:

“Overwegende dat deze regel (lees artikel 2277, lid 4 B.W.) tot doel heeft te verhinderen dat een inkomen op de duur tot een kapitaalschuld aangroeit; dat de prijs verschuldigd voor de levering van elektriciteit op zichzelf al een kapitaal vormt en niet onderworpen is aan de vijfjarige verjaring” (Brussel, 15.11.1994, IUVIS, 1995, nr. 8).

Aan de verjaring van artikel 2277, lid 4 B.W. zijn dus niet onderworpen de vergoedingen verschuldigd voor de levering van elektriciteit en gas.¹¹

3.3. Periodiek terugkomende vervaldagen van één en dezelfde schuld

Uit de bepalingen van artikel 2277 B.W. volgt bovendien dat deze verjaringstermijn enkel betrekking heeft op periodiek terugkomende vervaldagen van één en dezelfde schuld.

Periodieke vervaldagen voor elektriciteits- en gasverbruik maken evenwel het onderwerp uit van *opeenvolgende leveringen die niet voortvloeien uit één en dezelfde schuld.*

¹⁰ VAN OEVELEN A., o.c., T.P.R., 1987, blz. 1793, nr. 35 met verwijzingen naar DE PAGE H. en DEKKERS R. en rechtspraak. In een geïsoleerd vonnis (Rb. Leuven, 17.12.1991, A.R. nr. 41.411, onuitgegeven, waartegen beroep ingesteld) is de rechtbank van mening dat er geen verschil is tussen de maandelijkse huurschuld van een woning en de maandelijkse schuld van elektriciteit; Omtrent dit verschil tussen huurschuld en kosten voor elektriciteit oordeelde evenwel de Rb.Mechelen, 29 maart 1983, Pas., 1983, III, 59, (ook verschenen in R.W., 1984-85, 274 maar met datum 29 mei 1983) dat de verjaringstermijn van artikel 2277 B.W. slaat op huren van huizen en niet op “le prix du bail” voorzien in artikel 1728 B.W. en dat de onderhouds- en verbruikskosten enerzijds niet ressorteren onder het begrip “huur” terwijl zij (de verbruikskosten) anderzijds variabele kosten zijn welke niet vallen onder de toepassing van artikel 2277 B.W.

¹¹ VAN OEVELEN A., o.c., T.P.R., 1987, blz. 1793, nr. 35 met verwijzingen naar DE PAGE H. en DEKKERS R. Zie eveneens Rb.Mechelen, 29 maart 1983, Pas., 1983, III, 59, (ook verschenen in R.W., 1984-85, 274 maar met datum 29 mei 1983)

DE PAGE H. établit ainsi dans la R.P.D.B., tome VII, n° 1328, page 1181:

“Les fournitures d'électricité ne forment pas l'objet indéfiniment multiplié d'une créance unique, mais constituent des ventes successives. Les redevances dues de ces chefs sont donc autant de prix de vente”.

Il a été jugé dans le même sens:

“La rémunération due pour la fourniture d'énergie électrique est totalement étrangère à cette notion; qu'elle constitue, en réalité, le prix de vente de courant fourni en vertu d'une convention générale; qu'il est si bien, ainsi que, sans utilisation de courant, aucune somme n'est due de ce chef; que l'article 2277 C.C. n'est donc pas l'application en l'espèce.” (Trib. Bruxelles. 16.11.1954, Pas. 1956, II, 51).

La jurisprudence récente rejoint également cette position:

“Les coûts allant de pair avec ces fournitures (fournitures d'énergie) ne résultent pas d'un engagement unique payable périodiquement. Il s'agit de dettes qui naissent chaque fois suite à des fournitures successives pour lesquelles des acomptes sont payables périodiquement en vertu d'une convention¹², après quoi un décompte final est dressé.” (Gand, 5.03.1993, IUVIS 1994, n° 4, page 186).

“Attendu qu'à bon droit, le premier juge a reçu l'action originaire et dit inapplicable la prescription de 5 ans prévue à l'article 2277 du C.C., dès lors que les montants exigés se rapportent à des fournitures successives d'énergie électrique et ne constituent pas des prestations périodiques de même nature que celles mentionnées audit article.” (Mons, 8.02.1993, IUVIS, 1994, n° 4, page 184).

“Attendu que, comme le relèvent une sage jurisprudence et une doctrine constante, la prescription quinquennale de l'article 2277 du Code civil concerne les créances qui présentent la caractéristique d'un revenu; que tel n'est pas le cas du prix des fournitures d'eau, de gaz et d'électricité, créance constitutive de capitaux résultant de ventes successives et qui se prescrit dès lors par trente ans” (Trib. Bruxelles, 13.06.1994, repris dans IUVIS, 1995, n° 8).

Zo stelt DE PAGE H. in de R.P.D.B., tome VII, nr. 1328, blz.1181:

“Les fournitures d'électricité ne forment pas l'objet indéfiniment multiplié d'une créance unique, mais constituent des ventes successives. Les redevances dues de ces chefs sont donc autant de prix de vente.”

In dezelfde zin werd geoordeeld:

“La rémunération due pour la fourniture d'énergie électrique est totalement étrangère à cette notion; qu'elle constitue, en réalité, le prix de vente de courant fourni en vertu d'une convention générale; qu'il est si bien, ainsi que, sans utilisation de courant, aucune somme n'est due de ce chef; que l'article 2277 C.C. n'est donc pas d'application en l'espèce.” (Rb. Brussel. 16.11.1954, Pas. 1956, II, 51).

Ook recente rechtspraak treedt deze stelling bij:

“De kosten met deze leveringen gepaard gaande (energieleveringen) ontstaan niet uit een enige verbintenis, periodiek betaalbaar doch zijn schulden die telkens weer ontstaan na opeenvolgende leveringen en waarop conventioneel¹² periodiek voorschotten betaalbaar zijn, waarna een eindafrekening wordt opgemaakt.” (Gent, 5.03.1993, IUVIS 1994, nr. 4, blz. 186).

“Attendu qu'à bon droit, le premier juge a reçu l'action originaire et dit inapplicable la prescription de 5 ans prévue à l'article 2277 du C.C., dès lors que les montants exigés se rapportent à des fournitures successives d'énergie électrique et ne constituent pas des prestations périodiques de même nature que celles mentionnées au dit article.” (Bergen, 8.02.1993, IUVIS, 1994, nr. 4, blz. 184).

“Attendu que, comme le relèvent une sage jurisprudence et une doctrine constante, la prescription quinquennale de l'article 2277 du Code civil concerne les créances qui présentent la caractéristique d'un revenu; Que tel n'est pas le cas du prix des fournitures d'eau, de gaz et d'électricité, créance constitutive de capitaux résultant de ventes successives et qui se prescrit dès lors par trente ans” (Rb. Brussel, 13.06.1994, opgenomen in IUVIS, 1995, nr. 8).

¹² La relation entre le distributeur / consommateur est également considérée comme étant de nature réglementaire (voir à ce sujet Peeters G., *De type-reglementen voor de aftakking, het terbeschikkingstellen en het afnemen van elektriciteit in laagspanning en van gas bij de openbare distributie: ontstaan en juridische aard*, IUVIS, 1993, n° 1, page 5).

¹² De verbodding tussen verdeler/verbruiker wordt evenwel als van reglementaire aard beschouwd (zie hieromtrent Peeters G., *De type-reglementen voor de aftakking, het terbeschikking stellen en het afnemen van elektriciteit in laagspanning en van gas bij de openbare distributie: ontstaan en juridische aard*, IUVIS, 1993, nr. 1, blz. 5.)

II. Prescription de l'action publique et de l'action civile en raison d'infractions aux dispositions de la Loi du 10 mars 1925 sur la fourniture d'électricité

1. Distinction entre les infractions visées à l'article 26 et les délits visés à l'article 27 de la Loi du 10 mars 1925

L'article 26 s'exprime comme suit:

"L'action publique et l'action civile pour violation des dispositions susmentionnées de cette loi ou des règlements pris en exécution de celle-ci se prescrivent par un an à partir de la date du procès-verbal établissant l'infraction".

Sont ensuite repris à l'article 27 de la loi les délits sanctionnés conformément aux articles 523, 524, 525 et 563 du Code pénal et auxquels s'appliquent les règles du droit commun de la prescription.

Il convient de faire une distinction entre *d'une part* les infractions visées à l'article 26 de la Loi du 10 mars 1925, à savoir les infractions aux "dispositions susmentionnées (visant les infractions indiquées à l'article 25 et les dispositions susmentionnées de la loi proprement dite) et les infractions aux dispositions des règlements généraux établis en exécution de cette loi (article 24) et *d'autre part* les délits prévus à l'article 27 de la Loi du 10.03.1925.

2. Les infractions visées par l'article 26 de la Loi du 10 mars 1925

2.1. Infractions concernées

En premier lieu, il y a l'infraction à l'article 25 de la Loi du 10 mars 1925 proprement dit (l'exploitation sans autorisation d'un réseau ou d'une ligne pour le transport ou la distribution d'énergie électrique).

En deuxième lieu, les infractions aux dispositions susmentionnées de la loi, lesquelles visent les dispositions préliminaires à l'article 26.

Par exemple le refus ou le déplacement tardif des câbles électriques en application de l'article 13.

En troisième lieu, les infractions aux dispositions des règlements généraux établis en exécution de la Loi du 10 mars 1925. Par exemple l'A.R. du 5.08.1974 portant

II. Verjaring van de strafvordering en de burgerlijke rechtsoverdraging wegens inbreuken op de bepalingen van de Wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening

1. Onderscheid tussen overtredingen bedoeld in artikel 26 en de misdrijven bedoeld in artikel 27 van de Wet van 10 maart 1925

Artikel 26 van de wet luidt:

"De openbare rechtsoverdraging en de burgerlijke rechtsoverdraging wegens overtreding van hogervermelde bepalingen dezer wet of van de ter uitvoering daarvan genomen verordeningen, verjaren na één jaar vanaf deze datum van het proces-verbaal dat de overtreding vaststelt".

Vervolgens worden in artikel 27 van de wet de misdrijven aangeduid die strafbaar gesteld worden met straffen overeenkomstig de artikelen 523, 524, 525 en 563 van het Strafwetboek en waarop de algemene regels van de verjaring toepasselijk zijn.

Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen *enerzijds*, de overtredingen bedoeld in artikel 26 van de Wet van 10 maart 1925, namelijk de overtredingen van "hogervermelde bepalingen (waarmee de overtredingen aangeduid in artikel 25 en de hogervermelde bepalingen van de wet zelf bedoeld worden) en de overtredingen op de bepalingen van de algemene verordeningen gesteld ter uitvoering van deze wet (artikel 24) en *anderzijds*, de misdrijven voorzien bij artikel 27 van de Wet van 10.03.1925.

2. De overtredingen bedoeld bij artikel 26 van de Wet van 10 maart 1925

2.1. Bedoelde overtredingen

Ten eerste is er de overtreding op artikel 25 van de Wet van 10 maart 1925 zelf (het zonder toelating exploiteren van een net of lijn voor vervoer of distributie van elektrische energie).

Ten tweede zijn er de overtredingen op de hogervermelde bepalingen van de wet, waarmee aldus de bepalingen voorgaand aan artikel 26 bedoeld worden, zoals bv. de weigering of de laattijdige verplaatsing van elektriciteitskabels in toepassing van artikel 13.

Ten derde zijn er de overtredingen op de bepalingen van de algemene verordeningen gesteld ter uitvoering van de Wet van 10 maart 1925, zoals het K.B. van 5.08.1974 tot

modification du règlement général sur la protection du travail en ce qui concerne les conduites souterraines, en vertu duquel l'article 260 bis § 1 et 2 notamment a été incorporé dans le RGPT, c'est-à-dire l'obligation de consultation et de localisation des entrepreneurs de travaux de terrassement.

Vu l'A.R. du 5.08.1974 pris en exécution de la Loi du 10 mars 1925, il s'en suit que les infractions aux dispositions de l'arrêté d'exécution précité sont soumises aux sanctions reprises à l'article 24 de la Loi du 10 mars 1925 et aux délais de prescription des actions intentées sur la base de ces infractions telles qu'elles figurent dans l'article 26 de la Loi du 10 mars 1925 sur les distributions d'électricité, comme indiqué ci-après au point 2.2.

2.2. Quels sont les délais de prescription applicables?

L'action publique pour infractions à ces dispositions se prescrit par un an après la date du PV établissant l'infraction.

L'action civile résultant de ces infractions se prescrit par un an, mais le délai de prescription a été porté à cinq ans par application des articles 26 et 28 du Titre Préliminaire C. pr. p. (introduit par la Loi du 30 mai 1961).

2.3. Début de la prescription

En ce qui concerne le point de départ du délai de prescription, l'article 26 T.P. C.pr.p. détermine que le délai de prescription est calculé à partir du jour où le délit a été commis.

Il convient d'observer que le délit est commis dès que toutes les composantes constitutives du délit sont réunies.

Ainsi, le dommage constitue par exemple une composante constitutive du délit décrit dans l'article 27, deuxième alinéa, de la loi du 10 mars 1925 (dommages causés involontairement aux installations électriques).

Il en résulte que ce délit ne peut exister qu'à partir du moment où le dommage se manifeste, de sorte que le délai de prescription ne commence qu'à partir de ce moment.

En ce qui concerne le délai de prescription, il convient de faire référence au point de vue récemment adopté par la Cour de Cassation en ce qui concerne les délits de coups et blessures involontaires (articles 418-420 C.P.). (Voir Cass. 13 janvier 1994, R. Cass., 1994, page 114, avec note de P. Van Caenegem.) La Cour juge que, quoique le délit de coups et blessures involontaires soit un délit consommé, l'action civile découlant de ce délit ne commence à courir qu'à partir du moment où le domma-

wijziging van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming wat de ondergrondse leidingen betreft, waardoor o.a. artikel 260 bis § 1 en 2 in het ARAB werd ingevoegd, (de verplichting van de aannemers van grondwerken tot raadpleging/lokalisatie).

Gezien het K.B. van 5.08.1974 genomen werd in uitvoering van de Wet van 10 maart 1925 volgt hieruit dat de overtredingen op de bepalingen van genoemd uitvoeringsbesluit onderworpen zijn aan de straffen aangeduid in artikel 24 van de Wet van 10 maart 1925 en dat de verjaringstermijnen van de vorderingen op grond van deze overtredingen deze zijn zoals aangeduid in artikel 26 van de Wet van 10 maart 1925 op de Elektriciteitsvoorziening, zoals in punt 2.2 hierna aangeduid.

2.2. Welke verjaringstermijnen gelden?

De strafvordering wegens overtredingen op deze bepalingen verjaart na één jaar vanaf de datum van het PV dat de inbreuk vaststelt.

De burgerlijke rechtsvordering voortspruitend uit deze overtredingen verjaart na 1 jaar maar werd op vijf jaar gebracht, ingevolge artikel 26 en 28 Voorafgaande Titel Sv. (ingevoerd bij de Wet van 30 mei 1961)

2.3. Aanvang van de verjaringstermijn

Wat het beginpunt van de verjaringstermijn betreft bepaalt artikel 26 V.T. Sv. dat de verjaringstermijn gerekend wordt van de dag waarop het misdrijf is gepleegd.

Er dient opgemerkt dat het misdrijf is gepleegd van zodra alle constitutieve bestanddelen van het misdrijf verenigd zijn.

Zo is bv. de schade een constitutief bestanddeel van het misdrijf omschreven in artikel 27, tweede alinea, van de wet van 10 maart 1925 (onopzettelijk toebrengen van schade aan elektriciteitsinstallaties).

Hieruit volgt dat dit misdrijf pas kan bestaan vanaf het ogenblik waarop de schade zich manifesteert, zodat de verjaringstermijn pas vanaf dat ogenblik aanvangt.

Wat het beginpunt van de verjaringstermijn betreft dient in het bijzonder gewezen op het recent door het Hof van Cassatie ingenomen standpunt inzake misdrijven van onopzettelijke slagen en verwondingen (artikels 418-420 Sw.) Zie Cass. 13 januari 1994, R. Cass., 1994, biz. 114, met noot van P. Van Caenegem. Het Hof oordeelt dat, hoewel het misdrijf onopzettelijke slagen en verwondingen een aflopend misdrijf is, de burgerlijke vordering uit dat misdrijf slechts begint te lopen zodra de schade aan

ge se manifeste, étant donné que le délit n'existe qu'à partir de ce moment. Selon l'auteur de la note susmentionnée, il découle même implicitement de l'Arrêt de la Cour que, pour que le délai de prescription puisse courir, il ne suffit pas que le dommage s'extériorise, mais il faut en outre que l'apparition du dommage permette à la victime d'établir un lien causal.

Ce point de vue de la Cour de Cassation est également applicable - par analogie - au dommage causé involontairement à des installations électriques comme décrit dans l'article 27, deuxième alinéa de la loi du 10 mars 1925.

L'article 26 T. P. C.p.p. stipule en outre que l'action civile ne peut se prescrire avant l'action criminelle.

2.4. Jurisprudence

En ce qui concerne la prescription de l'action publique et de l'action civile en raison du refus de déplacement de câbles électriques (violation des dispositions de la loi du 10.03.1925 proprement dites), voir: Trib. de Bruxelles, 27 septembre 1994, IUVIS 1995, n° 8; Anvers, 27 février 1990, IUVIS, 1995, n° 8.

3. Les délits visés à l'article 27 de la Loi du 10.03.1925

3.1. Délits concernés

Sont visés dans l'article 27, alinéa 1, les destructions intentionnelles d'installations électriques et l'empêchement intentionnel du transport d'énergie électrique, tandis que l'article 27, alinéa 2 sanctionne les actes non intentionnels de destruction d'installations électriques et d'empêchement du transport.

- L'article 27, alinéa 1 s'exprime comme suit:

"Les dispositions des articles 523, 524 et 525 du Code pénal¹³ sont respectivement d'application pour les faits de destruction partielle ou totale de machines ou d'installations destinées à la production, la transformation, le transport, la fourniture et l'utilisation de l'énergie électrique et pour le transport d'énergie électrique sur les lignes et réseaux légalement autorisés."

- L'article 27, alinéa 2, s'exprime comme suit:

"Ceux qui, par manque de précaution, sans intention, détruisent ou endommagent les machines ou installa-

tionnement, nu het misdrijf pas op dat moment bestaat. Volgens hogergenoemde nootschrijver volgt zelfs impliciet uit het arrest van het Hof dat, opdat de verjaringstermijn zou lopen, het niet volstaat dat de schade zich veruitwendigt, maar dat het verschijnen van de schade daarenboven het slachtoffer moet toelaten het causaal verband te leggen.

Deze zienswijze van het Hof van Cassatie is -naar analogie- evenzeer toepasselijk op het misdrijf van onopzettelijk toebrengen van schade aan elektriciteitsinstallaties zoals omschreven in artikel 27, tweede alinea van de wet van 10 maart 1925.

Artikel 26 Voorafgaande Titel Sv. stelt bovendien dat de burgerlijke rechtsvordering niet kan verjaren voor de strafvordering.

2.4. Rechtspraak

Inzake de verjaring van de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering wegens weigering tot verplaatsing van elektriciteitskabels (inbreuk op de bepalingen van de wet van 10.03.1925 zelf) zie: Rb. Brussel, 27 september 1994, IUVIS 1995, nr. 8; Antwerpen, 27 februari 1990, IUVIS, 1995, nr. 8.

3. De misdrijven bedoeld bij artikel 27 van de Wet van 10.03.1925

3.1. Bedoelde misdrijven

In artikel 27, lid 1 worden de opzettelijke vernielingen van elektrische installaties en de opzettelijke verhindering van het vervoer van elektrische energie beoogd, terwijl in artikel 27, lid 2 de onopzettelijke daden van vernieling van elektrische installaties en verhindering van vervoer strafbaar stelt.

- Artikel 27, lid 1 luidt:

"De bepalingen der artikels 523, 524 en 525 van het Strafwetboek¹³ zijn onderscheidenlijk van toepassing op feiten van gedeeltelijke of gehele vernieling van machines of inrichtingen voor de voortbrengst, de omzetting, het vervoer, de bezorging en de benutting van elektrische energie en op het vervoer van elektrische energie op de wettelijk toegelaten lijnen en netten."

- Artikel 27, lid 2 luidt:

"Zij die, bij gebrek aan voorzorg, zonder opzet, machines of inrichtingen voor de voortbrengst, de omzetting,

¹³ L'article 524 C.P. a été abrogé par l'article 31 de la Loi du 13 octobre 1930.

¹³ Artikel 524 Sw. werd opgeheven bij artikel 31 van de Wet van 13 oktober 1930.

tions destinées à la production, à la transformation, à la fourniture et à l'utilisation d'énergie électrique ou qui empêchent ou gênent le transport sur les lignes et réseaux légalement autorisés, sont punis par les sanctions stipulées à l'article 563 du Code pénal."

3.2. Quels sont les délais de prescription applicables?

Le droit commun est applicable ici tant pour la prescription de l'action publique que pour la prescription de l'action civile résultant de ces délits.

L'action publique pour le délit visé à l'article 27, alinéa 1, se prescrit par:

- *Cinq ans* à partir des faits pour autant que l'action publique soit fondée sur l'article 523 C.p. [le délit est sanctionné par une peine correctionnelle d'emprisonnement et constitue par conséquent un délit, la prescription de 5 ans est par conséquent applicable en raison de l'article 21 du Titre Préliminaire C. pr. p.].¹⁴

- *Dix ans* à partir des faits pour autant que l'action civile repose sur l'article 525 C.p. [le délit est sanctionné d'une peine criminelle de détention (article 525, alinéa 2 C.p.) ou des travaux forcés (article 525, alinéa 2 C.p.) et constitue par conséquent un délit pour lequel la prescription décennale est applicable en vertu de l'article 21 du Titre Préliminaire C. pr. p.].

L'action publique pour l'infraction visé à l'article 27, alinéa 2, se prescrit par *six mois* à partir des faits (l'infraction est sanctionnée par un emprisonnement de police prévu à l'article 563 C.p. et constitue par conséquent une contravention pour laquelle s'applique une prescription de 6 mois en vertu de l'article 21 du Titre Préliminaire C. pr. p.).

L'action civile résultant des infractions mentionnées dans l'article 27, alinéas 1 et 2, se prescrit par 5 an par application de l'article 26 du Titre Préliminaire C. pr. p. (introduit par la Loi du 30 mai 1961).

3.3. En ce qui concerne le départ du délai de la prescription, il est référé au point 2.3 ci-dessus.

3.4. Jurisprudence

Il est fait référence ci-après à la jurisprudence dans le cadre de laquelle les règles de prescription ont précisément été appliquées.

de bezorging en de benutting van elektrische energie vernielen of beschadigen of die het vervoer daarvan op de wettelijke toegelaten lijnen en netten hinderen of stremmen, worden gestraft met de bij artikel 563 van het Strafwetboek bepaalde straffen."

3.2. Welke verjaringstermijnen gelden?

Het algemeen recht is hier van toepassing zowel voor de verjaring van de strafvordering als voor de verjaring van de burgerlijke rechtsvordering die uit deze misdrijven voortspruiten.

De *strafvordering* voor het misdrijf bedoeld in artikel 27, lid 1 verjaart na:

- *Vijf jaar* vanaf de feiten voor zover de strafvordering gesteund is op artikel 523 Sw. [het misdrijf wordt alsdan strafbaar gesteld met een correctionele gevangenisstraf en maakt bijgevolg een wanbedrijf uit, waarvoor ingevolge artikel 21 van de Voorafgaande Titel Sv. de verjaring van 5 jaar¹⁴ geldt].

- *Tien jaar* vanaf de feiten voor zover de strafvordering gesteund is op artikel 525 Sw. [het misdrijf wordt alsdan strafbaar gesteld met een criminele straf van opsluiting (artikel 525, lid 1 Sw.) of met dwangarbeid (artikel 525, lid 2 Sw.) en maakt bijgevolg een misdaad uit, waarvoor ingevolge artikel 21 van de Voorafgaande Titel Sv. de verjaring van 10 jaar geldt].

De *strafvordering* voor het misdrijf bedoeld in artikel 27, lid 2 verjaart na *zes maanden* vanaf de feiten (het misdrijf wordt strafbaar gesteld met een politiegevangenisstraf voorzien bij artikel 563 Sw. en maakt bijgevolg een overtreding uit, waarvoor ingevolge artikel 21 van de Voorafgaande Titel Sv. de verjaring van 6 maanden geldt).

De *burgerlijke rechtsvordering* voortspruitend uit de misdrijven vermeld in artikel 27, lid 1 en 2, verjaart na 5 jaar ingevolge artikel 26 van de Voorafgaande Titel Sv. (ingevoerd bij de Wet van 30 mei 1961).

3.3. Wat de aanvang van de verjaringstermijn betreft wordt verwezen naar punt 2.3 hiervoor.

3.4. Rechtspraak

Hiernavolgend wordt verwezen naar de rechtspraak waarbij de verjaringsregels juist werden toegepast.

¹⁴ En vertu de l'article 26, par. 3 de la Loi du 24 décembre 1993 (Moniteur du 31.12.1993), le nouveau délai de prescription de cinq ans entre en vigueur le 31 décembre 1993 pour les délits. Le délai de prescription précédemment applicable pour les délits était de trois ans.

¹⁴ Ingevolge artikel 26, par. 3, Wet van 24 december 1993 (B.S., 31.12.1993) treedt de nieuwe verjaringstermijn van vijf jaren in voor de wanbedrijven in werking op 31 december 1993. De verjaringstermijn voordien van kracht, was drie jaar voor wanbedrijven.

En ce qui concerne la prescription de *l'action publique* sur la base de l'article 27 de la Loi du 10 mars 1925; voir Trib. Com. d'Audenarde, 27 mai 1980, B.F.E., n. 6B, page 12.

En ce qui concerne la prescription de *l'action civile*, sur la base de l'article 27 de la Loi du 10 mars 1925, voir: Liège, 6 mai 1990, IUVIS, 1993, n° 1, page 16 avec note. Ont également été publiés dans les bulletins de jurisprudence de la B.F.E.: Gand, 12 mai 1980, B.F.E. n° 6B, page 10, Trib. de Termonde, 27 mai 1980, F.P.E. n° 6C, page 1, Justice de Paix d'Anvers, 24 février 1982, B.F.E., n° 6D, page 4.

III. Prescription de l'action publique et de l'action civile pour infractions aux dispositions de la législation relative au transport de gaz

1. Cadre légal

- Le chapitre VI (articles 19 et 20) de la Loi du 12 avril 1965 relative au transport de produits gazeux et autres au moyen de canalisations (loi de base)

2. Distinction entre les infractions visées à l'article 19, alinéa 1 et les délits visés à l'article 19, alinéa 3 de la Loi du 12 avril 1965 - Application du droit commun en matière de prescription

Bien qu'une distinction soit également faite ici entre d'une part les infractions aux dispositions de l'article 19, alinéa 1, c'est-à-dire les infractions aux articles 3 et 22 de la loi et aux arrêtés pris en exécution de cette loi et d'autre part les infractions prévues par l'article 19, alinéa 3 de la Loi du 12 avril 1965, aucun délai de prescription particulier n'a été établi par le législateur, ni dans la loi du 12 avril 1965 ni dans les arrêtés d'exécution, de sorte que sont applicables les règles de prescription de l'action publique et de l'action civile du droit commun.

2.1. Délais de prescription applicables

Le droit commun est donc applicable, tant pour la prescription de l'action publique que pour la prescription de l'action civile résultant de ces délits.

L'action publique pour les infractions établies dans la Loi du 12 avril 1965 et les arrêtés pris en exécution de cette loi se prescrit par *six mois, cinq ans* ou *dix ans* à partir des faits, selon que les violations constituent une infraction, un délit ou un crime.

Inzake de verjaring van de *strafvordering* op grond van artikel 27 van de Wet van 10 maart 1925: zie Kh. Oudenaarde, 27 mei 1980, B.F.E., nr. 6B, blz. 12.

Inzake de verjaring van de burgerlijke rechtsvordering op grond van artikel 27 van de Wet van 10 maart 1925 zie: Luik, 6 mei 1990, IUVIS, 1993, nr. 1, blz. 16 met noot. Eveneens verscheen in de rechtspraakbulletins van het B.F.E.: Gent, 12 mei 1980, B.F.E., nr. 6B, blz. 10, Rb. Dendermonde, 27 mei 1980, B.F.E., nr. 6C, blz. 1, Vred. Antwerpen, 24 februari 1982, B.F.E., nr. 6D, blz. 4.

III. Verjaring van de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering wegens inbreuken op de bepalingen van de wetgeving inzake het gasvervoer

1. Wettelijk kader

- Hoofdstuk VI (artikels 19 en 20) van de Wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen (basiswet)

2. Onderscheid tussen overtredingen bedoeld in de artikel 19, lid 1 en de misdrijven bedoeld in artikel 19, lid 3 van de Wet van 12 april 1965 - Toepassing van het algemeen recht inzake de verjaring

Hoewel hier ook een onderscheid gemaakt te worden tussen *enerzijds* de overtredingen van de bepalingen van artikel 19, lid 1, namelijk de overtredingen van de artikels 3 en 22 van de wet en van de besluiten gesteld tot uitvoering van deze wet en *anderzijds* de misdrijven voorzien bij artikel 19, lid 3 van de Wet van 12 april 1965, werd door de wetgever geen bijzondere verjarings termijn ingesteld noch in de Wet van 12 april 1965 noch in de uitvoeringsbesluiten, zodat in deze de verjaringsregels van de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering, uit het algemeen recht van toepassing zijn.

2.1. Welke verjaringstermijnen gelden

Het algemeen recht is hier dus van toepassing zowel voor de verjaring van de strafvordering als voor de verjaring van de burgerlijke rechtsvordering die uit deze misdrijven voortspuiten.

De *strafvordering* voor de overtredingen bepaald in de Wet van 12 april 1965 en de besluiten bepaald tot uitvoering van deze wet, verjaart *na zes maanden, vijf jaar* of *tien jaar* vanaf de feiten, al naargelang de misdrijven een overtreding, een wanbedrijf of een misdaad uitmaken.

L'action civile résultant des infractions établies dans la Loi du 12 avril 1965 et ses arrêtés d'exécution se prescrit par *cinq ans*, en vertu de l'article 26 Titre Préliminaire C. pr. p. (introduit par la Loi du 30 mai 1961).

IV. Prescription de l'action publique et de l'action civile pour infractions aux dispositions de la législation relative à la distribution de gaz

1. Cadre légal

- l'Article 2 de la Loi du 24 décembre 1970 relative aux mesures de sécurité à prendre lors de la construction et de l'exploitation d'installations de distribution de gaz (loi de base).

2. Application des règles de la Loi du 12 avril 1965 - Application du droit commun en matière de prescription

En ce qui concerne les violations des arrêtés pris en exécution de cette loi¹⁵, l'article 2 de la Loi du 24 décembre 1970 fait référence aux articles 19 et 20 de la loi de base du 12 avril 1965 relative au transport de gaz (voir sous III ci-dessus).

Etant donné qu'ici aussi le législateur n'a pas établi de délais de prescription particuliers, ni dans la Loi du 24 décembre 1970 ni dans les arrêtés d'exécution, le droit commun est d'application.

2.1. Délais de prescription applicables

Le droit commun est donc d'application tant pour la prescription de l'action publique que pour la prescription de l'action civile pour les violations des arrêtés pris en exécution de la Loi du 24 décembre 1970.

L'action publique pour les infractions établies par les arrêtés d'exécution de la Loi du 24 décembre 1970 se prescrit après *six mois*, *cinq ans* ou *dix ans* à partir des faits, selon que les infractions visées constituent une infraction, un délit ou un crime.

L'action civile résultant des violations établies dans les arrêtés d'exécution se prescrit par *5 ans* en vertu de

De *burgerlijke rechtsvordering* voortspuitend uit de overtredingen bepaald in van de Wet van 12 april 1965 en haar uitvoeringsbesluiten, verjaart na *vijf jaar*, ingevolge artikel 26 Voorafgaande Titel Sv. (ingevoerd bij de Wet van 30 mei 1961).

IV. Verjaring van de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering wegens inbreuken op de bepalingen van de wetgeving inzake de gasdistributie

1. Wettelijk kader

- Artikel 2 van de Wet van 24 december 1970 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van gasdistributie-installaties (basiswet).

2. Toepassing van de regels van de Wet van 12 april 1965 - Toepassing van het algemeen recht inzake de verjaring

Artikel 2 van de Wet van 24 december 1970 verwijst, voor wat betreft de overtredingen van de besluiten genomen in uitvoering van deze wet¹⁵, naar de artikels 19 en 20 van de basiswet van 12 april 1965 inzake het gasvervoer (zie onder III hierboven).

Gezien ook hier de wetgever geen bijzondere verjarings termijn gesteld heeft noch in de Wet van 24 december 1970 noch in de uitvoeringsbesluiten, is het algemeen recht van toepassing.

2.1. Welke verjaringstermijnen gelden

Het algemeen recht is hier dus van toepassing zowel voor de verjaring van de strafvordering als voor de verjaring van de burgerlijke rechtsvordering wegens de overtredingen van de besluiten genomen in uitvoering van de Wet van 24 december 1970.

De *strafvordering* voor de overtredingen bepaald in de besluiten tot uitvoering van de Wet van 24 december 1970, verjaart na *zes maanden*, *vijf jaar* of *tien jaar* vanaf de feiten, al naargelang de bedoelde misdrijven een overtreding, een wanbedrijf of een misdaad uitmaken.

De *burgerlijke rechtsvordering* voortspuitend uit de overtredingen gesteld in de uitvoeringsbesluiten, verjaart

¹⁵ Parmi lesquels notamment l'A.R. du 28 juin 1971 relatif aux mesures de sécurité à prendre lors de la construction et de l'exploitation d'installations pour la distribution de gaz au moyen de canalisations.

¹⁵ waaronder o.a. het K.B. van 28 juni 1971 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van installaties voor gasdistributie door middel van leidingen

l'article 26 du Titre Préliminaire C. pr. p. (introduit par la Loi du 30 mai 1961).

2.2. Jurisprudence

En ce qui concerne la prescription de l'action civile pour violation de l'article 51 de l'A.R. du 28 juin 1971: voir Cass. 28 mai 1990, IUVIS, 1993, n. 1, page 13 (la prescription quinquennale établie par l'article 26 T.P. C. pr. p. a également été jugée non applicable étant donné qu'il s'agissait dans ce cas d'une installation de transport de gaz et que l'A.R. du 28 juin 1971 n'était pas applicable dans ce cas. A contrario, la prescription quinquennale aurait été applicable s'il s'était agi d'une installation de distribution de gaz.

V. Conclusions

1. En ce qui concerne la prescription des actions pour la consommation d'électricité et de gaz, la doctrine a toujours estimé jusqu'à présent que les prescriptions de l'article 2222, alinéa 2 C.C. et de l'article 5 de la Loi du 1er mai 1913 ainsi que de l'article 2277, alinéa 4 C.C. ne sont pas applicables.

De plus, la prescription de l'article 2272, alinéa 2 C.C. (et l'article 5 de la Loi du 1er mai 1913) ne peut être opposée aux intercommunales étant donné que celles-ci ne sont ni marchands ni commerçants.

2. En ce qui concerne l'action civile pour violations des dispositions de la Loi du 10 mars 1925 sur la fourniture d'électricité et les arrêtés pris en exécution de cette loi, le délai de prescription est de cinq ans par application des articles 26 et 28 du Titre Préliminaire C. pr. p.

En ce qui concerne l'action publique, une distinction est faite entre d'une part les infractions visées à l'article 26 de la loi, infractions auxquelles s'applique le délai de prescription particulier d'un an à partir du P.V. établissant l'infraction, et d'autre part les infractions reprises à l'article 27 de la loi, infractions auxquelles le droit commun reste applicable.

3. En ce qui concerne la prescription de l'action publique et de l'action civile pour infractions aux dispositions des lois sur le transport de gaz et le transport d'électricité (respectivement les Lois du 12 avril 1965 et du 24 décembre 1970), et les arrêtés pris en exécution de cette loi, aucun délai de prescription particulier n'est applicable, de sorte que le droit commun leur reste applicable.

P. Bouwens
Juriste d'entreprise

na 5 jaar, ingevolge artikel 26 Voorafgaande Titel Sv. (ingevoerd bij de Wet van 30 mei 1961)

2.2. Rechtspraak

Inzake de verjaring van de burgerlijke rechtsvordering wegens overtreding van artikel 51 van het K.B. van 28 juni 1971: zie Cass. 28 mei 1990, IUVIS, 1993, nr. 1, blz. 13 (de vijfjarige verjaring ingesteld door artikel 26 V.T. Sv. werd hier evenwel niet-toepasselijk geacht gezien het in casu handelde om een gasvervoerinstallatie en het K.B. van 28 juni 1971 hierop niet-toepasselijk was. A contrario zou de vijfjarige verjaring aldus wel toepassing gevonden hebben indien het om een gasdistributieinstallatie zou gegaan hebben.

V. Conclusies

1. Wat betreft de verjaring van rechtsvorderingen voor elektriciteits- en gasverbruik heeft de rechtsleer tot op heden steeds geoordeeld dat de verjaringen van artikel 2222, lid 2 B.W. en artikel 5 van de Wet van 1 mei 1913 alsook artikel 2277, lid 4 B.W. niet-toepasselijk zijn.

Bovendien kan de verjaring van artikel 2272, lid 2 B.W. (en artikel 5 van de Wet van 1 mei 1913) niet ingeroepen worden tegen intercommunales, gezien deze geen koopman of handelaar zijn.

2. Wat betreft de verjaring van de burgerlijke rechtsvordering wegens overtredingen op de bepalingen van de Wet van 10 maart 1925 op de Elektriciteitsvoorziening en de besluiten gesteld ter uitvoering van deze wet, geldt de verjaringstermijn van vijf jaar ingevolge artikel 26 en 28 van de V.T. Sv.

Wat de strafvordering betreft wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de overtredingen bedoeld in artikel 26 van de wet, waarop de bijzondere verjaringstermijn van één jaar geldt vanaf het P.V. dat de overtreding vaststelt en anderzijds de misdrijven opgenomen in artikel 27 van de wet, waarop het algemeen recht van toepassing blijft.

3. Wat betreft de verjaring van de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering wegens overtredingen op de bepalingen van de wetten op het gasvervoer en de gasdistributie (respectievelijk de Wetten van 12 april 1965 en 24 december 1970) en de besluiten gesteld ter uitvoering van deze wet, gelden geen bijzondere verjaringstermijnen, zodat hierop het algemeen recht van toepassing blijft.

P. Bouwens
Bedrijfsjurist

Remarque de la rédaction

Lors de la mise sous presse de l'article susmentionné, l'arrêt n° 25/95 du 21 mars 1995 de la Cour d'Arbitrage a été diffusé dans les médias et dans quelques périodiques juridiques. Cet arrêt détermine que l'article 26 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale enfreint les articles 10 (principe d'égalité) et 11 (principe de non-discrimination) de la Constitution (R.W., 1994-1995, p. 1324; J.T. 1 avril 1995, p. 261).

L'article 26 précité détermine que l'action civile résultant d'un délit se prescrit par cinq ans à partir du jour où le délit a été commis.

La Cour d'Arbitrage juge que la disposition de l'article 26 a pour conséquence que ceux qui subissent des dommages en raison d'une faute se trouvent dans une position nettement plus défavorable lorsque cette faute constitue un délit que lorsque ce n'est pas le cas. Selon la Cour, cette différence dans le traitement repose certes sur un critère objectif, mais il n'y a pas de lien raisonnable de proportionnalité entre le but visé par cette mesure et ses conséquences pour les victimes de délits.

Pour une discussion détaillée de l'arrêt susmentionné, nous vous renvoyons à l'étude publiée entre-temps par Prof. Philip Traest, De verjaring van de burgerlijke vordering voortspruitend uit een misdrijf: de geschiedenis en de onzekere toekomst, R.W., 1994-95, 1325 et à la discussion de Filip Pétillon, Article 26 des dispositions préliminaires du Code de Procédure pénale, TABLEAU, 1995/9, p. 4.

Opmerking van de redactie

Bij het ter perse gaan van bovenvermeld artikel werd in de media en in enkele juridische tijdschriften het arrest-nr. 25/95 van 21 maart 1995 van het Arbitragehof bekend gemaakt, dat stelt dat het artikel 26 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering de artikelen 10 (gelijkheidsbeginsel) en 11 (niet-discriminatiebeginsel) van de Grondwet schendt (R.W., 1994-95, blz. 1324, J.T., 1 april 1995, p. 261)

Voormeld artikel 26 bepaalt dat de burgerlijke rechtsvordering volgend uit een misdrijf verjaart door verloop van vijf jaren, te rekenen van de dag waarop het misdrijf is gepleegd.

Het Arbitragehof oordeelt dat de bepaling van artikel 26 tot gevolg heeft dat zij die door een fout schade lijden in een merkkelijk ongunstiger positie verkeren wanneer die fout een misdrijf uitmaakt, dan wanneer zulks niet het geval is. Volgens het Hof berust deze verschillende behandeling weliswaar op een objectief criterium, maar is geen redelijk verband van evenredigheid tussen het door die maatregel nagestreefde doel en de gevolgen ervan voor de slachtoffers van misdrijven.

Voor een uitvoerige bespreking van hogervermeld arrest verwijzen wij naar de ondertussen verschenen bijdrage van Prof. dr. Philip Traest, de verjaring van de burgerlijke vordering voortspruitend uit een misdrijf: de geschiedenis en de onzekere toekomst, R.W., 1994-95, 1325 en de bespreking van het artikel van Filip Pétillon, artikel 26 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, TABLEAU, 1995/9, blz. 4.

RECHTSPRAAK JURISPRUDENCE

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL - 15 NOVEMBER 1994

Iste Kamer

*Zetelend: dbr. Van Orshoven, voorzitter; dbr. Vanderwegen en mevr. Mertens de Wilmars
Advocaten: mr. Brouns, mr. Coene, loco mr. Dath*

J. HENDRICKX T/ SIBELGAS

1. Elektriciteitsmeter met onvoldoende vermogen • Verkeerde facturering • Gebrek aan goede trouw van de verdeler
2. Tegenvordering • Gegrondheid en bewijs van de schade • Geen oorzakelijk verband
3. Vijfjarige verjaring • Art. 2277, lid 4 B.W. niet van toepassing
4. Algemene leveringsvoorwaarden • Geen kennis door de gebruiker • Verwijlntresten niet verschuldigd

1. *De elektriciteitsverdeler dient een benaderend idee te hebben van het verbruik in een appartementsgebouw zoals dat van de gebruiker in casu en moet het type van zijn elektriciteitsmeter aan dit vermoedelijk verbruik aanpassen. De verdeler die een meter met onvoldoende vermogen installeert en jarenlang in gebruik houdt, gedraagt zich dan ook niet zoals een normaal zorgvuldige energieverdeler zich in dezelfde omstandigheden zou hebben gedragen en moet instaan voor het nadeel dat hij door zijn gebrek aan goede trouw bij de uitvoering van zijn verbintenissen, aan zijn medecontractant zou hebben toegebracht.*
2. *Het is niet bewezen dat de gebruiker, mocht hij te gepasten tijde de juiste facturen hebben ontvangen,*

1. Compteur d'électricité de puissance insuffisante • Facturation erronée • Absence de bonne foi du distributeur
2. Demande reconventionnelle • Bien-fondé et preuve du dommage • Absence de lien de causalité
3. Prescription de l'art. 2277, alinéa 4 C.C. • Non applicabilité.
4. Conditions générales de fourniture • Ignorance du consommateur • Intérêts moratoires non dus

1. *Le distributeur d'énergie électrique est censé avoir une idée approximative de la consommation probable d'un immeuble à appartement tel que celui du consommateur concerné en l'occurrence et dès lors il lui appartient d'adapter le compteur qu'il place à ce type de consommation. Le distributeur qui installe un compteur de puissance insuffisante et le laisse en service pendant plusieurs années ne se conduit pas comme étant dans la situation d'une personne normalement diligente et doit dès lors être considéré comme responsable du préjudice causé à son co-contractant par défaut de bonne foi dans l'exécution de ses obligations.*
2. *Lorsqu'il n'est pas prouvé que le consommateur, s'il avait reçu à temps les factures correctes, aurait réper-*

- de meerkosten aan zijn huurder zou heben doorberekend. Er wordt dan ook geen oorzakelijk verband aangetoond tussen de laattijdige facturatie en het door de verbruiker beweerde verlies.
3. De door artikel 2277, vierde lid in fine van het B.W. voorziene vijfjarige verjaring heeft tot doel te verhinderen dat een periodiek inkomen tot een kapitaalschuld aangroeit en is dus niet van toepassing op de prijs voor levering van elektriciteit, gezien deze prijs op zichzelf al een kapitaal vormt.
4. De verwijlrenten aan 12 %, voorzien door de algemene leveringsvoorwaarden, zijn niet verschuldigd daar niet bewezen is dat de verbruiker deze voorwaarden zou hebben onderschreven of zelfs maar hebben gekend. Alleen verwijlrenten aan de wettelijke rentevoet zijn verschuldigd vanaf de aanmaning tot betaling.

- cuté le surcoût sur ses locataires, le lien causal entre la facturation tardive et la perte invoquée par le consommateur n'est pas démontré.
3. L'article 2277 alinéa 4 in fine du C.C. prévoit une prescription quinquennale ayant pour but d'empêcher qu'un revenu périodique ne se transforme en dette de capital, et n'est donc pas d'application au prix de la fourniture d'électricité, ce prix étant déjà en soi un capital.
4. Les intérêts moratoires au taux de 12 % prévus par les conditions générales de fourniture ne sont pas dus lorsqu'il n'est pas démontré que le consommateur a souscrit ou qu'il a eu connaissance desdites conditions. Dans ce cas, seuls les intérêts moratoires au taux légal sont dus à partir de la mise en demeure.

“... ”

Gelet op het arrest dat op 21 september 1994 werd uitgesproken door deze kamer van het hof en de daarin vermelde antecedenten;

Overwegende dat uit de thans door geïntimeerde op verzoek van het hof overgelegde metingen blijkt dat, tussen maart 1987 en februari 1994, het jaarlijks verbruik schommelt tussen 10.958 kWu en 13.438 kWu; dat de omvang van dit verbruik als dusdanig door appelland niet wordt betwist;

Overwegende dat dit verbruik volledig overeenstemt met het verbruik dat, op grond van de tussen 9 februari 1988 en 7 juni 1988 uitgevoerde controle, door geïntimeerde werd berekend voor de periode van februari 1981 tot maart 1987, schommelend tussen 11.953 kWu en 13.780 kWu;

Overwegende dat dan ook moet worden aangenomen dat het verbruik dat door geïntimeerde werd berekend voor de periode van 1981 tot 1987 niet werd beïnvloed door toevallige factoren, maar dat ieder jaar werkelijk 10.000 kWu te weinig werd aangerekend;

Overwegende dat anderzijds uit de door geïntimeerde overgelegde berekening, aan de hand van het werkelijk tarief op het moment van de leve-

ringen, blijkt dat de totale prijs van het niet aangerekend verbruik in werkelijkheid 310.050 frank bedraagt; dat deze berekening als dusdanig al evenmin door appelland wordt betwist;

Overwegende dat appelland evenwel de verschuldigdheid van het gevorderde bedrag betwist wegens beweerd gebrek aan uitvoering te goeder trouw van de overeenkomst door geïntimeerde; dat hij tevens schadevergoeding vraagt wegens laattijdige uitvoering van de overeenkomst (artikel 1147 B.W.) en bovendien nog een tegenvordering instelt ter vergoeding van het verlies dat hij zou geleden hebben wegens de laattijdigheid van de vordering;

Overwegende dat deze drie aanspraken in werkelijkheid steunen op één enkel feit, met name de laattijdige facturatie;

Overwegende dat de overeenkomsten te goeder trouw ten uitvoer worden gebracht (artikel 1134, derde lid B.W.);

Overwegende dat de aanvullende werking van de goede trouw de partijen een aantal bijkomende verplichtingen oplegt, getoetst aan het gedrag van de normaal zorgvuldige contractant in dezelfde omstandigheden (Kruithof, R., Overzicht van rechtspraak, T.P.R. 1994, nr. 188, blz. 461 e.v.);

Overwegende dat geïntimeerde als verkoper van elektriciteit aan particulieren een benaderend idee diende te hebben van het verbruik in een appartementsgebouw zoals dat van appelland; dat zij het type van haar elektriciteitsmeter aan dit vermoedelijk gebruik diende aan te passen;

Overwegende dat geïntimeerde zich niet heeft gedragen als een normaal zorgvuldig energieverkoper zich in dezelfde omstandigheden zou hebben gedragen door een meter met onvoldoende vermogen te installeren en deze jarenlang in voege te houden;

Overwegende dat geïntimeerde moet instaan voor het nadeel dat zij door haar gebrek aan goede trouw bij de uitvoering aan haar medecontractant zou hebben toegebracht;

Overwegende dat appelland, daartoe door het hof uitgenodigd, geen berekeningen meer kan voorleggen met betrekking tot de lasten tijdens de litigieuze periode;

Overwegende dat hij wel kostenrekeningen overlegt m.b.t. de jaren 1989, 1990, 1991 en 1992;

Overwegende dat uit de vergelijking van al de overgelegde stukken moet worden afgeleid dat, tijdens de litigieuze periode, de werkelijke kosten slechts bij wijze van zeer grove bena-

dering werden aangerekend en over de verschillende huurders verdeeld;

Overwegende dat anderzijds de elektriciteitskosten slechts een relatief kleine last uitmaken ten opzichte van het totaal der lasten, namelijk, zeer grof geschetst, ongeveer 75.000 frank op een totaal van ongeveer 1.250.000 frank, hetzij 6 %;

Overwegende dat dan ook niet met voldoende zekerheid kan worden aangenomen dat appelland, mocht hij te gepasten tijde de juiste rekeningen hebben ontvangen, de meerlasten aan zijn huurders zou hebben doorberekend: dat derhalve geen oorzakelijk verband wordt aangetoond tussen de laattijdige facturatie en het verlies waarover appelland zich beklaagt;

Overwegende dat appelland zich terloops nog schijnt te beroepen op de verjaring van artikel 2277, vierde lid in fine;

Overwegende dat, volgens deze bepaling, al hetgeen betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen verjaart door verloop van vijf jaar;

Overwegende dat deze regel tot doel

heeft te verhinderen dat een inkomen op de duur tot een kapitaalschuld aangroeit; dat de prijs verschuldigd voor de levering van elektriciteit op zichzelf al een kapitaal vormt en niet onderworpen is aan de vijfjarige verjaring (Van Oevelen, A., Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht, T.P.R. 1987, nr. 35, blz. 1793);

Overwegende dat geïntimeerde conventionele interesten vordert aan 12 % op grond van haar algemene leveringsvoorwaarden;

Overwegende dat echter niet wordt bewezen dat appelland deze voorwaarden zou hebben onderschreven of zelfs maar hebben gekend; dat alleen moratoire interesten aan de wettelijke rentevoet verschuldigd zijn vanaf de aanmaning tot betaling;

OM DEZE REDENEN,

HET HOF,

Rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 betreffende het gebruik der

talen in gerechtszaken;

Ontvangt het principaal en het incidenteel beroep en verklaart ze in de hierna bepaalde mate gegrond;

Hervormt het bestreden vonnis behalve voor zover het de vorderingen ontvankelijk heeft verklaard en, opnieuw wijzende,

Verklaart de hoofdvordering in de hierna bepaalde mate gegrond;

Veroordeelt appelland om aan geïntimeerde de som van 310.050 frank te betalen, vermeerderd met de moratoire interesten vanaf 27 juni 1988 en de gerechtelijke interesten;

Verklaart de tegenvordering ongegrond;

Veroordeelt appelland tot vier vijfden en geïntimeerde tot één vijfde van de kosten van beide instanties, begroot op 35.500 frank voor Jules Hendrickx en 33.026 frank voor Sibelgas.

...

N O T

De problematiek van de tegenstelbaarheid van de algemene leveringsvoorwaarden is inmiddels achterhaald, sinds het Controlecomité voor de Elektriciteit en het Gas een aanbeveling uitvaardigde inzake de "Type-reglementen voor de aftakking, het ter beschikking stellen en het afnemen van elektriciteit in laagspanning en van gas bij de openbare distributie". Deze aanbeveling werd onmiddellijk op een uniforme wijze door de verschillende elektriciteits- en gasverdelers in reglementen omgezet, zodat hun reglementair - en niet contractueel - karakter, waarop reeds herhaalde malen werd gewezen door de Raad van State (in het bijzonder in het arrest nr. 30.876 (De Leener en Ballon) van 27 sept. 1988, D.C.C.R., 1989, 62, noot P. De Vroede; D.A.O.R., 1989, 107; T. Gem., 1989, 200; J.T., 1989, 716), niet meer betwist kan worden.

Zie daarover: PEETERS G., "De Type-reglementen voor de aftakking, het ter beschikking stellen en het afnemen van elektriciteit in laagspanning en van gas bij de openbare distributie: ontstaan en juridische aard", Iuvis, 1993, nr. 1, 5.

N O T E

La problématique de l'opposabilité des conditions générales de fourniture est dépassée depuis que le Comité de Contrôle de l'Electricité et du Gaz a formulé une recommandation sur les "Règlements types pour le branchement, la mise à disposition et le prélèvement de l'électricité en basse tension et de gaz en distribution publique". Cette recommandation a été immédiatement et uniformément transposée en règlements par les différents distributeurs d'électricité et de gaz. Il n'est donc plus possible de contester leur caractère réglementaire - et non contractuel - d'ailleurs souligné à plusieurs reprises par le Conseil d'Etat (et notamment dans l'arrêt n° 30.876 (De Leener et Ballon) du 27 septembre 1988, D.C.C.R., 1989, 62, note P. De Vroede; D.A.O.R., 1989, 107; T. Gem., 1989, 200; J.T., 1989, 716).

Voir à ce sujet: PEETERS G., "Les règlements types pour le branchement, la mise à disposition et le prélèvement de l'électricité en basse tension et de gaz en distribution publique; leur naissance et leur nature juridique", Iuvis, 1993, n° 1, 5.

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE KORTRIJK - 9 MAART 1993

3de Kamer

Zetelend: de heer S. Oplinus

Advocaten: mrs. Van Dorpe en D'Hondt

GASELWEST T/ NV WALTER DUJARDIN

Verkeerde facturering • Rechtzetting • Verbruik • Geen rechtsverwerking • Geen onverschoonbare dwaling • Verplichting tot betaling • Tegeneis tot schadevergoeding

Facturation erronée • Rectification • Consommation • Absence de "rechtsverwerking" • Absence d'erreur inexcusable • Obligation de paiement • Demande reconventionnelle en dommages et intérêts

Een verkeerde facturering tengevolge van een vergissing bij het lezen van de meterstand mag niet door de gebruiker worden ingeroepen om zijn werkelijk verbruik niet te betalen.

Une facturation erronée due à une erreur de lecture du relevé du compteur ne peut être invoquée par le consommateur pour le non-paiement de sa consommation réelle.

Niets verbiedt immers een schuldeiser om na het betalen van een schuld materiële vergissingen recht te zetten.

Rien n'interdit d'ailleurs à un créancier de rectifier des erreurs matérielles après le paiement d'une dette.

Het begrip "rechtsverwerking" kan niet worden toegepast omdat uit niets blijkt dat er door de verdeler, zelfs stilzwijgend, afstand werd gedaan van het recht om materiële vergissingen te verbeteren. Er is evenmin een onverschoonbare dwaling in hoofde van de verdeler: dwaling veronderstelt een gebrek in de toestemming bij de totstandkoming van het contract.

Le concept de "rechtsverwerking" ne peut être appliqué car rien n'indique que le distributeur aurait renoncé, même tacitement, au droit de corriger des erreurs matérielles. Il n'y a pas non plus d'erreur inexcusable dans le chef du distributeur: l'erreur suppose une absence de consentement dans la formation du contrat.

Bij gebrek aan nadere gegevens dient ervan uitgegaan dat het voordeel dat erin bestond gedurende jaren een deel van de energiekosten niet te hebben betaald, het eventueel geleden nadeel ruimschoots vergoedt.

A défaut de données plus précises, il convient de partir du principe que l'avantage qui a consisté à ne pas payer une partie des coûts énergétiques pendant des années compense largement le préjudice éventuellement subi.

Bij dagvaarding betekend op 3 juni 1992 door gerechtsdeurwaarder Jan van Niel Schuren met standplaats te Kortrijk, vraagt eiseres de veroordeling van verweerster tot het betalen van 953.026 frank, meer de gerechtelijke intrest en de gedingkosten.

In conclusies neergelegd op 27 januari 1993 wordt de tegeneis uitgebreid tot 30.000 frank wegens tergend en roekeloos geding.

De raadsman van elke partij heeft de zaak in openbare terechtzetting uiteengezet.

De stukken werden ingezien.

In conclusies neergelegd op 1 september 1992 stelt verweerster subsidiair een tegeneis. Zij vraagt veroordeling van eiseres tot het betalen van één frank voorschot.

De dagvaarding is regelmatig naar de vorm.

De vordering heeft betrekking op navolgende feitelijke gegevens:

Eiseres levert al jaren elektriciteit aan verweerster. Zij beging een vergissing bij het lezen van de meter: zij rekende slechts het gebruik van de linkse 6 cijfers en niet van het zevende, meest rechtse cijfer. Daardoor diende verweerster slechts één/tiende van het wettelijk gebruik te betalen. Het rechtzetten van dergelijke vergissingen is contractueel beperkt tot 48 maanden voor de laatste meteropname.

De vordering heeft tot voorwerp het invorderen van het saldo van de koopprijs van de geleverde elektriciteit, als oorzaak de verplichting van de koper

tot het betalen van de prijs en als rechtsgrond artikel 1650 B.W.

De vordering wordt betwist.

Verweerster vraagt allereerst af of er wel een foute lezing is gebeurd.

Zij betwist nochtans de huidige meterstand niet, noch het verbruik van 66.757 KWH in 1990-1991. Zij legt evenmin vorige afrekeningen voor waaruit zou kunnen blijken dat de cijfers op de meter anders waren dan eiseres voorhoudt.

Verweerster legt overigens ook niet uit hoe haar verbruik elektriciteit in 1990-1991 plots vertienvoudigd zou zijn.

In deze omstandigheden moet ervan uitgegaan worden dat het cijfermateriaal van eiseres correct is.

Verweerster brengt nog in dat de foute bedragen in haar voordeel verworven dienen te blijven want gefactureerd en betaald werden.

Niets verbiedt een schuldeiser om na het betalen van een schuld materiële vergissingen recht te zetten.

Het begrip "rechtsverwerking" kan evenmin worden toegepast omdat uit niets blijkt dat er door eiseres, zelfs stilzwijgend, afstand werd gedaan van

het recht om materiële vergissingen te corrigeren.

De correctie dient niet in billijkheid begroot te worden. Eiseres berekent de verbetering immers nauwkeurig.

Bij tegeneis vraagt verweerster vergoeding voor het feit dat zij in haar prijsopbouw al die jaren met een te lage energiekost rekening hield.

Zij verliest daarbij uit het oog dat zij daardoor misschien tegen een voordeliger prijs meer kon verkopen en dat zij gedurende 7 jaar ettelijke honderdduizenden frank energiekosten niet diende te betalen. Bij gebrek aan nadere gegevens dient ervan uitgegaan te worden dat dit voordeel het door haar eventueel geleden nadeel ruimschoots vergoedt.

In laatste conclusies hanteert verweerster nog het begrip "onverschoonbare dwaling" in hoofde van eiseres. Verweerster verliest daarbij uit het oog dat het begrip dwaling een gebrek in de toestemming is bij de totstandkoming van het contract. Een verkeerde afrekening wordt daarom niet door de dwaling gedekt.

Omwille van het bovenstaande is de tegeneis wegens tergend en roekeloos geding ongegrond.

Er is geen reden tot uitsluiting van het kantonnement, nu eiseres niet aantoont dat een verdere vertraging in de regeling, haar aan een ernstig nadeel zou blootstellen.

OM DEZE REDENEN,

DE RECHTBANK,

Gelet op de artikelen 2, 34, 36, 37 en 41 van de taalwet van 15 juni 1935.

Wijzende op tegenspraak.

Verklaart de hoofd- en de tegeneis toelaatbaar.

Zegt dat de hoofdeis gegrond is en de tegeneis ongegrond.

Veroordeelt dienvolgens verweerster om aan eiseres te betalen de som van NEGENHONDERD DRIE EN VIJFTIG DUIZEND ZES EN TWINTIG (953.026) FRANK, meer de gerechtelijke intrest van 3 juni 1992 tot de betaling en de gedingkosten, aan de zijde van eiseres begroot op 6.326 frank dagvaarding en rolstelling en 11.000 frank rechtsplegingsvergoeding.

Verklaart tegenwoordig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling.

..."

TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE DE CHARLEROI, EN DEGRE D'APPEL
- 22 DECEMBRE 1993

3ème Chambre civile

*Siège: M. Piret, vice-président, Mme. Etienne, M. Coppee
Avocats: Me Sanctacatterina, Me Dumonceau loco Me Delvaux*

CAMBRAY M. C/ S.A. ELECTRABEL

**Fraude • Reconnaissance écrite des faits •
Contestation • Remise en état des installations**

**Bedrog • Schriftelijke erkenning van de
feiten • Betwisting • Herstel van de schade
aan de installaties**

La contestation ultérieure relative à une fraude reconnue clairement par un document écrit, établi sans manoeuvres ou violence, n'est pas fondée.

L'indemnité réclamée pour le placement d'un nouveau compteur est justifiée.

De betwisting van een bedrag dat eerder openlijk werd erkend in een geschreven document, opgesteld zonder kunstgreep of dwang, is ongegrond.

De vergoeding die wordt geëist voor de plaatsing van een nieuwe meter is gerechtvaardigd.

"...

Attendu que l'appel est recevable;

Attendu que l'appelante fait grief au premier juge d'avoir considéré qu'elle était tenue de se conformer à l'engagement pris par la signature le 12 février 1990 d'un document dans lequel elle reconnaît les faits (trous percés dans le compteur) et s'engage à payer le montant de l'énergie fraudée, une indemnité et la remise en état des installations;

Attendu que l'appelante, qui soutient dans sa requête d'appel que le jugement dont appel doit être annulé pour vice de procédure et non-respect de l'article 736 du Code Judiciaire, a déclaré que ce grief n'était plus d'actualité (P.V d'audience du 21 septembre 1993);

Attendu que, principalement, l'appelante conteste formellement les accusations de fraude portées contre elle par l'intimée et prétend que le document signé le 12 février 1990 n'a aucune valeur probante; qu'en outre, ce document constituerait selon elle reconnaissance de dette ne répondant pas aux conditions de l'article 1326 du Code Civil;

Attendu que l'appelante soutient également que l'intimée ne démontre pas la réalité de la fraude et enfin conteste devoir payer le placement d'un compteur neuf alors qu'il n'a été tenu compte d'aucune vétusté;

Attendu qu'à titre subsidiaire, l'appelante postule que le Tribunal ordonne la production du dossier technique de l'intimée en ce qui concerne l'installation litigieuse; que l'intimée a toujours prétendu que ce dossier n'existait pas; qu'il n'y a aucune raison de douter de cette affirmation; qu'il n'y a dès lors pas lieu de faire droit à cette demande;

Attendu que l'appelante ne nie pas avoir signé le document impliquant une reconnaissance des faits; que l'appelante reste en défaut d'établir que sa signature a été la conséquence de manoeuvres ou de violences; qu'elle n'en a d'ailleurs pas fait état lorsqu'elle a été entendue le lendemain par la gendarmerie, se bornant à affirmer qu'elle n'avait pas commis les faits;

Attendu que l'appelante ne démontre pas en quoi le document signé par elle le 12 février 1990 serait ambigu; que par contre, la reconnaissance des faits et l'engagement de payer le montant de l'énergie fraudée et la remise en état des installations sont bien clairs;

Attendu que ce document implique seulement reconnaissance des faits et engagement de réparer et ne peut être considéré comme une reconnaissance de dette au sens de l'article 1326 du Code Civil puisqu'il n'y a aucune indication de sommes;

Attendu que, devant le premier juge, l'appelante a déclaré ne pas contester les montants repris sur la facture; que l'indemnité forfaitaire de 20.000 Frs réclamée pour le placement d'un nouveau compteur est justifiée par le fait

que le compteur trafiqué est inutilisable et que sa réparation serait très probablement plus onéreuse que son remplacement; qu'enfin, l'appelante n'a pas contesté la facture du 9 mars 1990 accompagnée d'une mise en demeure;

Attendu que le Tribunal adopte pour le surplus les judicieux motifs du premier juge qui ne sont pas remis en cause par les moyens invoqués à l'appui du recours; que l'appel n'est pas fondé;

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL,

STATUANT CONTRADICTOIREMENT EN DEGRE D'APPEL,

Vu les dispositions de la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire, usage de la langue française ayant été fait,

Ecartant toutes conclusions, autres, plus amples ou contraires;

Reçoit l'appel;

Le dit non fondé;

Confirme le jugement entrepris;

Condamne l'appelante au frais et dépens de l'instance d'appel liquidés pour l'intimée selon état à 7.990 Frs. et lui délaisse ses propres dépens non liquidés.

..."

TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE DE BRUXELLES - 13 JUIN 1994

11ème Chambre

Siège: Mme Deboyser

Avocats: Me Glansdorff, Me Tassin loco Me Vandervaren

INTERELEC C/ CENTRE PUBLIC D'AIDE SOCIALE DE LA COMMUNE DE WATERMAEL-BOITSFORT

Facturation erronée • Erreur matérielle • Prescription trentenaire • Demande reconventionnelle • Faute de la société distributrice • Préjudice subi par le consommateur • Bien-fondé et preuve de ce préjudice

Verkeerde facturering • Materiële fout • Dertigjarige verjaring • Tegenvordering • Fout van de distributiemaatschappij • Door de verbruiker geleden nadeel • Gegrondheid en bewijs van dit nadeel

Des erreurs, mêmes persistantes et répétées, commises dans la comptabilisation et la facturation de l'énergie consommée, constituent des erreurs matérielles dont le redressement est prévu par l'article 1368 du Code judiciaire, et ce quelle que soit la gravité des conséquences qui en ont résulté.

Vergissingen in de boeking en de facturatie van het energieverbruik, ook wanneer deze aanboudend of herhaaldelijk optreden, vormen materiële fouten waarvan het herstel is bepaald bij artikel 1368 van het Gerechtelijk Wetboek, ongeacht de ernst van de gevolgen die uit deze vergissingen zijn voortgekomen.

La prescription quinquennale de l'article 2277 du Code civil concerne les créances qui présentent la caractéristique d'un revenu. Tel n'est pas le cas du prix des fournitures d'eau, de gaz et d'électricité, qui sont des créances constitutives de capitaux résultant de ventes successives et qui se prescrivent dès lors par trente ans.

De vijfjarige verjaring krachtens artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek heeft betrekking op vorderingen die het kenmerk van een inkomen bezitten. Dit laatste is echter niet van toepassing op de tarieven voor de levering van water, gas en elektriciteit: deze vormen immers rechtsvorderingen van kapitalen die uit opeenvolgende verkopen zijn ontstaan en die bijgevolg pas na verloop van dertig jaar verjaren.

Toutefois, le caractère inexplicable de la persistance de l'erreur dans le chef de la société distributrice est constitutif d'une faute dont elle doit répondre par l'indemnisation du préjudice qui a pu en résulter. Ce préjudice, dont il appartient au consommateur de rapporter la preuve, peut résider, d'une part, dans la méconnaissance qu'il a pu avoir pendant plusieurs années de sa consommation réelle, et, corrélativement, dans l'absence d'efforts qu'il a estimé devoir consentir en vue d'en réduire l'importance, et, d'autre part, dans son impossibilité actuelle d'apurer le montant de sa dette.

Het onverklaarbare karakter van de aanboudende vergissing in hoofde van de distributiemaatschappij vormt echter op zich een fout die deze laatste dient te herstellen door het nadeel te vergoeden dat uit deze vergissing kan zijn voortgekomen. Dit nadeel, waarvan het bewijs door de verbruiker moet worden aangevoerd, kan enerzijds bestaan in de onwetendheid over zijn reële verbruik waarin hij jarenlang heeft kunnen verkeren - en bijgevolg ook in het uitblijven van de inspanningen die hij aangewezen zou hebben geacht om de omvang van zijn verbruik te verminderen - en anderzijds in zijn huidige onvermogen om het bedrag van zijn schuld aan te zuiveren.

"...

I. OBJET DE LA DEMANDE

Attendu que la demande principale tend à la condamnation du C.P.A.S. de Watermael-Boitsfort à payer à INTER-

ELEC la somme de 8.411.531 francs augmentée des intérêts compensatoires depuis le 12 septembre 1990, représentant la différence entre les montants facturés pour la fourniture au défendeur d'énergie électrique de janvier 1981 à décembre 1986, et le coût de

l'énergie réellement consommée pendant cette période;

Attendu que le défendeur au principal conclut à titre principal au défaut de fondement à la demande;

Qu'il introduit à titre subsidiaire une demande reconventionnelle tendant à la consommation de la demanderesse au principal à lui payer, à titre de dommages et intérêts, une somme équivalente au montant de la demande principale, et à entendre ordonner la compensation entre les sommes dues par l'une et l'autre des parties;

II. LES FAITS

Attendu que selon la convention signée entre les parties le 9 mai 1980, la demanderesse assure la fourniture en énergie électrique du Centre du troisième âge appartenant au C.P.A.S. de Watermael-Boitsfort, sis à Watermael-Boitsfort, rue du Loutrier 69;

Que l'article 4 de ce contrat prévoit que:

"La fourniture de l'énergie aura lieu dans une cabine située dans l'enceinte des établissements du consommateur...";

Que lors de la mise en service de cette cabine à haute tension, le préposé de la demanderesse omit de prendre en considération dans son bordereau de comptage transmis au service comptable, la constante propre au compteur, qui est égale à 10;

Que, calculant le montant des consommations sur base de ce paramètre inexact, la demanderesse a, de janvier 1981 à décembre 1986, erronément multiplié par 7,33 en lieu et place de 73,3 les index relevés, et facturé en conséquence les consommations du défendeur au dixième de leur quantité;

Que suite à la découverte de son erreur en décembre 1986, la demanderesse factura, à partir du 1er janvier 1987, les consommations exactement calculées;

Qu'elle exposa le problème au défendeur et un courrier daté du 22 avril 1987 par lequel elle communiqua également le relevé des suppléments de facturation pour les années antérieures, d'où résultait, en sa faveur, un solde équivalent au montant réclamé par citation;

Attendu que le défendeur lui répondit par lettre du 6 juillet 1987:

"Nous avons bien reçu en son temps votre courrier du 22 avril 1987 et ses annexes.

Il en résulte à l'évidence que notre Administration ne peut être tenue pour responsable d'une erreur grave commise au départ de vos services.

Si notre Administration avait pu être informée de cette erreur plus tôt, elle aurait pu veiller en connaissance de cause à mettre en place un dispositif permettant de réduire les consommations d'électricité. C'est d'ailleurs ce qui vient d'être décidé, et les travaux représentent une dépense non négligeable qui n'était pas prévue au budget de l'année 1987..."

III. DISCUSSION

1. Quant à la demande principale

Attendu que le défendeur ne conteste pas avoir consommé, de 1981 à 1986, l'électricité dont le paiement lui est demandé;

Qu'il conteste cependant le droit de la demanderesse d'obtenir le paiement de ses livraisons, aux motifs que l'erreur commise par le défendeur ne serait pas constitutive d'une erreur matérielle dont l'article 1368 du Code judiciaire autorise la révision et qu'une partie à tout le moins de la créance produite serait éteinte par la prescription quinquennale édictée par l'article 2277 du Code civil;

a) quant à l'argumentation relative à l'erreur matérielle

Attendu qu'il résulte des explications claires et circonstanciées fournies par la demanderesse en son courrier adressé le 22 avril 1987 qu'une erreur purement technique fut commise, lors de la mise en place des compteurs destinés à enregistrer les consommations, dont la nature fut exposée ci-dessus;

Que le demandeur ne conteste ni la matérialité de cette erreur, ni la pertinence des explications qui lui en fu-

rent données et dont il ne peut être sérieusement contesté, en fait, qu'étant commise dans la comptabilisation et la facturation de l'énergie consommée, il s'agit d'une erreur matérielle dont le redressement est prévu par l'article 1368 du Code judiciaire;

Attendu que la persistance de l'erreur originaire unique, commise lors de la mise en service de la cabine de haute tension, jusqu'au contrôle effectué en 1986 n'a pas pour conséquence de dénaturer cette erreur matérielle, pas plus que le caractère répétitif des erreurs de facturation qui s'ensuivent, qui toutes trouvent leur origine dans cette erreur technique initiale;

Que, enfin, la gravité des conséquences qu'elle entraîna est également sans incidence sur la nature matérielle de l'erreur commise;

b) Quant à l'argumentation relative à la prescription

Attendu que, comme le relèvent une sage jurisprudence et une doctrine constante, la prescription quinquennale de l'article 2277 du Code civil concerne les créances qui présentent la caractéristique d'un revenu;

Que tel n'est pas le cas du prix des fournitures d'eau, de gaz et d'électricité, créance constitutive de capitaux résultant de ventes successives et qui se prescrit dès lors par trente ans (Bruxelles, 16 novembre 1954, Pas. 1956, II, 51; H. DE PAGE, Traité élémentaire de droit civil belge, t. VII, n° 1328; .P.D.B., compl., v° Energie électrique et gaz, p 268, n° 455 et les références citées);

Attendu qu'il résulte des constats et considérations qui précèdent que l'erreur commise par la demanderesse dans l'exécution du contrat de fournitures ne libère pas le défendeur de son obligation d'exécuter la convention en l'espèce par le paiement des fournitures d'énergie électrique qui lui furent effectivement livrées;

2. Quant à la demande reconventionnelle

Attendu que le défendeur introduit une demande reconventionnelle tendant à la condamnation de la demanderesse au principal à l'indemniser du préjudice causé par la faute qu'elle commit dans l'exécution de ses obligations contractuelles;

Attendu qu'il est établi que la demanderesse, d'une part, calcula la consommation effectuée par le défendeur sur des bases techniquement erronées, qu'elle lui adressa pendant six ans des factures inexactes d'énergie électrique, qu'elle négligea de procéder, dès la mise en place de la cabine à haute tension, au moindre contrôle des montants de facturation qui lui aurait permis de déceler immédiatement l'erreur flagrante commise et d'y remédier aussitôt et, enfin, qu'elle attendit six ans avant de procéder à un tel contrôle et de déceler l'erreur commise;

Attendu que ce comportement dénote une incurie certaine dans le chef de la demanderesse;

Qu'il apparaît pour le moins audacieux dans le chef de celle-ci, dont les services sont composés de techniciens spécialisés, de soutenir dans le même temps, d'une part, qu'il lui était d'autant plus difficile de déceler l'erreur commise que le complexe immobilier desservi était neuf, d'autre part, que le C.P.A.S. aurait pu le premier s'apercevoir que les factures étaient d'un montant anormalement réduit par rapport à l'importance des consommations du home qu'il exploitait, et de rappeler enfin qu'un fournisseur d'énergie électrique dessert souvent des dizaines de milliers de clients;

Qu'elle ne paraît pas s'apercevoir du paradoxe de ses arguments qui démontrent, au contraire de ce qu'elle soutient, qu'elle seule en espèce détenait les données nécessaires de comparaison, en l'occurrence l'importance de la consommation en énergie électrique de ses autres abonnés, et les paramètres techniques qui permettaient

et lui ont en fait permis, dès qu'un contrôle fut effectué, de déceler et de rectifier l'erreur de facturation commise alors qu'elle était en réalité beaucoup plus difficile à déceler par l'abonné, qui ne disposait pas des mêmes éléments d'appréciation et de comparaison;

Attendu qu'il est établi par les constats et considérations qui précèdent qu'une faute fut commise par la demanderesse dans l'exécution du contrat, dont elle a répondu par l'indemnisation du préjudice qui en a résulté pour le défendeur;

Attendu que le défendeur évalue l'importance de son préjudice au montant réclamé par la demanderesse au principal;

Que la demanderesse soutient que le défendeur reste en défaut de préciser et de justifier le dommage qu'elle aurait subi;

Attendu que le défendeur fait notamment valoir dans la démonstration de celui-ci que, s'il avait connu les consommations réelles, il aurait pu mettre en place un dispositif permettant de les réduire;

Que la demanderesse rétorque que les dispositifs mis en place depuis 1987 n'ont pas permis de réduire la consommation;

Attendu que le Tribunal relève qu'il apparaît d'une pièce annexée à la pièce 8 du dossier du défendeur que la consommation en énergie de celui-ci se serait infléchie, en 1987, 1988 et 1989, par rapport à la consommation des années 1985 et 1986;

Qu'il observe par ailleurs que le procès-verbal d'une réunion du 10 avril 1987 du Conseil de l'Aide Sociale de la commune de Watermael-Boitsfort (pièce 4 du dossier du défendeur) évoque des propositions qui auraient été faites en 1982-1983 pour diminuer les frais d'éclairage et qui auraient paru inutiles au regard du faible montant des factures et que le procès-verbal de la réu-

nion du même conseil du 8 mai 1987 (pièce 5 du dossier du défendeur) fait état des résultats d'une étude relative aux coûts comparés de différents types de lampes, dont il serait ressorti qu'une économie de 4.500.000 francs aurait pu être réalisée pendant les six années couvertes par les factures incorrectes;

Que par ailleurs, si le défendeur faisait savoir à la demanderesse par un courrier daté du 6 juillet 1987 qu'il venait d'être "décidé" de mettre en place un dispositif permettant de réduire les consommations d'électricité, tout en soulignant que "les travaux représentent une dépense non négligeable qui n'était pas prévue au budget de l'année 1987", il n'est pas établi que pareils travaux aient été en fait effectués ni que des mesures aient été prises en vue de réduire la consommation en énergie électrique du centre du troisième âge, ni, le cas échéant, à quelle date ces travaux auraient été exécutés ou ces mesures adoptées, de quelle nature et de quelle importance ils furent, et quelle aurait été leur incidence éventuelle sur le volume des consommations du home;

Que, sur base des éléments dont le Tribunal dispose, il apparaît opportun d'inviter les parties et, en particulier, le défendeur, à compléter son information relative à ceux-ci;

Attendu que le demandeur sur reconvention fait par ailleurs valoir que, s'il avait connu le coût réel de ses consommations d'électricité, il aurait pu répercuter celui-ci dans le prix demandé aux pensionnaires du Centre, bénéficiaires des fournitures d'électricité;

Qu'il avance qu'il ne lui serait pas juridiquement possible, compte tenu des contraintes réglementaires conditionnant toute augmentation du prix de la journée d'hébergement, de reporter de sa propre initiative la charge du solde qui lui est réclamé sur les prix exigés des résidents actuels du Centre et ajoute qu'il estime improbable qu'une augmentation de ce prix lui soit accordée

par les autorités compétentes;

Attendu qu'il apparaît du formulaire produit relatif à la demande de hausse de prix de la journée d'entretien de la Résidence pour Seniors, adressée au Ministère des Affaires économiques le 18 mai 1992, que les prix en vigueur à la date de l'introduction de la demande de hausse étaient applicables depuis le 1er novembre 1991 et avaient été fixés par décision datée du 19 août 1991;

Qu'il apparaît souhaitable, au vu de ces éléments, que le Tribunal soit plus amplement éclairé sur les éléments de fait avancés à ce stade des débats par le demandeur sur reconvention, notamment sur le prix de la journée d'hébergement pratiqué lors de l'ouverture du Centre et les modifications que celui-ci a subies depuis lors ainsi que sur le sort réservé à la demande de hausse introduite le 18 mai 1992.

Attendu en conséquence des constats et considérations qui précèdent que, si le demandeur sur reconvention a pu éventuellement subir, du fait de la faute commise par la demanderesse, un préjudice qui résiderait en l'espèce, non pas dans le retard avec lequel le prix des fournitures effectuées lui est réclamé, mais d'une part, dans la méconnaissance qu'il eut pendant six ans

de consommation réelle et, corrélativement, de l'absence d'efforts qu'il estima devoir consentir en vue d'en réduire l'importance, d'autre part, de l'impossibilité dans laquelle il se trouve actuellement d'apurer le montant de sa dette, l'importance de ce préjudice apparaît toutefois jusqu'ores insuffisamment précisée pour qu'il soit permis au Tribunal de statuer, avec toute la sécurité requise par l'énoncé d'une vérité judiciaire, tant sur la réalité que sur l'ampleur de celui-ci et, partant, sur le fondement de la demande reconventionnelle qui lui est soumise;

Attendu qu'il s'indique en conséquence de décider la réouverture des débats et

- d'inviter les parties à préciser au Tribunal, dans la mesure des données disponibles, l'évolution du volume de la consommation en énergie électrique du Centre du troisième âge sis à Watermael-Boitsfort, rue du Loutrier 69, depuis son ouverture jusqu'à la date de la réouverture des débats;

- d'inviter le défendeur

- à produire le contenu et le résultat des études éventuellement effectuées depuis l'ouverture du Centre, quant aux économies possibles d'énergie électrique;

- le cas échéant, à décrire la nature des mesures de tous ordres prises en vue de réduire le volume de la consommation d'énergie électrique, et à préciser la date à laquelle elles furent mises en vigueur;

- à préciser l'évolution des prix fixés pour la journée d'hébergement depuis l'ouverture du Centre notamment par la production des demandes d'augmentation de ce prix qui furent introduites auprès des autorités compétentes ainsi que les décisions auxquelles celles-ci ont donné lieu;

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL,

Vu la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire,

Statuant contradictoirement,

Dit les demandes principale et reconventionnelle recevables,

Avant de statuer plus avant, ordonne la réouverture des débats aux fins ci-avant indiquées

..."

TRIBUNAL DE COMMERCE DE CHARLEROI - 16 FEVRIER 1995

2ème Chambre

Siège: M. Gérin

Avocats: Me Desneux loco Me Delvaux, Me Matelart loco Me Hougardy

S.A. ELECTRABEL C/ SCIACCA

Vol d'énergie • Manipulation frauduleuse des compteurs de gaz et d'électricité • Classement sans suite • Calcul des consommations • Moyenne des deux années précédentes • TVA

Diefstal van energie • Manipulatie van gas- en elektriciteitsmeters • Klassering zonder gevolg • Berekening van het verbruik • Gemiddelde van de vorige twee jaren • BTW

Les compteurs d'électricité et de gaz ont été manipulés en vue de freiner l'enregistrement de la consommation.

Er werd geknoeid met de elektriciteits- en gasmeters om verdere registratie van het verbruik te belemmeren.

Le vol d'énergie ainsi que le montant théorique de l'énergie détournée sont contestés par le consommateur.

De diefstal van energie en het theoretisch bedrag van de frauduleus afgenomen energie worden door de verbruiker betwist.

Bien que les dossiers aient été classés sans suite par le Parquet, le Tribunal admet qu'il existe un ensemble de présomptions graves, précises et concordantes établissant l'existence de la fraude, et se conforme à la jurisprudence qui admet habituellement le calcul établi sur base de la moyenne de la consommation de l'année précédente. La preuve du vol et de son importance est généralement apportée par le relevé des consommations qui décroissent brusquement et sans justification.

Hoewel de dossiers door het Parket zonder gevolg geklasseerd werden, erkent de Rechtbank dat er gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens bestaan die op fraude wijzen. De Rechtbank voegt zich naar de rechtspraak die doorgaans uitgaat van de berekening op basis van het gemiddelde verbruik van het voorgaande jaar. Het bewijs van de diefstal en de omvang ervan worden gewoonlijk geleverd door de opname van het verbruik dat plotseling en zonder reden afneemt.

Le Tribunal condamne l'abonné à payer l'énergie consommée et tous les frais relatifs au remplacement des compteurs, outre la TVA sur l'ensemble.

De Rechtbank veroordeelt de abonnee tot het betalen van de verbruikte energie en van alle kosten verbonden aan de vervanging van de meters, naast de BTW op het geheel.

"...

Attendu qu'en conclusions déposées le 4 octobre 1993, la S.A. Electrabel a déclaré reprendre l'instance mue par la S.A. Intercom.

Qu'elle réduit sa demande à la condamnation du défendeur à lui payer les sommes de:

Gaz:

- consommations fraudées	229.215 frs
- TVA afférente à l'énergie fraudée	38.967 frs
- pose nouveau compteur	16.399 frs
- TVA sur prestations	2.787 frs

Total	287.368 frs
-------	-------------

Electricité:

- consommations fraudées	7.732 frs
- TVA afférente à l'énergie fraudée	1.314 frs
- pose nouveau compteur	12.539 frs
- intervention coffret comptage	2.847 frs
- frais de déplacement	643 frs
- TVA (postes 3,4 et 5)	2.725 frs

Total	27.800 frs
-------	------------

Attendu que l'action est recevable.

Attendu que la demanderesse expose:

- que le défendeur a occupé, en qualité de propriétaire, un immeuble sis au 210 de la rue de Couillet à Châtelet, du mois d'avril 1978 au mois d'avril 1987.

- qu'ensuite, il donna l'immeuble en location; qu'à cette occasion, la demanderesse procéda au relevé de l'index.

- que le préposé de la demanderesse remarqua que le compteur d'électricité avait été trafiqué en vue de freiner artificiellement l'enregistrement de la consommation.

- que la police de Châtelet constata: "Au compteur électrique n° 205683, j'ai constaté des traces d'éraflures dans la partie supérieure de la coiffe. J'ai remarqué également que la patte de fixation était cassée. Le plomb droit a été endommagé. Au compteur gaz n° 363621, j'ai constaté des éraflures sur la plaque de la minuterie".

- que le défendeur nia les faits;

- que le dossier répressif fut classé sans suite.

Attendu que la demanderesse expose que dans la majorité des cas, ces dos-

siers sont classés sans suite en raison de la quantité de tels dossiers.

Qu'elle a procédé à un calcul de son dommage.

Que par lettre du 24 septembre 1987, elle mit le défendeur en demeure de l'indemniser.

Sur la tentative de fraude

Attendu qu'il ressort des éléments du dossier qu'il y a bien eu une tentative de freiner l'enregistrement des consommations.

Que la police de Châtelet a en effet relevé les dégâts caractéristiques à ce genre de délit.

Que le défendeur conteste en être l'auteur; qu'il était cependant le seul à qui pouvait profiter ce genre de fait;

Qu'en outre, il n'est pas contesté que le compteur électrique était neuf lorsqu'il a été placé dans sa maison lors de son occupation.

Qu'il existe dès lors un ensemble de présomptions suffisantes, graves et concordantes, établissant l'existence de la fraude.

Attendu que le défendeur soutient que si cette fraude avait été commise dès 1982, comme le soutient la demanderesse, celle-ci n'aurait pas manqué de le constater plus tôt;

Que la demanderesse relève, à juste titre, qu'elle n'examine pas chaque année les compteurs et se contente, en général, du relevé fourni par le consommateur.

Attendu que le défendeur soutient encore que les dégâts pouvaient provenir de son locataire;

Que cependant, la demanderesse exclut cette hypothèse, à juste titre, puisque quelques jours après son entrée dans les lieux, le locataire avait demandé le passage des préposés de la demanderesse pour procéder à la mise hors service de l'installation de gaz.

Qu'il n'avait dès lors aucun intérêt à trafiquer le compteur.

Attendu que le défendeur conteste encore le montant théorique de l'énergie qu'il aurait détournée ainsi que les montants réclamés pour remplacer les compteurs et la TVA.

Attendu que la preuve de la réalité de la fraude et de son importance est généralement apportée par le relevé des consommations qui décroissent brusquement et sans motif.

Que la jurisprudence admet habituellement le calcul sur la moyenne de la consommation l'année précédant la fraude.

Que la demanderesse expose que les consommations de gaz ont été:

- du 16 juin 1980 au 16 juin 1981
201.074 Mj
- du 16 juin 1981 au 22 juin 1982
224.365 Mj

- du 22 juin 1982 au 16 juin 1983
57.254 Mj
- du 16 juin 1983 au 16 juin 1984
28.533 Mj
- du 16 juin 1984 au 16 juin 1985
25.950 Mj
- du 16 juin 1985 au 16 juin 1986
3.745 Mj
- du 16 juin 1986 au 6 avril 1987
3.364 Mj

et d'électricité:

- du 16 juin 1981 au 22 juin 1982
2676 Kw pour 371 jours
- du 22 juin 1982 au 16 juin 1983
2.083 Kw pour 359 jours
- du 16 juin 1983 au 16 juin 1984
1.400 Kw pour 365 jours
- du 16 juin 1984 au 16 juin 1985
3.703 Kw pour 365 jours

Que la demanderesse a calculé son dommage sur base de la moyenne de la consommation de 80 à 82;

Attendu que cette base peut être acceptée, la jurisprudence admettant en général la consommation moyenne pendant l'année précédant la fraude.

Que le défendeur soutient cependant que fin 1982, il a acheté une chaudière brûle-tout et qu'il s'est principalement chauffé de cette manière:

Qu'il produit une lettre de sa compagnie d'assurance au terme de laquelle son inspecteur, intervenu à la suite d'un feu de cheminée, a constaté le raccordement de cette chaudière pour laquelle il brûlait du charbon et du bois.

Que la demanderesse soutient que cet appareil sert principalement à brûler les déchets, et non à chauffer; qu'il n'a pas été raccordé aux radiateurs;

Que le défendeur ne conteste pas qu'il a continué à utiliser le chauffage central au gaz.

Qu'il ne fournit aucune précision quant à la pièce dans laquelle cette chaudière aurait été installée ni la manière dont elle aurait chauffé la maison.

Qu'il soutient aussi mais sans l'établir, qu'il ne se serait plus servi d'un chauffe-eau électrique.

Qu'il ne fournit cependant aucune preuve ni précision sur ce fait.

Que sa thèse ne peut dès lors être suivie.

Attendu que la demanderesse démontre la réalité de son dommage en se basant sur des calculs de consommation normale moyenne et des données objectives.

Que les compteurs ont été endommagés dans leurs éléments essentiels et que leur remplacement paraît justifié.

Que la TVA réclamée est bien due puisque la demanderesse réclame le montant de fournitures qui sont soumises à cette taxe.

Que la demande est fondée.

PAR CES MOTIFS

LE TRIBUNAL DE COMMERCE

Statuant contradictoirement,

Reçoit la demande et la dit fondée;

Condamne le défendeur, le sieur Sciacca, à payer à la demanderesse, la S.A. Electrabel, la somme de trois cent quinze mille cent soixante-huit francs (315.168 francs).

..."

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN - 27 FEBRUARI 1990

2de Kamer

Zetelend: dhr. Donckers, voorzitter, bh. Van de Velde en Verstreken
Advocaten: mr. Jordens, mr. Gebbink loco mr. Colpaert, mr. Geukens

P.B.E. INTERCOMMUNALE C.V. T/ WEGENFONDS T/ VAN BROECKHOVEN'S

Elektriciteitskabels • Laattijdige verplaatsing • Verplaatsingsopdracht • Bevoegde overheid • Verjaring van de burgerlijke vordering • Art. 26 van de wet van 10 maart 1925 • Teledistributiekabels • Toepasselijkheid van de wet van 17 januari 1938

Lignes électriques • Déplacement tardif • Ordre de déplacement • Autorité compétente • Prescription de l'action civile • Art. 26 de la loi du 10 mars 1925 • Lignes de télédistribution • Applicabilité de la loi du 17 janvier 1938

Het laattijdig verplaatsen van elektriciteitskabels door de verdeler maakt een overtreding uit in de zin van art. 13 en 26 van de wet van 10 maart 1925. De burgerlijke vordering hieruit volgend, verjaart overeenkomstig art. 26 van voormelde wet.

Het Wegenfonds kan krachtens de wet van 10 maart 1925 geen opdracht tot verplaatsing geven. Gezegde macht komt enkel toe aan de Staat, de provinciën en de gemeenten.

Het Hof stelt dat de verplaatsing van teledistributiekabels valt onder de wet van 17 januari 1938.

Le déplacement tardif de câbles d'électricité par le distributeur constitue une infraction au sens des art. 13 et 26 de la loi du 10 mars 1925. L'action civile qui en résulte est prescrite conformément à l'art. 26 de la loi susmentionnée.

Le Fonds des Routes ne peut, aux termes de la loi du 10 mars 1925, donner aucun ordre de déplacement. Ce pouvoir appartient uniquement à l'Etat, aux provinces et aux communes.

La Cour estime que le déplacement des câbles de télédistribution tombe sous le coup de la loi du 17 janvier 1938.

“...

Gelet op ons arrest van 20 december 1989;

Gelet op het arrest dd. 17 juni 1987 van het Hof van Cassatie waarbij het arrest verleend op 15 januari 1986 door het Hof van Beroep te Brussel vernietigd wordt in zoverre het appellante veroordeeld om 1° geïntimeerde te vrijwaren, de kosten aangehouden worden, de beslissing daaromtrent aan de feitenrechter overgelaten wordt en de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Antwerpen verwezen wordt;

Gelet op de dagvaardingen na cassatie betekend ten verzoeke van appellante op 29 december 1987 aan geïntimeerden;

Gelet op de voor partijen genomen conclusies;

1. Wat het argument van appellante P.B.E. betreft omtrent de verjaring van de hoofdvordering in toepassing van art. 18 van het algemeen lastencohier:

Overwegende dat art. 18 B van het Algemeen Lastencohier vastgesteld bij ministerieel besluit van 14 oktober 1964 inderdaad bepaalt: “in elk geval moet iedere rechtsvordering door de aannemer worden ingediend ten laatste één jaar na de keuring van de gezamenlijke werken”; dat uit de overgelegde stukken blijkt dat de voorlopige keuring van de totale aanneming waarmede de N.V. Van Broeckhoven's Algemene Ondernemingen gelast was doorging op 3 februari 1979 en dat deze N.V.

haar vordering tegenover het Wegenfonds instelde op 7 december 1979 zodat deze tijdig werd ingesteld;

Overwegende dat de ontvankelijkheid van de hoofdvordering uitgaande van de N.V. Van Broeckhoven's in genedele afhangt van de datum waarop haar werken die rechtstreeks betrekking hadden op die gedeelten waarvan de uitvoering beïnvloed werd door de verlegging van haar kabels door de P.B.E., beëindigd waren; dat de P.B.E. dan ook ten onrechte stelt dat de hoofdvordering van de N.V. Van Broeckhoven's, wat haar betreft, verjaard zou zijn;

Overwegende dat de argumentatie van de P.B.E. contradictoer is door enerzijds de contractuele relatie tussen het Wegenfonds en de N.V. Van Broeck-

hoven's in te roepen, voor wat de verjaringstermijn betreft, en anderzijds de voorlopige oplevering van de werken, door het Wegenfonds aan de N.V. Van Broeckhoven's op 3 februari 1979 toegekend, ingevolge zelfde contractuele relatie, te verwerpen:

Overwegende dat in geen geval de vordering in vrijwaring zelf ingesteld door het Wegenfonds kan getroffen worden door de verjaring voorzien in art. 16 B van het Algemeen Lastenkohier daar dit kohier niet op de verhouding Wegenfonds - P.B.E. van toepassing is, deze verhouding niet contractueel maar wettelijk bepaald zijnde:

2. Verjaring van de vordering in vrijwaring in toepassing van art. 26 van de wet van 10 maart 1925:

Overwegende dat de P.B.E., langs het tracé van de weg met de verbetering waarvan de N.V. Van Broeckhoven's gelast was, niet enkel electriciteitskabels had liggen maar eveneens televisiedistributiekabels en dat zij verzocht was de ligging van beide soorten kabels te wijzigen;

Overwegende dat de wijziging van de ligging van de electriciteitskabels valt onder de wet van 10 maart 1925 (art. 13); dat de teledistributiekabels t.t.v. de feiten vielen onder het toepassingsgebied van de wet van 17 januari 1938 die alle soorten leidingen betreft, op uitzondering natuurlijk van deze waarvoor een specifieke wetgeving geldt wat ten tijde van de feiten nog niet het geval was voor teledistributiekabels, de betreffende wet pas uitgevaardigd zijnde in het jaar 1987;

Overwegende dat appellante ten onrechte aanvoert dat teledistributiesignalen immateriële dingen zijn die niet zouden vallen onder de wet van 17 januari 1938; dat die signalen wel degelijk tot het materiële behoren alhoewel niet waarneembaar door de zintuigen alleen;

Overwegende dat art. 26 van de wet van 10 maart 1925 een algemene verjaringstermijn van 1 jaar voorziet voor

alle soorten vorderingen die op haar gesteund worden; dat de vordering in vrijwaring dus niet mag steunen op die wet daar de verjaringstermijn bereikt was toen zij werd ingesteld;

Overwegende dat de wet van 17 januari 1938 geen speciale verjaringstermijn voorziet zodat de dertigjarige verjaring hiervoor geldt; dat de vordering in vrijwaring dus ontvankelijk is en haar gegrondheid dient onderzocht te worden voor zover zij steun vindt in de wet van 17 januari 1938 d.w.z. de niet naleving door appellante van haar verplichtingen i.v.m. haar teledistributiekabels aanvoert:

3. Wat de gegrondheid van de vordering in vrijwaring betreft

a) Overwegende dat inderdaad het Wegenfonds krachtens de wetten van 10 maart 1925 en 17 januari 1938 geen opdracht kan geven om leidingen te verplaatsen daar deze wetten de gezegde macht enkel toebedelen aan de Staat, de provinciën en de gemeenten (art. 13 van de wet van 10 maart 1925 en enig artikel, 7^e alinea, van de wet van 17 januari 1938) maar dat in onderhavig geval de opdracht voor verplaatsing van de leidingen wel degelijk gegeven werd door de Staat nl. bij schrijven van het Ministerie van Openbare Werken van 26 december 1973, bevestigd bij schrijven van hetzelfde Ministerie van 29 april 1975 (stukken 1 en 2 overgelegd door appellante zelf) dat de opdracht tot verplaatsing dus geldig gegeven werd door de bevoegde instantie;

Overwegende dat daarbij kan aangevoerd worden dat die opdracht gevolgd en bevestigd werd door een reeks brieven van de uitvoerende instantie, het Wegenfonds, en tijdens talrijke vergaderingen, zoals blijkt uit de door appellante overgelegde stukken;

b) Overwegende dat die opdracht tot verplaatsing ook geldig kon gegeven worden voor de teledistributiekabel en zulks krachtens het enig artikel van de wet van 17 januari 1938 die, zoals boven reeds aangetoond, van algemene

gelding is; dat uit het feit dat de teledistributiekabels niet vermeld worden in het advies van de Raad van State van 21 mei 1965 niet a contrario mag afgeleid worden dat zij niet zouden vallen onder de wet van 17 januari 1938:

c) Overwegende dat, wat de gegrondheid van de vordering in vrijwaring betreft, het blijkt uit de overgelegde stukken dat appellante, P.B.E., haar teledistributiekabels laattijdig verlegde, nadat zij daartoe tijdig was aangezocht door de bevoegde instantie, zodanig dat de N.V. Van Broeckhoven's belet werd haar werken verder te zetten en deze vertraging opliepen:

Overwegende dat deze laattijdigheid reeds voldoende bewezen wordt door het feit dat appellante op 23 september 1976 ervan verwittigd werd dat de N.V. Van Broeckhoven's haar werken ging beginnen op 4 oktober 1976 en zij pas op 24 november 1976 ermee begon haar kabels te verleggen, alhoewel haar afgevaardigde in de vergadering van 8 juni 1976 gezegd had dat de verplaatsingswerken vermoedelijk 6 weken zouden duren en, in de vergadering van 20 juni 1976 dat hij steeds een ploeg ter beschikking had om werken uit te voeren; dat zij geen enkele reden had om pas op 15 oktober 1976 om een geldelijke tussenkomst in haar werken te verzoeken waar de belofte daarvan haar reeds gedaan was bij schrijven van het Ministerie van Openbare Werken van 26 december 1973;

Overwegende dat in de gegeven omstandigheden deze laattijdigheid foutief was en in strijd met de wet van 17 januari 1938;

Overwegende dat, waar appellante in het ongelijk gesteld wordt, omtrent de kosten zoals hierna bepaald dient beslist te worden;

OM DEZE REDENEN:

HET HOF,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Rechtdoende op tegenspraak binnen de perken van de verwijzing van het arrest van 17 juni 1987 van het Hof van Cassatie;

Bevestigt het bestreden vonnis waar dit appellante veroordeelt om 1° geïntimeerde te vrijwaren:

Opmerking

Tegen dit arrest werd een voorziening in cassatie ingesteld.

Remarque

Cet arrêt a été frappé de pourvoi en cassation.

N O O T

Het Hof van Beroep te Antwerpen diende zich uit te spreken na verwijzing door het Hof van Cassatie. Dit laatste Hof had met arrest van 17 juni 1987 een eerder geveld arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 15 januari 1986 verbroken.

Bij dagvaarding van 7 december 1979 vorderde Van Broeckhoven schadevergoeding van het Wegenfonds uit hoofde van de vertraging bij het uitvoeren van moderniseringswerken. Het Wegenfonds dagvaardde de P.B.E. op 5 juni 1980 in tussenkomst en vrijwaring om redenen van laattijdige verplaatsing van haar elektriciteits- en teledistributieinstallaties.

De Rechtbank van eerste aanleg te Leuven verklaarde op 26 januari 1983 zowel de hoofdvordering van Van Broeckhoven als de vordering van het Wegenfonds in tussenkomst en vrijwaring, gegrond. Het Hof van Beroep te Brussel bevestigde op 15 januari 1986 het vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Leuven.

Het Hof van Cassatie vernietigde evenwel op 17 juni 1987 het arrest van het Hof van Beroep te Brussel in zoverre het de P.B.E. tot vrijwaring veroordeeld had, en verwees de zaak naar het Hof van Beroep te Antwerpen.

Belangrijk om weten is dat P.B.E. reeds in cassatie het middel had opgeworpen dat de vordering van het Wegenfonds in tussenkomst en vrijwaring (gesteund op grond van artikel 13 van de wet van 25 maart 1925) verjaard was in toepassing van art. 26 van deze wet.

Het Hof van Cassatie had zich hierover niet uitgesproken omdat het Hof het bestreden arrest verbrak wegens een ander middel en zich zodoende niet meer hoefde uit te spreken over de andere middelen.

Het Hof van Beroep te Antwerpen sprak zich hierover wel uit en stelde dat de vordering van het Wegenfonds niet mocht steunen op de wet van 10 maart 1925, daar de algemene verjaringstermijn van één jaar, gesteld in deze wet, (cfr. artikel 26) bereikt was toen deze vordering werd ingesteld.

N O T E

La Cour d'Appel d'Anvers devait se prononcer après renvoi par la Cour de Cassation. Par son arrêt du 17 juin 1987, cette dernière avait cassé un arrêt rendu par la Cour d'Appel de Bruxelles en date du 15 janvier 1986.

Par citation du 7 décembre 1979, Van Broeckhoven a demandé une indemnisation au Fonds des Routes du chef de retard dans l'exécution de travaux de modernisation. Le Fonds des Routes a cité la P.B.E. le 5.6.1980 en intervention et en garantie pour cause de déplacement tardif de ses installations électriques et de télédistribution.

Le 26 janvier 1983, le Tribunal de première instance de Louvain a déclaré fondées tant la demande principale de Van Broeckhoven que la demande en intervention et en garantie du Fonds des Routes. Le 15 janvier 1986, la Cour d'Appel de Bruxelles a confirmé le jugement du Tribunal de Première Instance de Louvain.

Le 17 juin 1987, la Cour de Cassation a néanmoins annulé l'arrêt de la Cour d'Appel de Bruxelles dans la mesure où il condamnait la P.B.E. en garantie, et a renvoyé l'affaire devant la Cour d'Appel d'Anvers.

Il importe de savoir que la P.B.E. avait déjà fait valoir en cassation l'argument selon lequel la demande en intervention et en garantie du Fonds des Routes (s'appuyant sur l'article 13 de la loi du 25 mars 1925) était prescrite en application de l'art. 26 de cette même loi.

La Cour de Cassation ne s'était pas prononcée à ce sujet parce que la Cour a cassé l'arrêt contesté en se fondant sur un autre moyen et ne devait donc plus, se prononcer sur les autres moyens.

En revanche, la Cour d'Appel d'Anvers s'est quant à elle prononcée à ce sujet et a considéré que la demande du Fonds des Routes ne pouvait s'appuyer sur la loi du 10 mars 1925, étant donné que le délai de prescription d'un an, défini dans cette loi (cf. article 26), était écoulé au moment de l'introduction de la citation.

Het arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen werd zéér slecht gemotiveerd. Hierna worden de belangrijkste kritieken uiteengezet:

1. Het Hof onderzocht de ontvankelijkheid van de vordering van het Wegenfonds in zoverre deze gesteund was op de wet van 17 januari 1938 en trok als zeer merkwaardige conclusie dat verplaatsingen van teledistributiekabels onder het toepassingsgebied van deze wet vielen (die geen speciale verjaringstermijn instelt, zodanig dat de dertigjarige verjaring toepassing vindt) gezien er ten tijde van de feiten geen specifieke wetgeving was voor teledistributiekabels.

2. De rechtsgrond waarop het Hof van Beroep te Antwerpen zich steunde om de fout (het laattijdig verleggen van de **teledistributiekabels**) in hoofde van P.B.E. te weerhouden is zonder meer verkeerd omdat:

1) het aanleggen en exploiteren van teledistributielijnen ten tijde van de laattijdige verplaatsing werd geregeld door het K.B. van 24 december 1966 in uitvoering van artikel 4 van de wet van 14 mei 1930 en artikel 13 van de wet van 26 januari 1960;

2) artikel 8 van het K.B. van 24 december 1966 stelt dat de vergunning wordt verleend onder voorbehoud van de rechten en de machten van de openbare personen wat betreft het gebruik van het openbaar domein.

3. Gezien daarenboven:

a) artikel 6 van voormelde wet van 14 mei 1930 de overtredingen van de krachtens artikel 4 van voormelde wet genomen uitvoeringsbesluiten strafbaar stelt;

b) artikel 16 van de wet van 26 januari 1960 de overtredingen van deze wet of van de besluiten ter uitvoering ervan genomen, eveneens strafbaar stelt,

is het duidelijk dat de vordering van het Wegenfonds derhalve een burgerlijke vordering uitmaakt die gesteund is op een misdrijf waarop de **vijfjarige verjaringstermijn**, bepaald bij artikel 26 van de Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, van toepassing is.

4. Het Hof van Beroep te Antwerpen had bijgevolg de vordering van het Wegenfonds, in zoverre deze gesteund was op de wet van 17 januari 1938, ongegrond dienen te verklaren.

Bovendien had het Hof - door toepassing te maken van de juiste wetgeving inzake de teledistributiekabels - de vordering van het Wegenfonds **niet-ontvankelijk** dienen te verklaren, gezien op het ogenblik van de instelling

La motivation de l'arrêt de la Cour d'Appel d'Anvers nous paraît critiquable dans une certaine mesure en effet:

1. La Cour a examiné la recevabilité de l'action du Fonds des Routes se fondant sur la loi du 17 janvier 1938 et a estimé que les déplacements concernant des câbles de télédistribution tombaient dans les champs d'application de cette loi. Or celle-ci qui ne prévoit aucun délai de prescription particulier implique que la prescription est celle du droit commun soit 30 ans. En outre, il n'existait forcément à l'époque de législation spécifique à la télédistribution.

2. Le fondement juridique sur lequel s'applique la Cour d'Appel d'Anvers pour retenir la faute (le déplacement tardif des **câbles de télédistribution**) dans le chef de la P.B.E. est inadéquat parce que:

1) la pose et l'exploitation des lignes de télédistribution étaient régies, à l'époque du déplacement tardif, par l'A.R. du 24 décembre 1966 pris en application de l'article 4 de la loi du 14 mai 1930 et de l'article 13 de la loi du 26 janvier 1960;

2) l'article 8 de l'A.R. du 24 décembre 1966 dispose que l'autorisation est délivrée sous réserve des droits et pouvoirs des personnes publiques en ce qui concerne l'usage du domaine public.

3. Considérant par ailleurs que:

a) l'article 6 de la loi précitée du 14 mai 1930 rend punissables les infractions aux arrêtés d'exécution pris en application de l'article 4 de la loi susmentionnée;

b) l'article 16 de la loi du 26 janvier 1960 rend également punissables les infractions à cette loi ou à ses arrêtés d'application,

il est patent que la demande du Fonds des Routes constitue dès lors une action civile fondée sur un délit auquel s'applique le **délai de prescription de cinq ans** fixé par l'article 26 du Titre préliminaire du Code de Procédure pénale.

4. La Cour d'Appel d'Anvers aurait par conséquent dû déclarer la demande du Fonds des Routes non fondée, dans la mesure où elle se basait sur la loi du 17 janvier 1938.

En outre, au regard la législation applicable en matière de câbles de télédistribution, la Cour aurait dû déclarer la demande du Fonds des Routes **irrecevable**, étant donné qu'au moment de l'introduction de la demande,

van de vordering, nl. op 5 juni 1980, de vijfjarige verjaringstermijn verstreken was. Men mag immers niet vergeten dat de verjaring van de uit een misdrijf onstane burgerlijke rechtsoverdraging de openbare orde raakt (Cass. 8 juli 1955, Pas., 1955, I, 1218; Arr. Cass., 1955, 917).

5. De verjaringstermijn van vijf jaar wordt, zoals gesteld in art. 26 V.T. Sv., gerekend van de dag waarop het misdrijf is gepleegd. Daar het Hof van oordeel was dat het Ministerie van Openbare werken reeds met schrijven van 26 december 1973 en berbaald op 29 april 1975 een geldig verplaatsingsbevel zou gegeven hebben, staat het buiten iedere discussie dat, zelfs indien gerekend wordt vanaf 29 april 1975, de verjaringstermijn van vijf jaar bereikt was op het ogenblik dat het Wegenfonds haar vordering op 6.05.1980 instelde.

6. In dit verband dient ook opgemerkt dat het Hof zich uitsprekende over de vordering van het Wegenfonds, gesteund op de wet van 10.03.25, ook reeds had vergist m.b.t. de éénjarige verjaringstermijn voor de burgerlijke vordering (zoals gesteld in artikel 26 van de wet van 10.03.25) - zie hoger - omdat ingevolge de artikelen 26 en 28 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering (ingevoerd bij de wet van 30 mei 1961) alle burgerlijke rechtsoverdragingen volgend uit een misdrijf - ook deze ingesteld in alle bijzondere wetten - verjaren na vijf jaar.

6. Tot slot kan eveneens bekritiseerd worden dat het Hof de brieven van het Ministerie van Openbare Werken dd. 26.12.73 en 29.04.75 beschouwde als zijnde geldige opdrachten tot verplaatsing (in de zin van een verplaatsingsbevel) gezien de P.B.E. in deze brieven enkel werd verzocht de installaties, zo nodig, aan te passen.

P. Bouwens
Bedrijfsjurist

c.-à-d. le 5 juin 1980, le délai de prescription de cinq ans était écoulé. La prescription d'une action civile découlant d'un délit est en effet d'ordre public (Cass. 8 juillet 1955, Pas., 1955, I, 1218; Arr. Cass., 1955, 917).

5. Comme stipulé à l'art. 26 T.P. C.pr.p., le délai de prescription de cinq ans court à compter du jour où le délit a été commis. Comme la Cour était d'avis que le Ministère des Travaux publics aurait déjà donné un ordre de déplacement valable par sa lettre du 26 décembre 1973, rappelée le 29 avril 1975, il est indéniable que, même si le décompte des jours commençait le 29 avril 1975, le délai de prescription de cinq ans était échu au moment où le Fonds des Routes a introduit son action le 6 mai 1980.

6. Dans ce contexte il importe d'observer que la Cour a commis une erreur d'appréciation concernant l'article 26 de la loi du 10 mars 1925 relative à la prescription annale de l'action civile (cfr supra) puisque les articles 26 et 28 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale (loi du 30 mai 1961) implique que toutes les actions civiles découlant d'un délit, y compris celles introduites sur base de lois spéciales, sont prescrites après 5 ans.

7. Enfin, on peut également critiquer le fait que la Cour ait considéré les lettres du Ministère des Travaux publics du 26 décembre 1973 et du 29 avril 1975 comme des demandes valables de déplacement (dans le sens d'un ordre de déplacement) étant donné qu'il était uniquement demandé à la P.B.E. dans ces lettres d'adapter ses installations si nécessaire.

P. Bouwens
Juriste d'entreprise

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE LEUVEN - 16 MAART 1995

5de Kamer

Zetelend: dhr. Haex

Advokaten: mrs. Hubrechts en Wierinckx

VERSCHUEREN BVBA T/ P.B.E. C.V.

Beschadiging van ondergrondse kabels • Elektriciteits- en T.V. distributieaansluiting • Verjaring van de burgerlijke vordering • Wet van 10 maart 1925 • Art. 26 V.T. Sv. • Beginpunt verjaringstermijn

Bris de câbles souterrains • Raccordement à l'électricité et à la télédistribution • Prescription de l'action civile • Loi du 10 mars 1925 • Art. 26 T.P. C.pr.p. • Point de départ de la prescription

Het onopzettelijk beschadigen van een elektriciteitskabel is het misdrijf zoals omschreven in artikel 27 van de wet van 10 maart 1925.

De burgerlijke vordering volgend uit dit misdrijf verjaart na vijf jaar in toepassing van artikel 26 V.T. Sv.

L'endommagement non intentionnel d'un câble électrique est un délit comme décrit dans l'article 27 de la loi du 10 mars 1925.

L'action civile suite à ce délit se prescrit après 5 ans en application de l'article 26 T.P. C.pr.p.

...

1. FEITELIJKE GEGEVENS

Op 10/1/1990 werd door P.B.E. een beschadiging vastgesteld van een aansluitingskabel van het elektriciteitsnet en een kabel van het TV-distributienet en dit te Begijnendijk in de A. Roodenbachstraat 9.

De beschadiging werd door de aangestelde van P.B.E. in zijn verklaring aan de rijkswacht dd. 11/1/1990 beschreven als volgt: "Hier stellen wij vast dat de elektriciteitsaansluitkabel beschadigd was, dit moet gebeurd zijn met het aanleggen van het net van de RTT. De kabel is beschadigd met mechanisch werktuig en werd zeker niet vakkundig hersteld. Eveneens wil ik melden dat de kabel distributie ten gevolge van deze feiten eveneens beschadigd is, het is nl. zo dat op de plaats waar de aansluitkabel stuk was de grond is warm geworden en de distributiekabel heeft doen smelten..."

Een aangestelde van de B.V.B.A. Verschuieren bevestigde dat deze firma op die plaats in de periode mei-augustus

1983 werken uitvoerde in opdracht van de RTT.

Het bureau Vinçotte beschreef de vastgestelde kabelfout (elektriciteitsleiding) als volgt: op de plaats van de fout was de kabel uitwendig beschadigd, er is een duidelijk knik, op deze plaats is de kabel met isolatietape omwonden. De beschadiging bevindt zich juist op de kruising met een telefoonkabel (oranje). De kabelfout is gelegen onder het voetpad.

In een brief van P.B.E. dd. 20/1/1992 wordt bevestigd dat het in de eerst plaats gaat om de beschadiging van een aansluitingskabel van de elektriciteit van een woning. Ook de overgelegde technische documentatie betreft elektriciteitskabels. Terwijl de factuur waarvan betaling gevorderd wordt betrekking heeft op schade aan het elektriciteitsnet (73.743 fr.) en het TV-distributienet (12.755 fr.) (in het vonnis waartegen verzet is ten onrechte sprake van levering van elektriciteit).

2. TEN GRONDE

2.1 De B.V.B.A. Verschuieren roept in de eerste plaats de verjaring in op basis van art. 26 van de V.T. Strafvordering en art. 27 van de wet van 10.3.1925.

De P.B.E. betwist dat er sprake zou zijn van verjaring omdat de art. 523 en 525 van het wetboek van strafvordering niet van toepassing zouden zijn in huidig geschil en omdat eveneens een kabel van de TV-distributie beschadigd werd, waarop de wet van 10.3.1925 niet van toepassing is.

2.2 De vordering van de P.B.E. is gebaseerd op art. 1382 e.v. B.W. In de oorspronkelijke dagvaarding wordt eveneens verwezen naar inbreuken op de art. 192.02 van het K.B. van 10.3.1981 en art. 260 bis ARAB.

De aan de B.V.B.A. Verschuieren verweten fout bestaat erin de elektriciteitskabel beschadigd te hebben. De beschadiging van de kabel van de TV-distributie is blijkens de niet betwiste vaststellingen slechts een gevolg van

die initiële fout en maakt m.a.w. deel uit van de schade, niet van de fout.

Art 27 van de wet van 10.3.1925 luidt als volgt: "Zij die, bij gebrek aan voorzorg, zonder opzet machines of inrichtingen voor de voortbrengst, de omzetting, de bezorging en de benutting van elektrische energie vernielen of beschadigen... worden gestraft met de bij art. 563 van het Strafwetboek bepaalde straffen".

De aan de B.V.B.A. Verschuieren verweten fout stemt perfect overeen met die omschrijving.

Derhalve is art. 27 van de wet van 10.3.1925 wel degelijk toepasselijk (vergelijk: Luik, 6 mei 1990, Iuvis, 1993, p 16 met noot; A. van Innis. Dommages accidentels aux canalisations souterraines à l'occasion de travaux, J.T. 1984, p 33 e.v., nr 22 en, de aldaar aangehaalde rechtspraak).

De vraag naar een eventueel opzet stelt zich niet. Art. 27 van de wet van

10.3.1925 omschrijft immers de strafbare gedraging en opzet wordt uitdrukkelijk niet vereist. De verwijzing naar het strafwetboek betreft enkel de strafmaat maar wijzigt de delictomschrijving niet.

De bijkomende schade aan de kabel van de TV distributie is niet relevant om de hiervoor aangehaalde redenen. De door de P.B.E. aangehaalde rechtspraak (Rechtbank Leuven inzake B.V.B.A. De Schaepe meester/P.B.E.) is evenmin relevant, vermits daar de fout de beschadiging van een kabel van de TV-distributie was, fout die inderdaad niet valt onder de delictomschrijving van art. 27 van de wet van 10.3.1925.

Derhalve dient besloten dat de vordering ingesteld bij dagvaarding dd. 21.4.1992 verjaard is op basis van art. 26 van de V.T.Sv., vermits de fout, de strafbare gedraging, ten laatste in augustus 1983 gepleegd werd, en er geen nuttige sluitingsdag gesteld werd.

OM DEZE REDENEN,

DE RECHTBANK,

op tegenspraak na verzet, in eerste aanleg,

verklaart het verzet ontvankelijk en gegrond

opnieuw rechtsprekend,

verklaart de oorspronkelijke vordering ongegrond en veroordeelt verweerster op verzet, de P.B.E., tot de kosten;

..."

Opmerking

Tegen dit vonnis werd beroep aangetekend.

Remarque

Ce jugement a été frappé d'appel.

N O O T

N O T E

De motivering van het vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg van 16 maart 1995 is vanuit juridisch perspectief verkeerd en op enkele punten zéér betwistbaar.

De hiernavolgende kritische opmerkingen zijn noodzakelijk, zonet dreigt er opnieuw verwarring te ontstaan omtrent de toepassing van de bepalingen van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening:

1. De eerste kritiek betreft de rechtsgrond van de beslissing die volgens de rechtbank gelegen is in artikel 27 van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening.

De rechtbank oordeelt ten onrechte dat de fout van de aannemer berust op het misdrijf zoals bepaald in artikel 27, tweede alinea van voormelde wet van 10 maart 1925. De rechtbank gaat er verkeerdelijk van uit dat de door P.B.E. aan bubba Verschuieren verweten fout erin bestaat de elektriciteitskabel te hebben beschadigd en besluit dat deze fout perfect overeenstemt met de omschrijving van artikel 27 van de wet van 10 maart 1925.

De door P.B.E. aan de aannemer verweten fout bestond evenwel niet in de beschadiging van de kabel, maar wel

La motivation du jugement du Tribunal de première instance du 16 mars 1995 n'est pas correcte juridiquement et fort contestable sur plusieurs points.

Les critiques exposées ci-après sont nécessaires pour éviter que naissent à nouveau les confusions concernant l'application des dispositions de la loi du 10 mars 1925 sur les distributions d'énergie électrique:

1. La première critique concerne le fondement juridique de la décision qui, selon le tribunal, découle de l'article 27 de la loi du 10 mars 1925 sur les distributions d'énergie électrique.

Le tribunal estime à tort, à notre avis, que la faute de l'entrepreneur serait un délit tel que défini à l'article 27, deuxième alinéa de la loi du 10 mars 1925. Le tribunal part du point de vue que la faute imputée à Verschuieren sprl par la P.B.E. consiste en ce que des câbles électriques ont été endommagés et décide que cette faute correspond parfaitement à la définition que donne l'article 27 de la loi du 10 mars 1925.

Le fait reproché à l'entrepreneur par la P.B.E. n'était pas l'endommagement du câble, mais bien les violations des

in het overtreden van artikel 192.02 van het AREI (K.B. van 10.3.1981) en artikel 260 bis van het ARAB (K.B. van 5.08.1974), die de schade aan de kabel tot gevolg had.

Artikel 192.02 van het AREI bepaalt:

"Geen enkel grondwerk, bestrating of ander werk mag in de omgeving van een ondergrondse elektrische kabel uitgevoerd worden zonder voorafgaand de eigenaar van de grond, de overheid die de eventueel gebruikte openbare weg beheert en de eigenaar van de kabel te raadplegen. Het al dan niet aanwezig zijn van merktekens, voorzien in artikel 188, geeft geen vrijstelling van deze raadpleging. Afgezien van deze raadpleging mag met de uitvoering van een werk slechts begonnen worden na lokaliseratie van de kabels."

In bijna dezelfde woorden stelt artikel 260 bis, paragraaf 1 van het ARAB:

"Geen enkel grond-, bestratings- of ander werk mag worden uitgevoerd in de nabijheid van een ondergrondse elektrische kabel zonder dat de eigenaar van de ondergrond, de overheid die de eventueel gebruikte openbare weg beheert en de eigenaar van de kabel vooraf zijn geraadpleegd. Het feit dat de in artikel 233 bedoelde merktekens al dan niet aanwezig zijn ontslaat niet van deze raadpleging. Het bepaalde in het eerste lid is niet toepasselijk wanneer dringende werken moeten worden uitgevoerd om onderbreking van de dienst te vermijden. Als de raadpleging niet heeft kunnen plaatshebben, mag het werk niet uitgevoerd worden zonder voorafgaande lokalisering van de kabels."

De schade aan de kabel was dus slechts het gevolg van de foutieve handeling, zijnde het niet naleven van de voormelde reglementen.

Nochtans gaf de rechtbank in zijn motivering zelf duidelijk aan dat P.B.E. deze inbreuken aan de aannemer vertoefte.

De overtredingen van de bepalingen van het ARAB en het AREI worden strafbaar gesteld door artikel 24 van de wet van 10 maart 1925 met de hierin opgenomen strafmaat. Deze overtredingen maken dus **niet** het voorwerp uit van het misdrijf en de strafmaat opgenomen in artikel 27, tweede alinea van de wet van 10 maart 1925.

Artikel 24 bepaalt: "De overtredingen van deze wet en van de **ter uitvoering daarvan genomen verordeningen** worden gestraft met een gevangenisstraf van één tot acht dagen en met een geldboete van 25 tot 1.000 F of met enkel één dezer straffen."

articles 192.02 du RGIE (A.R. du 10.03.1981) et 260 bis du RGPT (A.R. du 5.08.1974), qui ont eut pour conséquence que le câble a été endommagé.

L'article 192.02 du RGIE dispose:

"Aucun travail de terrassement, de pavage ou autre ne peut être entrepris dans le voisinage d'un câble électrique souterrain sans consultation préalable du propriétaire du sol, de l'autorité qui a la gestion de la voie publique éventuellement empruntée et du propriétaire du câble. La présence ou l'absence des repères prévus à l'article 188 ne dispense pas de cette consultation. Outre cette consultation, l'exécution proprement dite d'un travail ne peut être commencée qu'après avoir procédé à la localisation des câbles."

Dans quasi les mêmes termes, l'article 260 bis, paragraphe 1 du RGPT dispose :

"Aucun travail de terrassement, de pavage ou autre ne peut être entrepris à proximité d'un câble électrique souterrain sans consultation préalable du propriétaire du sous-sol, de l'autorité qui a la gestion de la voie publique éventuellement empruntée et du propriétaire du câble. L'absence ou la présence des repères visés à l'article 233 ne dispense pas de cette consultation. Les dispositions du premier paragraphe ne sont pas applicables lorsque des travaux urgents doivent être entrepris pour éviter l'interruption du service. Si la consultation n'a pu avoir lieu, le travail ne peut être effectué sans que les câbles aient été localisés au préalable."

L'endommagement du câble n'a été que la conséquence du non-respect des règlements précités.

Le tribunal a toutefois indiqué clairement dans ses motifs que la P.B.E. ne reprochait pas ces infractions à l'entrepreneur.

L'article 24 de la loi du 10 mars 1925 prévoit des sanctions pour les infractions aux dispositions du RGPT et du RGIE. Ces infractions ne font donc **pas** l'objet du délit et de la pénalité dans l'article 27, deuxième alinéa de la loi du 10 mars 1925.

L'article 24 prévoit: "Les infractions à la présente loi et aux **règlements généraux pris en exécution de celle-ci** seront punies d'un emprisonnement d'un à huit jours et d'une amende de 25 à 1.000 francs ou d'une de ces peines seulement."

Daar zowel het K.B. van 10.3.1981 als het K.B. van 5.08.1974 algemene verordeningen zijn die gesteld werden in uitvoering van de wet van 10 maart 1925, volgt hieruit dat de overtredingen tegen de reglementaire voorschriften van deze K.B.'s, strafbaar gesteld worden met straffen voorzien in artikel 24 van de wet van 10 maart 1925.

De vraag kan bijgevolg gesteld worden of niet elke overtreding op de bepalingen van de algemene verordeningen van het ARAB of het AREI, automatisch een misdrijf uitmaakt in de zin van artikel 27, tweede alinea van de wet van 10 maart 1925. Hierop dient zeker ontkennend geantwoord, gezien het duidelijk is dat het gebrek aan voorzorg - als constitutief element van het misdrijf in artikel 27, tweede alinea - aanwezig kan zijn, zonder dat deze berust op een overtreding van de reglementaire bepalingen van het ARAB of het AREI. Het gebrek aan voorzorg kan immers ook volgen uit het niet naleren van een algemene voorzichtigheid.

Het is dus duidelijk dat de bestissing van de rechtbank, steunende op het misdrijf zoals omschreven in artikel 27 van de wet van 10 maart 1925, niet wettelijk gegrond is.

Wat de toepassing van de verjaringstermijn betreft, verandert dit evenwel niets. Inderdaad, de burgerlijke vordering, volgend uit de overtredingen aangeduid in artikel 24 van de wet van 10 maart 1925 (nl. de overtredingen op de uitvoeringsbesluiten), verjaart overeenkomstig artikel 26 van laatstgenoemde wet na één jaar, maar werd op vijf jaar gebracht ingevolge de artikels 26 en 28 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek voor Strafvordering.

2. De tweede kritiek betreft het standpunt van de rechtbank inzake de aanvang van de vijfjarige verjaringstermijn. De rechtbank stelt dat de vordering van P.B.E. verjaard is vermits de strafbare gedraging, ten laatste in augustus 1983 gepleegd werd. De rechter heeft bijgevolg geoordeeld dat ten laatste op dat ogenblik het misdrijf bestond. Deze zienswijze kan niet gevolgd worden.

Artikel 26 V.T. Sv. stelt immers dat de verjaringstermijn dient gerekend van de dag waarop het **misdrijf wordt gepleegd**. Hierbij dient opgemerkt dat het misdrijf pas gepleegd is van zodra alle constitutieve bestanddelen van het misdrijf verenigd zijn. Gezien de "schade" een constitutief bestanddeel is van het artikel 27, tweede alinea, van de wet van 10 maart 1925, omschreven misdrijf, volgt hieruit dat het misdrijf pas kan bestaan vanaf het ogenblik waarop de schade zich manifesteert, zodat de verjaringstermijn pas vanaf dat ogenblik aanvangt.

Deze zienswijze werd recent door het Hof van Cassatie aangenomen inzake misdrijven van onopzettelijke slagen en verwondingen (artikels 418-420 Sw.) Zie Cass. 13 januari 1994, R.Cass., 1994, blz.114, met noot van P. Van Caenegem. Het Hof oordeelde dat, hoewel het misdrijf

Etant donné que tant l'A.R. du 10.3.1981 que l'A.R. du 5.08.1974 sont des règlements généraux établis en exécution de la loi du 10 mars 1925, il en découle que les infractions aux prescriptions réglementaires de ces A.R. sont sanctionnées des peines prévues dans l'article 24 de la loi du 10 mars 1925.

On peut, par conséquent, se demander si toute infraction aux dispositions des règlements généraux du RGPT ou du RGIE ne constitue pas automatiquement un délit au sens de l'article 27, deuxième alinéa de la loi du 10 mars 1925. Il convient de répondre négativement à cette question étant donné que le manque de précaution considéré comme élément constitutif du délit (article 27, deuxième alinéa) peut exister sans qu'il ne repose nécessairement sur une infraction aux dispositions réglementaires du RGPT ou du RGIE. Le manque de précaution peut d'ailleurs également découler du non-respect de l'obligation générale de prudence.

Il semble donc évident que la décision du tribunal, fondée sur la notion de délit tel que définie à l'article 27 de la loi du 10 mars 1925, n'est pas fondée.

Par ailleurs ceci ne modifie en rien l'application du délai de prescription. En effet, l'action civile résultant des infractions indiquées à l'article 24 de la loi du 10 mars 1925 (c'est-à-dire les infractions aux arrêtés d'exécution), se prescrit par un an conformément à l'article 26 de la dite loi, toutefois le délai de prescription a été porté à cinq ans en raison des articles 26 et 28 du Titre Préliminaire du Code de procédure pénale.

2. La deuxième critique concerne la position du tribunal à propos du moment ou le délai de prescription de cinq ans commence à courir. Le tribunal dit que l'action de P.B.E. est prescrite parce que le fait punissable a été commis pour la dernière fois en août 1983. Le juge a par conséquent estimé que le délit a existé pour la dernière fois à ce moment. Cette opinion ne peut être suivie.

L'article 26 T.P. C.pr.p. prévoit que le délai de prescription doit être calculé à partir du jour où **le délit est commis**. A cet égard, il convient d'observer que le délit n'est commis qu'à partir du moment où tous les éléments constitutifs du délit sont réunis. Etant donné que le "dommage" est un élément constitutif du délit défini dans l'article 27, deuxième alinéa, de la loi du 10 mars 1925, il en découle que le délit ne peut exister qu'à partir du moment où le dommage se manifeste, de sorte que le délai de prescription ne peut courir qu'à ce moment.

Cette opinion a été récemment confirmée par la Cour de Cassation à propos des délits de coups et blessures involontaires (articles 418-420 C.P.) Voir Cass. 13 janvier 1994, R. Cass., 1994, p. 114, avec note de P. Van Caenegem. La Cour a estimé que bien que le délit de

onopzettelijke slagen en verwondingen een aflopend misdrijf is, de burgerlijke vordering uit dat misdrijf slechts begint te lopen zodra de schade aan het licht komt, nu het misdrijf pas op dat moment bestaat. Volgens voormelde nootschrijver volgt zelfs impliciet uit het arrest van het Hof dat, opdat de verjaringstermijn zou lopen, het niet volstaat dat de schade zich veruitwendigt, maar dat het verschijnen van de schade daarenboven het slachtoffer moet toelaten het causaal verband te leggen.

Deze zienswijze van het Hof van Cassatie is - naar analogie - eveneens toepasselijk op het misdrijf omschreven in artikel 27 van de wet van 10 maart 1925.

Bijkomend heeft de rechtbank het constitutieve bestanddeel "gebrek aan voorzorg" (van artikel 27, tweede alinea) niet aangeduid - wat evenwel dient te gebeuren wanneer het een gevolg heeft op de beoordeling van de verjaring (zie Cass. 21 juni 1993, Soc. Kron./1994.90).

In het geschil behandeld door de Rechtbank van Leuven, manifesteerde de schade zich pas op 10.01.1990, terwijl de dagvaarding werd ingeleid op 21.04.1992, zodat de vordering, in toepassing van de hogervermelde Cassatieleer, niet verjaard was.

3. Als derde kritiek dient gewezen op de vergissing van de rechtbank inzake de motivering omtrent de beschadiging aan de T.V.-distributie-kabel. (Naast de elektriciteitskabel werd immers eveneens een T.V.-kabel beschadigd).

De rechtbank stelt volkomen onbegrijpelijk: "...dat beschadiging van deze kabel slechts een gevolg zou zijn van die initiële fout (lees beschadiging van de elektriciteitskabel) en maakt m.a.w. deel uit van de schade, niet van de fout." en "...de bijkomende schade aan de kabel van de T.V.-distributie is niet relevant om de hiervoor aangehaalde redenen."

Met deze motivering gaat de rechtbank belemmerd over kop. Deze motivering mist duidelijk iedere grondslag. Deze zienswijze van de rechtbank zou impliceren dat het beschadigen van T.V.-kabels op zichzelf geen foutieve gedraging uitmaakt, wat natuurlijk niet is.

T.V.-kabels kunnen immers evenzeer beschadigd worden als gevolg van een foutieve gedraging (die niet berust op een misdrijf) of van een nalatigheid van de algemene voorzichtigheidsplicht. De burgerlijke vorderingen hiervoor ingesteld, op grond van artikel 1382 B.W. e.v. - zoals in casu het geval - verjaren in zulke gevallen slechts na dertig jaar.

De vordering van P.B.E., in betaling van de schade geleden aan de haar T.V.-kabel - gesteund op artikel 1382 B.W., was bijgevolg zeker niet verjaard.

coups et blessures involontaires soit un délit consommé, l'action civile découlant de ce délit ne commence à courir qu'à partir du moment où le dommage est révélé puisque le délit n'existe qu'à partir de ce même moment. Selon l'auteur de la note susmentionnée, il ressort, implicitement de l'Arrêt de la Cour que, pour que le délai de prescription puisse courir, il ne suffit pas que le dommage s'exteriorise, la révélation du dommage doit en outre permettre à la victime d'établir le lien causal.

Cette opinion de la Cour de la Cassation est applicable - par analogie - au délit défini dans l'article 27 de la loi du 10 mars 1925.

De plus, le tribunal n'a pas indiqué l'élément constitutif "défaut de précaution" (de l'article 27, deuxième alinéa) - ce qui doit être fait lorsque cet élément a une conséquence sur l'appréciation de la prescription (voir Cass. 21 juin 1993, Soc. Kron./1994.90).

Dans le litige traité par le Tribunal de Louvain, le dommage ne s'est manifesté que le 10.01.90, tandis que la citation a été introduite le 21.04.1992, de sorte qu'en application de la Cours de Cassation, l'action n'était pas prescrite.

3. En troisième lieu, il faut attirer l'attention sur l'erreur commise par le tribunal concernant les causes du dommage au câble de télédistribution. (En plus du câble d'électricité, un câble de télévision a été endommagé).

Le tribunal juge entièrement incompréhensible: "... que le dommage au câble ne soit qu'une conséquence de cette faute initiale (c'est-à-dire l'endommagement du câble d'électricité) et fasse dès lors partie du dommage et non de la faute." et que "... l'endommagement supplémentaire du câble de télédistribution n'est pas pertinent pour les raisons citées ci-avant".

Cette motivation du tribunal ne repose sur aucun fondement. Elle impliquerait que les dommages aux câbles de télédistribution ne seraient pas la suite d'un comportement fautif, ce qui n'est évidemment pas le cas.

Les câbles de télédistribution peuvent d'ailleurs aussi bien être endommagés en raison d'un comportement fautif (qui ne repose pas sur un délit) que du non-respect de l'obligation générale de prudence. Les actions civiles intentées en ces cas sur la base de l'article 1382 C.C. et suivants - comme en l'occurrence - se prescrivent par trente ans.

L'action de la P.B.E., en paiement du dommage subi au câble de télédistribution, et fondée sur l'article 1382 C.C., n'était par conséquent pas prescrite.

4. Een laatste opmerking is dat de rechtbank de oorspronkelijke vordering "ongegrond" verklaart zodat zou kunnen aangenomen worden dat de rechter de bedoelde vordering wel ontvankelijk verklaart. Dit is zeker niet de bedoeling van de rechtbank zodat wordt aangenomen dat hier "ontvankelijk" bedoeld wordt.

4. Une dernière observation est que le tribunal déclare l'action originaire "non fondée", de sorte que l'on pourrait supposer que le juge la déclare recevable. Ceci n'est probablement pas l'intention du tribunal, il convient donc de supposer qu'il veut dire "non recevable".

P. Bouwens
Bedrijfsjurist

P. Bouwens
Juriste d'entreprise

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE BRUSSEL - 27 SEPTEMBER 1994

3e Kamer

Zetelend: dbr. Vandewal, alleenzetelend rechter
Advocaten: mrs. Calaert en van Haesebrouck

VLAAMS GEWEST - WEGENFONDS T/ GASELWEST

Bevel van de Staat tot verplaatsing van elektriciteitslijnen • Weigering • Art. 26 wet 10 maart 1925 • Eénjarige verjaring

Ordre de déplacement de lignes électriques par l'Etat • Refus • Art. 26 loi 10 mars 1925 • Prescription annale

De weigering van de verdelers om, op vraag van de Staat, elektriciteitslijnen te verplaatsen is een "overtreding" in de zin van artikel 26 van de wet van 10 maart 1925 op de elektriciteitsvoorziening. Overeenkomstig deze bepaling verjaren de openbare en de burgerlijke rechtsvordering wegens deze overtreding na één jaar vanaf de datum van het proces-verbaal dat de overtreding vaststelt.

Le refus du distributeur de déplacer les lignes électriques à la demande de l'Etat, constitue une "infraction" au sens de l'article 26 de la loi du 10 mars 1925 sur les distributions d'énergie électrique. Conformément à cette disposition, les actions publique et civile résultant de cette infraction se prescrivent après un an à dater du procès-verbal constatant l'infraction.

“...

Gezien het vonnis dd. 19 april 1994 van deze rechtbank waarbij de debatten ambtshalve werden heropend om de gedinghervattende verweerster toe te laten de procedure te regulariseren conform art. 816, 1° paragraaf in fine, wat inmiddels gebeurde (verzoekschrift dd. 9 mei 1994 en betekening bij gerechtsbrief dd. 11 mei 1994). Bij dagvaarding dd. 24 juli 1979 vorderen eisers de veroordeling van verweerster in betaling van 468.590 fr., méér de vergoedende rente vanaf 3 december 1975, de gerechtelijke rente vanaf de dagvaarding en de gedingkosten, rechtsplegingsvergoeding inbegrepen.

De raadslieden van de partijen werden gehoord in hun middelen en conclusies en de stukken werden ingezien.

1. Eisers zetten uiteen dat ter gelegenheid van het rechttrekken van de Rijksweg 308 te Vichte, verweerster weigerde de elektriciteitsleidingen te verplaatsen op haar kosten zoals voorzien is door art. 13 van de wet van 10 maart 1925, zodat eisers deze werken zelf uitvoerden, wat hen toegelaten is volgens zelfde wet.

Verweerster was vooraf in gebreke gesteld bij P.V. van 3 december 1975. Eisers maken tevens voorbehoud voor verdere kosten ingevolge schadeëisen wegens vertragingen in de werken

vanwege de aannemer.

2. Verweerster, die het geding hervatte, werpt in limine litis op dat de vordering verjaard is ingevolge art. 26 van de wet van 10 maart 1925, dat de verjaring van zowel strafrechtelijke als burgerlijke vorderingen voorziet na één jaar vanaf de datum van het P.V. dat de overtreding vaststelt. Minstens is volgens verweerster de vordering verjaard door de éénjarige verjaring vanaf het ogenblik dat eisers de werken zelf lieten uitvoeren in 1976, waarbij naar de facturen voor verplaatsing der nutsleidingen wordt verwezen, nu er éénmaal deze werken beëindigd, er geen overtreding meer bestond, noch kon worden vastgesteld.

3. Eisers antwoorden op dit middel van onontvankelijkheid:

1) de overtredingen waarvan sprake in voormelde wet worden door art. 24 omschreven als zijnde overtredingen van niet nader aangeduide hogerstaande "bepalingen van de wet of van de ter uitvoering daarvan genomen verordeningen".

Nu geen wetteksten blijken te bestaan of worden aangehaald die overtreden werden, kan volgens het adagium "nulle poene sine lege" er ook geen sprake zijn van overtreding, mede door de beperkte toepassing van de strafwetten.

2) de rechtsleer heeft gesteld dat de door art. 24 bepaalde strafbare feiten alléén de overtredingen van het Algemene reglement kunnen zijn, waarbij verwezen wordt naar het K.B. van 28 december 1931.

3) het niet betalen van de kosten voor verplaatsing van de nutsleidingen kan niet als een strafbaar feit bestempeld worden.

4. Artikel 13 van de wet van 10 maart 1925 bepaalt uitdrukkelijk dat de Staat het recht heeft de schikkingen van een

inrichting naderhand te laten wijzigen alsmede de werken daarmede in verband (staande).

Wanneer deze wijzigingen noodzakelijk zijn in het belang der wegen, zoals terzake het geval was, dan vallen de kosten der werken ten laste van de onderneming die de leidingen heeft aangelegd.

Artikel 26 van zelfde wet bepaalt dat de openbare rechtsvordering **en de burgerlijke** rechtsvordering wegens overtreding van **hogerstaande bepalingen** (waaronder derhalve deze van artikel 13 voormeld) van deze wet of de uitvoeringsbesluiten verjaren na één jaar vanaf de datum van het P.V. dat de overtreding (van hogerstaande bepalingen) vaststelt.

De rechtbank hoeft terzake niet te onderzoeken of de overtreding die uit het niet respecteren van de bepalingen van art. 13, nl. het niet verplaatsen van de nutsleidingen door de concessionaris van deze nutsleiding, verweerster in casu, al dan niet strafbaar is, nu de vordering van zuiver burgerlijke aard is.

Nu ook de burgerlijke rechtsvorderingen door dezelfde verjaring getroffen worden, kan in een burgerlijk geding met "de overtreding" niets anders bedoeld zijn, en in casu is dit zeker en

"evident" het geval, het feit de nutsleiding niet zelf te hebben verplaatst (door verweerster namelijk).

De opmerkingen van eisers zijn derhalve niet dienend terzake.

Het P.V. van 3 december 1975 stelt onomstootbaar vast en het wordt door verweerster en de feiten niet tegensproken, dat verweerster geweigerd heeft haar nutsvoorzieningen te verplaatsen en dit is de "overtreding", al is deze dan nog van burgerlijke aard, waarvan sprake in art. 26 van deze wet.

De verjaring begon derhalve te lopen vanaf 3 december 1975 conform de bepalingen van art. 26 van de wet van 10 maart 1925.

De vordering, door eisers ingesteld op 24 juli 1979, is derhalve manifest en ruim verjaard.

OM DEZE REDENEN

DE RECHTBANK,

(...)

Wijst de vordering als onontvankelijk af als zijnde verjaard.

..."

JUSTICE DE PAIX DU SECOND CANTON DE MONS - 24 MARS 1994

*Siège: Mme. Honoré-Pottier
Avocats: Mrs. Cordier et Dejardin*

S.A. ELECTRABEL C/ ELOOT A.

Paiement de la consommation • Colocataire de l'immeuble • Contestation • Consommateur de fait • Obligation de paiement

Le colocataire d'un immeuble qui, malgré ses dénégations, a pris toutes les apparences d'un bénéficiaire de raccordement, est tenu au paiement de la facture relative aux consommations d'énergie.

Betaling van het verbruik • Medehuurder van een onroerend goed • Betwisting • Feitelijke verbruiker • Verplichting tot betaling

De medehuurder van een gebouw die naar de buitenwereld toe beschouwd kan worden als de genietter van de aansluiting is gehouden de factuur betreffende de energieverbruiker te betalen.

de l'immeuble en question avec une dame Loomans, et ce, à dater du 1er juin 1991, jusqu'en septembre 1992;

Que la demanderesse conclut à juste titre que les prétendues manoeuvres dont Eloot dit être victime de la part de la dame Looman, n'enlèvent rien à son obligation dès l'instant où il est constant qu'il a pris toutes les apparences d'un bénéficiaire de raccordement;

Que la demande doit être dite fondée;

PAR CES MOTIFS,

NOUS, JUGE DE PAIX,
STATUANT CONTRADICTOIREMENT;
Disons la demande recevable et fondée;
En conséquence, condamnons le défendeur à payer à la demanderesse, la somme de SOIXANTE-CINQ MILLE HUIT CENT ONZE FRANCS, majorée des intérêts moratoires à dater du quatre janvier mil neuf cent nonante-trois et des intérêts judiciaires.
..."

Attendu que la facture dont la demanderesse réclame paiement couvre la période de consommation du 25 novembre 1991 au 25 septembre 1992, d'un immeuble sis à Havré, rue V. Baudour, 14;

Que le défendeur conteste avoir occupé cet immeuble pendant la période en question;

Qu'il résulte des éléments de la cause que malgré ses dénégations, André Eloot doit être considéré co-locataire

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE TURNHOUT- 13 JUNI 1994

3e Kamer

Zetelend: dbr. Van Cauwenbergh

Advocaten: mr. Janssen loco mr. Raeymaekers, mr. Van Dijk loco mr. Caers

IVEKA T/ HUFKENS EN FIERENS

Verbruik van elektrische energie • Verjaaring • Huishoudelijke schuld • Samenwonenden • Solidariteit

Consommation d' énergie électrique • Prescription • Dette du ménage • Cohabitants • Solidarité

Vergoedingen voor gas- en elektriciteitsverbruik vallen niet onder de korte verjaringstermijn van artikel 2271 en 2272 B.W. die gebaseerd zijn op een vermoeden van betaling.

Les paiements pour la consommation de gaz et d'électricité ne tombent pas sous le coup des articles 2271 et 2272 du C.C. qui sont basés sur une présomption de paiement.

De achterstallige rekeningen dateren uit een periode dat de energieverbruikers nog samenwoonden zodat ze in principe solidair gehouden zijn tot betaling van de nog openstaande facturen uit die periode.

Les arriérés datent d'une période où les consommateurs d'énergie cohabitaient encore, de sorte que ceux-ci sont en principe tenus solidairement au paiement des factures impayées de cette période.

De verwijlntresten die voorzien zijn in het Reglement lopen vanaf de datum van de oudste ingebrekestelling.

Les intérêts moratoires prévus dans le Règlement de livraison courent à partir de la date de la plus ancienne mise en demeure.

Gezien de inleidende dagvaarding dd. 4 september 1992 van het ambt van gerechtsdeurwaarder S. Vandensavel, met standplaats te Turnhout, ertoe strekkende betaling te bekomen van

een bedrag van 80.733 frank te verhogen met de conventionele verwijlntresten à 8 % per jaar op 46.399 frank vanaf 31.08.92 tot op de dag van volledige betaling; (A.R. 71.046)

Gezien de beschikking conform art. 747 par. 2 G.W. van 13.01.1994;

Gezien de dagvaarding in tussenkomst en vrijwaring dd. 22.2.1994 van het ambt van gerechtsdeurwaarder M. Van Heertum, met standplaats te Mol, ertoe

wij onze polis met terugwerkende kracht vernietigd sinds 17.12.1985. Gezien er onder de echtgenoten een overeenkomst was voor de verzekering en het feit dat mevrouw Provoost te goeder trouw een kontrakt had onderschreven bij onze maatschappij blijkt dat deze laatste een aangetekend schrijven heeft ontvangen voor de niet betaalde premies van uw maatschappij. Dit aangetekend schrijven werd u immers teruggezonden door het post-beheer met vermelding "niet afgehaald" en dit gezien verzekerde tijdelijk bij haar ouders verbleef. Gezien wij slechts onlangs bevestigd hebben dat wij onze polis gingen vernietigen wegens het dubbel gebruik en het feit dat er een zekere periode is geweest waarin verzekerde niet goed wist waar hij moest betalen, vragen wij uw standpunt te willen herzien in het hogervermeld schadegeval.":

10) Op 15.2.1988 betaalde dame Provoost de brandverzekeringspremies voor de jaren 1987 en 1988 aan De Belgische Lloyd;

3. Beoordeling

De in de streek van Mechelen op 16.10.1987 geregistreerde windstoten dienden zeker niet onoverkomelijk te leiden tot het omverwaaien van een normaal onderhouden vitale boom;

Dame Provoost liet, ondanks de duidelijke ingebrekestellingen dd. 27.10 en 25.11.1987 vanwege Iverlek, de goede, vitale staat van de omvergevaarde boom niet vaststellen;

Dame Provoost stelt zelfs niet - en a fortiori bewijst niet - dat in de onmiddellijke omgeving van het schadegeval nog andere bomen omwaaiden;

Aldus heeft de n.v. Iverlek in casu op indirecte wijze aangetoond dat het litigieus schadegeval niet aan een vreemde oorzaak te wijten - doch enkel het gevolg van een voor een normaal veilige en stevige boomstand ongeschikt geworden boom (die hierdoor bij hevige wind omverwaaide) kan zijn;

Nu dame Provoost de bewaring van de litigieuze gebrekkige boom had, is zij aansprakelijk voor de daarvoor veroorzaakte schade ad 44.932 fr., te vermeerderen met vergoedende rente vanaf 16.10.1987;

De n.v. Commercial Union bewijst niet dat op het ogenblik van het schadegeval de verzekeringsovereenkomst met De Verenigde Provinciën bij toepassing van art. 12 van de (oude) verzekeringswet geen rechtsgevolg zou kunnen hebben: de anterioriteit van de verzekeringsovereenkomst met de Belgische Lloyd blijkt uit geen enkel stuk en bovendien blijkt niet dat deze verzekeringen ten voordele van dezelfde persoon en voor meer dan de gehele waarden van de verzekerde zaken gesloten werden of dat de verzekeringsovereenkomst met Belgische Lloyd het schadegeval dd. 16.10.1987 dekte;

Dame Provoost gaf het schadegeval tijdig aan en door de dagvaarding in tussenkomst op 4.3.1992 werd de verzekeraar geen enkel nadeel m.b.t. de schadeafhandeling toegebracht;

De n.v. Commercial Union Insurances Belgium dient dit schadegeval dan ook te dekken.

OM DEZE REDENEN

DE RECHTBANK:

Vermeldende de toepassing van de artikelen 2, 34, 36, 37, 40 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Rechtsprekende op tegenspraak en in laatste aanleg;

Ontvangt de vorderingen en verklaart ze gegrond als volgt:

Veroordeelt dame Provoost Martine en de n.v. Commercial Union Insurances in solidum tot betaling aan s.v. Iverlek van de som ad. VIERENVEERTIGDUIZEND NEGENHONDERD TWEEENDERTIG FRANK (44.932 fr.) te vermeerderen met vergoedende rente van 16.10.1987 tot 2.5.1991, met gerechtelijke rente van alsdan tot datum van gehele betaling en met de gedingskosten, in hunner hoofde begroot op 5.700 fr. (rechtsplegingsvergoeding) en in hoofde van de s.v. Iverlek begroot op 6.250 fr. (dagvaarding en rolstelling) + 5.550 fr. (gevorderde rechtsplegingsvergoeding) = 11.800 fr.;

Veroordeelt de n.v. Commercial Union Insurances Belgium om dame Provoost Martine voor deze veroordeling ten bate van s.v. Iverlek volledig te vrijwaren;

Veroordeelt de n.v. Commercial Union Insurances Belgium tevens tot betaling van de kosten van deze vordering in vrijwaring, in haren hoofde niet begroot bij gebreke van opgave ervan en in hoofde van dame Provoost M. begroot op de enkel gevorderde 4.002 fr. (dagvaarding in vrijwaring).

Aldus uitgesproken in openbare terechtzitting op dertig maart negentienhonderd vierennegentig.

VREDEGERECHT TE HAMME - 25 JANUARI 1994

Zetelend: dbr. Monsaert

Advocaat: mr. Lenssens

INTERGEM T/ VAN DEN ABBEEL

**Schade aan elektrische installaties • Boom
• Gebrek van de zaak • Bewijs door elimi-
natie**

Het bewijs van het gebrek van een zaak, in casu een boom, mag worden afgeleid uit het feit dat de boom schade veroorzaakte, terwijl elke andere oorzaak voor de schade uit te sluiten is, met uitzondering van het gebrek.

De oorsprong van het gebrek, en de onoverkomelijke onwetendheid van de bewaarder van de boom zijn niet relevant.

**Dommage aux installations électriques •
Arbre • Vice de la chose • Preuve par éli-
mination**

La preuve du vice de la chose, en l'occurrence d'un arbre, peut-être déduite du fait que l'arbre a causé un dommage, alors qu'aucune autre cause que le vice ne permet d'expliquer le dit dommage.

La cause du vice, et l'ignorance invincible du gardien de l'arbre, sont sans incidence.

“...

2. Verweerder op hoofdeis is eigenaar van een perceel grond met bomen, gelegen te Hamme aan de Moortelstraat. Op 29 oktober 1992 is aldaar een canadaboom afgeknakt en terechtgekomen in de elektriciteitsbedrading van eiseres op hoofdeis, waardoor deze laatste schade leed.

3. Eiseres op hoofdeis vordert veroordeeling van verweerder op hoofdeis tot betaling van een schadevergoeding van 33.758 frank vermeerderd met de vergoedende en de gerechtelijke rente en de gedingkosten. Zij steunt haar vordering op artikel 1384 alinea 1 B.W., evenals op de artikelen 1382-83 B.W.

Verweerder op hoofdeis betwist dat de omgewaaide boom enig gebrek vertoonde en wijt het ongeval aan een windhoos, hetgeen in zijnen hoofde overmacht uitmaakt. Hij stelt bovendien een tegeneis en vordert dat de kwestieuze elektriciteitsleiding zou worden verplaatst.

4. Dat eiseres op hoofdeis schade heeft geleden door het uitwaaien van

een canadaboom toebehorend aan verweerder op hoofdeis, wordt niet betwist.

Derhalve stelt zich de vraag of deze schade werd veroorzaakt door een persoonlijke fout van verweerder op hoofdeis (artikelen 1382-82 B.W.), dan wel door een gebrek aan de canadaboom (artikel 1384 alinea 1 B.W.), of beide samen.

In hun conclusies besteden partijen uitsluitend aandacht aan de aansprakelijkheid op grond van artikel 1384 alinea 1 B.W. De rechtbank kan derhalve slechts vaststellen dat eiseres op hoofdeis in gebreke blijft een fout in hoofde van verweerder op hoofdeis zelf in de zin van de artikelen 1382-83 B.W. aan te tonen.

5. Rest de vraag of verweerder op hoofdeis kan worden aangesproken op grond van artikel 1384 alinea 1 B.W. wegens een gebrek van de zaak.

Het wordt niet betwist dat verweerder op hoofdeis als bewaarder van de boom dient te worden beschouwd. Om in haar vordering te slagen dient eiseres op hoofdeis evenwel het be-

wijs te leveren van een gebrek aan de boom. Uit het abnormaal gedrag van de zaak alleen mag geen gebrek ervan worden afgeleid (cfr. Cass., 24 december 1970, Arr. Cass., 1971, 416).

Het gebrek aan de zaak mag evenmin zondermeer worden afgeleid uit het feit dat de zaak schade veroorzaakte. Dit mag nochtans wel wanneer elke andere oorzaak van de schade, met uitzondering van het gebrek, is uit te sluiten (cfr. Cass., 1 juni 1973, Arr. Cass., 1973, 957).

Welnu, terzake kan elke andere oorzaak inderdaad worden uitgesloten. Uit het proces-verbaal van de rijks-wacht blijkt immers niet dat op het moment van het voorval een abnormaal hevige stormwind of windhoos de streek van Hamme zou hebben geteisterd, terwijl verweerder op hoofdeis hiervan evenmin enig bewijs levert. De weersomstandigheden waren derhalve niet van die aard, dat een volkomen gezonde boom hieraan niet zou kunnen weerstaan. Overigens merkten de verbalisanten op dat het een verrotte boom betrof.

6. De rechtbank neemt derhalve aan dat het gebrek aan de zaak is bewezen. De oorsprong van het gebrek zowel als de eventueel onoverkomelijke onwetendheid van verweerder op hoofdeis zijn niet relevant (cfr. Cass., 9 november 1979, Arr. Cass., 1980, 309).

De hoofdeis is dan ook gegrond.

7. Het bedrag van de schade wordt niet betwist.

8. Wat de tegeneis betreft, gaat eiser op tegeneis uit van een volkomen verkeerde interpretatie der bepalingen van de wet van 10 maart 1925.

Vooreerst dient opgemerkt dat de termijn van 30 jaar voorzien door artikel 1 alinea 2 van voormelde wet betrekking heeft op de maximum duurtijd van de bestaande overheidsbedrijven op het ogenblik van de afkondiging van de wet. In 1925 was verweerster op tegeneis als intercommunale nog niet eens opgericht.

Verder laat verweerster op tegeneis terecht gelden dat de wet van 10 maart 1925 het aanleggen van elektriciteitsleidingen op privé-domein niet in de weg staat. Verweerster op tegeneis heeft indertijd met de eigenaar een overeenkomst afgesloten om de litigieuze leiding op zijn privé-domein aan te brengen. De handelswijze van verweerster op tegeneis is dan ook volkomen legaal.

Eiser op tegeneis blijft, als derde ten aanzien van de overeenkomst tussen verweerster op tegeneis en de eigenaar van het privé-domein waarover de elektriciteitsleiding werd aangelegd, in gebreke het bewijs te leveren van hoedanigheid en belang bij het instellen van zijn tegeneis. Overeenkomstig artikel 17 Ger. W. dient deze dan ook als ontoelaatbaar te worden afgevoerd.

OM DEZE REDENEN:

rechtdoende op tegenspraak.

Verklaren de hoofdeis ontvankelijk en gegrond.

Veroordelen verweerder op hoofdeis tot betaling aan eiseres op hoofdeis van een bedrag van 33.758 frank, te vermeerderen met de vergoedende rente van 8% vanaf 29 oktober 1992 tot 7 april 1993 en de gerechtelijke rente vanaf 8 april 1993.

Verklaren de tegeneis ontoelaatbaar.

Veroordelen verweerder op hoofdeis, eiser op tegeneis, tot de kosten van het geding, welke aan de zijde van eiseres op hoofdeis, verweerster op tegeneis, worden vastgesteld op 3.700 frank dagvaardingskosten en 5.700 frank rechtsplegingsvergoeding.

Verklaren dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling.

...

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE ANTWERPEN - 13 JANUARI 1994

31ste Kamer

Zetelend: bb. De Pauw, Van Laken, Verhoeven

Openbaar Ministerie: dbr. Andersson

Advocaten: mr. Van Mellaert loco mr. Van Kerckhoven, mr. Gondry

EVAG T/ N.V. BOUWMAATSCHAPPIJ VOOR BOUW- EN GRONDWERKEN

**Kabelbeschadiging • Hoofdaannemer -
Onderaannemer • Overeenkomst BVVO/
CETS • Toepasselijkheid**

Een kabel werd beschadigd door een gebrekkige stutting. De stutting gebeurde door de onderaannemer in opdracht en onder rechtstreeks toezicht van de hoofdaannemer.

Bijgevolg is alleen de hoofdaannemer aansprakelijk. De toepassing van de overeenkomst BVVO-CETS biedt voldoende rechtszekerheid aangaande de schadecijfers.

**Bris de câble • Entrepreneur principal -
Sous-traitant • Convention U.P.E.A./
CETS • Applicabilité**

Le bris de câble a été causé par une mauvaise exécution de l'étaçonnage. Ces travaux avaient été réalisés par le sous-traitant à la demande et sous la surveillance directe de l'entrepreneur principal.

Par conséquent, la responsabilité incombe uniquement à l'entrepreneur principal. L'application de la convention UPEA-CETS offre une sécurité juridique suffisante en ce qui concerne l'évaluation du montant des dommages.

“... ”

Overwegende dat de hogere beroepen tijdig zijn en regelmatig naar de vorm met uitzondering van het hoger beroep van het Openbaar Ministerie betekend aan beklaagde Bolssens, dat laattijdig is;

Op strafrechtelijk gebied

Overwegende dat de strafvordering inmiddels verjaard is, de feiten gepleegd zijnde op 08/10/1992 en sinds de laatst nuttige datum van stuiting, namelijk door de verzending van het kantschrift met ref. 110.527/92 op 07/04/1993 meer dan 6 maanden zijn verlopen;

Overwegende dat de eis van de burgerlijke partij EVAG evenwel tijdig werd ingesteld, namelijk op een ogenblik dat de strafvordering nog niet was verjaard, d.i. op de zitting van 06/09/1993, zodat de rechtbank nog dient te oordelen over de burgerlijke belangen;

Op burgerlijk gebied

Overwegende dat de beklaagde door de inbreuk op artikel 27 Wet 10/03/1925 op de elektriciteitsvoorzieningen een fout beging die in oorzakelijk verband staat met de schade geleden door de burgerlijke partij;

Overwegende dat de aangestelde van de burgerlijke partij aan de verbalisant verklaarde dat de kabel aan de onderkant werd beschadigd waardoor een kortsluiting is ontstaan;

dat de verbalisant vaststelde dat deze kabel op een diepte van 0,8 meter loopt doch over een bouwput van 2,5 meter diep;

dat beklaagde zelf aan de verbalisant verklaarde dat de graafwerken voor de bouwput werden uitgevoerd door de firma Luc Janssens NV en dit in onderaanneming, doch dat naar zijn mening de schade niet is ontstaan door de graafkraan van de onderaannemer en dat er iets anders is foutgelopen;

dat uit de ter zitting neergelegde “minnelijke vaststelling zonder erkenning van aansprakelijkheid” tussen de burgerlijke partij en eerste beklaagde, blijkt dat de schade is ontstaan door “rekking” van de kabels die waren opgehangen in een bouwput;

Overwegende dat eerste beklaagde de leiding had van de werf en de aangestelde van de onderaannemer, die de graafwerken uitvoerde, onder zijn rechtstreeks toezicht stond;

dat eerste beklaagde namelijk aan de verbalisant verklaarde dat de graafwerken werden uitgevoerd door een onderaannemer “met bestendig toezicht door iemand van onze firma” en dat hij zelf opdracht had gegeven om de blootgestelde kabels te ondersteunen;

Overwegende dat eerste beklaagde zich niet aan zijn aansprakelijkheid kan onttrekken door te verwijzen naar het feit dat hij “adjunct werfleider” is en in die hoedanigheid instructies dient te ontvangen van hogerhand;

dat uit de staat van inlichtingen betreffende de burgerlijke aansprakelijkheid opgemaakt door de bestuurder-directeur van tweede beklaagde blijkt dat eerste beklaagde als beroep “adjunct werfleider” is;

dat eerste beklaagde zich aan de verbalisant in die omschrijving kenbaar maakte;

dat deze functie-omschrijving in het bedrijf van tweede beklaagde echter niet uitsluit dat eerste beklaagde in feite en op het ogenblik van de feiten leider was van de werf waar de beschadiging werd vastgesteld;

dat hij zelf opdracht had gegeven om de kabels te ondersteunen, zoals blijkt uit zijn verklaring aan de verbalisant;

dat de verwijzing naar artikel 36 van het onderaannemingscontract in casu irrelevant is, nu het geenszins vaststaat dat het een niet gesignaleerde leiding betrof;

Overwegende dat eerste beklaagde in zijn verklaring aan de verbalisant stelde dat de schade niet veroorzaakt werd door de graafkraan van de onderaannemer Janssens, maar dat hij blijkbaar eerder opteerde voor een beschadiging ingevolge een gebrekkige stutting;

dat deze stutting evenwel gebeurde in zijn opdracht zodat hijzelf weldegelijk aansprakelijk is voor de gebrekkige aard van de stutting en de daaruit voortvloeiende schade;

dat in die omstandigheden de rechtbank het niet nuttig oordeelt de afgevaardigde van de firma Janssens te horen;

Overwegende dat de fout van eerste beklaagde in oorzakelijk verband staat met de schade van de burgerlijke partij;

dat zonder zijn fout de schade zich niet zou hebben voorgedaan, zoals deze zich in concreto heeft voorgedaan;

Overwegende dat de gevorderde bedragen ten onrechte door beklaagden worden betwist omwille van het gebrek aan facturatie aan tweede beklaagde en wegens gebrek aan tegenprekelijke schadebegroting;

dat eenieder die schade heeft geleden ten gevolge van het tenlaste gelegde feit, zich burgerlijke partij kan stellen en dit onafhankelijk van het feit of het schadebedrag al dan niet werd gefactureerd;

dat overeenkomstig de ter zitting neergelegde factuur van de burgerlijke partij aan de onderaannemer blijkt dat de factuur werd opgemaakt conform de BVVO-CET conventie;

dat de toepassing van deze conventie voldoende rechtszekerheid biedt aangaande de schadecijfers;

dat geen der beklaagden enige bewering of bewijs aanvoeren van een ongeoorloofde schadepost of van een onrechtmatige verrijking van de burgerlijke partij;

Overwegende dat de vordering van de burgerlijke partij bij onderzoek van de zaak in graad van hoger beroep dan ook gegrond is gebleven;

dat het vonnis in die zin dient te worden bevestigd.

..."

Opmerking

Vergelijk met Luik, 7 november 1991, IUVIS, 1993, 21 (in solidum aansprakelijkheid van de hoofdaannemer) en Kb. Brussel, 20 november 1990, IUVIS, 1994, 275 (enkel de onderaannemer is aansprakelijk).

Remarque

Comparer avec Liège, 7 novembre 1991, IUVIS, 1993, 21 (responsabilité in solidum du sous-traitant et de l'entrepreneur principal) et Com. Bruxelles, 20 novembre 1990, IUVIS, 1994, 275 (seul le sous-traitant est responsable).

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE DENDERMONDE - 21 MAART 1994

Zetelend: dbr. Broeckx

Advocaten: mr. Van Lembergen loco mr. Lenssens, mr. Pieters loco mr. Duerinckx

INTERGEM T/ BELGISCHE STAAT

Schade aan openbare verlichting • Schadevergoeding • Overeenkomst BVVO/CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten • Bijstandskosten

Dommage à l'éclairage publique • Indemnisation • Convention UPEA/CETS • Applicabilité aux non-adhérents • Frais d'assistance

De begrotingscriteria van de BVVO/CETS-overeenkomst kunnen worden gebanteerd voor de schadebepaling in concreto, zelfs indien de schadeveroorzaker niet is getreden tot de overeenkomst.

De schadebepaling van de BVVO/CETS-overeenkomst biedt de meest billijke en adequate waarborg van objectiviteit voor de vaststelling van de geleden schade.

De regels van deze overeenkomst moeten volgens de gevestigde rechtspraak immers beschouwd worden als een algemeen aanvaard en toegepast gebruik om de schade op de juiste wijze te schatten.

Deze begrotingswijze is voordeliger voor de schadeverwekker.

De bijstandskosten aangerekend volgens de BVVO/CETS-overeenkomst zijn een forfaitaire vermeerdering van de schade en gelden als bewijs door middel van vermoeden van de werkelijk geleden schade.

Les critères d'estimation de la convention UPEA-CETS peuvent être utilisés pour la détermination du dommage in concreto, même si le responsable du dommage n'a pas adhéré à la convention.

La détermination du dommage selon la convention UPEA-CETS offre la garantie d'objectivité la plus équitable et la plus adéquate pour la détermination du dommage subi. Les règles de cette convention doivent en effet être considérées selon la jurisprudence établie comme un usage généralement accepté et appliqué pour évaluer le dommage de manière correcte.

Ce mode d'estimation est plus avantageux pour le responsable du dommage.

Les frais d'assistance facturés conformément aux dispositions de la convention UPEA-CETS sont une majoration forfaitaire du dommage et ont valeur de preuve par présomption du dommage réellement subi.

"...

Op 27.9.1991 omstreeks 21.40 uur deed zich te Stekene op de weg N403 tussen kilometerpalen 10.4 en 10.5 een aanrijding voor tussen twee rijks-wachtvoertuigen, nl. een Golf GTI en een Renault R 18. Beide voertuigen waren ingezet bij een gecoördineerde actie en reden in de richting van Kemzeke.

Toen het eerst rijdend voertuig, de Renault R18 zijn opdracht beëindigd had en de bestuurder ervan Van Coillie zich keerde op de openbare weg om terug te rijden richting nederlandse grens werd dit voertuig aangereden door de Golf GTI, bestuurd door Stroobandt, die op dit ogenblik de Renault R 18 aan het inhalen was. Door de aanrijding begon de Golf GTI te slippen om uiteindelijk terecht te ko-

men tegen een elektriciteitspaal, eigendom van de aanlegster sv Intergem. De beide betrokken voertuigen zijn eigendom van de Belgische Staat en de beide bestuurders ervan waren op het ogenblik van het ongeval in dienst van en reden voor rekening van het Ministerie van Landsverdediging.

De vordering van de aanlegster sv Intergem strekt ertoe de verweerder,

de Belgische Staat te veroordelen tot betaling van haar ten titel van schadevergoeding van de som van 46.713 frank, meer de vergoedende intresten vanaf 27.9.1991, meer de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding, rechtsplegingsvergoeding inbegrepen; dit alles bij vonnis uitvoerbaar te verklaren bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg, noch aanbod van kantonnement.

De verweerder de Belgische Staat betwist zijn aansprakelijkheid terzake niet en aanvaardt ook de vergoeding van de werkelijk door de aanlegster sv Intergem geleden schade, zoals omschreven op haar afrekening met uitzondering evenwel van de factuurpost "bijstandskosten" ten bedrage van 7.112 frank, die volgens hem geen deel uitmaakt van de werkelijk geleden schade, terwijl hij verzoekt akte te verlenen steeds bereid geweest te zijn en nog te zijn de som van 39.601 frank als totale vergoeding voor de herstelling van de vernielde electriciteitspaal te voldoen.

Terzake houdt de verweerder voor dat de in de BVVO-BCE vooropgestelde criteria aan hem, als niet-onderteekenaar, niet tegenstelbaar zijn.

De omvang van de schade moet vooropgesteld worden conform art. 1382 B.W., wat betekent:

- dat de vergoeding enkel de werkelijk geleden schade mag vergelden;
- dat met de vervangingswaarde geen winst mag worden verwezenlijkt.

Als dusdanig kan terzake inderdaad niet betwist worden dat het BVVO-BCE akkoord voor de verweerder, de Belgische Staat, vreemd aan deze over-

eenkomst, geen verbintenissen als partij doet ontstaan. Niettemin kunnen de begrotingscriteria van voormelde overeenkomst in casu wel worden gehanteerd voor de schadebepaling in concreto conform art. 1382 B.W. Deze beoordelingsmaatstaf biedt terdege de meest billijke en adequate waarborg van objectiviteit voor de vaststelling van de door de aanlegster sv Intergem geleden schade.

De regels vervat in voornoemde overeenkomst moeten overeenkomstig de gevestigde rechtspraak, welke de rechtbank als juist beaamt, immers beschouwd worden als een algemeen aanvaard en toegepast gebruik om schade in deze materie op juiste wijze te schatten en het bestaan van werkelijk geleden schade te doen vermoeden, nu deze gedetailleerde overeenkomst het resultaat is van een grondig onderzoek en discussie tussen verzekeringsmaatschappijen en electriciteitsbedrijven. Overigens is deze begrotingswijze voordeliger voor de schadeverwekker of zijn aansprakelijke door een kostenbeperkende en tijdsbesparende afhandeling. Terzake voorziet de overeenkomst een forfaitaire procentuele vermeerdering hoofdens onder meer bijstandskosten voor diensten ter controle op het personeel en de onderaannemers, beheer en behandeling van materiaal en bestellingen evenals andere administratiekosten die een rechtstreeks gevolg zijn van het schadegeval, en zulks geldt terzake als bewijs door middel van vermoeden van werkelijkheid van deze door aanlegster sv Intergem geleden kosten. Deze kosten zijn een

noodzakelijk gevolg van het schadeverwekkend feit en de verweerder is hiervoor vergoeding verschuldigd krachtens zijn verplichting tot integrale schadeloosstelling. Het bedrag van 7.112 frank "bijstandskosten" zijnde 15% van de hoofdsom dient derhalve te worden toegekend temeer dit percentage ook billijk te noemen is.

Nu de verweerder de Belgische Staat, alhoewel bereid de som van 39.601 frank te voldoen, ten onrechte deze gevorderde schadepost betwistte dient zij ook integraal de gerechtskosten te dragen.

OM DEZE REDENEN,

DE RECHTBANK,

rechtdoende op tegenspraak, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart de vordering van de aanlegster sv Intergem ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt de verweerder, de Belgische Staat tot betaling aan de aanlegster sv Intergem van de som van 46.713 frank, meer de vergoedende intresten vanaf 27.9.91, meer de gerechtelijke intresten;

Veroordeelt de verweerder, de Belgische Staat, tot de kosten van het geding, aan de zijde van de aanlegster sv Intergem begroot op 6.280 frank (dagvaarding + rolstelling) + 5.400 frank rechtsplegingsvergoeding.

..."

(B.S. en Publ. E.G. van 01.04.1995
tot en met 30.06.1995)

WETGEVING

I. Elektriciteit

I.1. Elektriciteitsvoorziening

K.B. van 8 februari 1995 houdende verlening van een wegvergunning voor de aanleg van elektrische leidingen, B.S., 29 maart 1995.

M.B. van 14 februari 1995 houdende goedkeuring van de beslissingen van de bestendige deputaties van de provinciale raad van Antwerpen, West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen en van de colleges van burgemeester en schepenen van de steden Brugge en Oostende en de gemeenten Beveren, Lochristi en Kruibeke, waarbij een wegvergunning verleend wordt voor de aanleg van elektrische leidingen, B.S., 6 april 1995.

K.B. van 21 februari 1995 houdende verklaring van openbaar nut voor het aanleggen van elektrische leidingen, B.S., 26 april 1995.

K.B. van 6 maart 1995 houdende benoeming van leden van het Vast Elektrotechnisch Comité, B.S., 2 juni 1995.

K.B. van 9 maart 1995 houdende verlening van een wegvergunning voor het aanleggen van elektrische leidingen, B.S., 10 juni 1995.

K.B. van 9 maart 1995 houdende verklaring van openbaar nut van de wijziging van elektrische leidingen, B.S., 10 juni 1995.

Art. 1, 1° K.B. van 10 april 1995 tot bepaling van de activiteiten van industriële of commerciële aard waarvoor de gemeenteraad een autonoom gemeentebedrijf met

(M.B. et J.O.C.E. du 01.04.1995
au 30.06.1995)

LEGISLATION

I. Electricité

I.1. Distribution d'électricité

A.R. du 8 février 1995 accordant une permission de voirie pour l'établissement de canalisations électriques, M.B., 29 mars 1995.

A.M. du 14 février 1995 portant approbation des décisions des députations permanentes du conseil provincial d'Anvers, de Flandre Occidentale et de Flandre Orientale et du Collèges des bourgmestres et échevins des villes de Bruges et d'Ostende et des communes de Beveren, Lochristi et Kruibeke accordant une permission de voirie pour l'établissement de canalisations électriques, M.B., 6 avril 1995.

A.R. du 21 février 1995 portant déclaration d'utilité publique de l'établissement de canalisations électriques, M.B., 26 avril 1995.

A.R. du 6 mars 1995 portant nomination de membres du Comité permanent de l'Electricité, M.B., 2 juin 1995.

A.R. du 9 mars 1995 accordant une permission de voirie pour l'établissement de canalisations électriques, M.B., 10 juin 1995.

A.R. du 9 mars 1995 portant déclaration d'utilité publique de la modification de canalisations électriques, M.B., 10 juin 1995.

Art. 1, 1° A.R. du 10 avril 1995 déterminant les activités à caractère industriel ou commercial pour lesquelles le conseil communal peut créer une régie communale auto-

rechtspersoonlijkheid kan oprichten, B.S., 13 mei 1995.

K.B. van 27 april 1995 houdende verklaring van openbaar nut voor het aanleggen van elektrische leidingen, B.S., 31 mei 1995.

K.B. van 27 april 1994 houdende goedkeuring van de wegvergunningen voor de aanleg van elektrische leidingen, verleend door de bestendige deputatie van de provinciale raad van Brabant en door het college van burgemeester en schepenen van de stad Ninove, B.S., 31 mei 1995.

1.2. Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (A.R.E.I.)

K.B. van 22 december 1994 tot wijziging van de artikelen 155, 187, 250 en 251 van het A.R.E.I., B.S., 9 februari 1995; Erratum, B.S., 25 mei 1995.

1.3. Veiligheidswaarborgen

M.B. van 28 februari 1995 houdende verbod van de invoer, het te koop bieden, de verkoop, de verhuring, het zelfs kosteloos afstaan, de aflevering na herstelling, transformatie of verandering van sommige elektrisch materieel, B.S., 11 mei 1995.

M.B. van 25 april 1995 tot wijziging van het M.B. van 17 november 1981 genomen in uitvoering van artikel 10 van het K.B. van 12 augustus 1981 tot vaststelling van de veiligheidswaarborgen die het elektrisch materieel, bestemd voor gebruik in "explosieve omgeving", evenals de stopcontacten voor huishoudelijk gebruik en de voedingsinrichtingen voor elektrische afsluitingen moeten bieden, B.S., 15 juni 1995.

2. Gas

2.1. Gasvervoer

K.B. van 14 mei 1995 houdende verklaring van openbaar nut van de oprichting van gasvervoerinstallaties door middel van leidingen, B.S., 30 juni 1995.

2.2. Gasdistributie

Art. 1, 1° K.B. van 10 april 1995 tot bepaling van de activiteiten van industriële of commerciële aard waarvoor de gemeenteraad een autonoom gemeentebedrijf met rechtspersoonlijkheid kan oprichten, B.S., 13 mei 1995.

nome dotée de la personnalité juridique, M.B., 13 mai 1995.

A.R. du 27 avril 1995 portant déclaration d'utilité publique de l'établissement de canalisations électriques, M.B., 31 mai 1995.

A.R. du 27 avril 1995, approuvant les permissions de voirie pour l'établissement de canalisations électriques accordées par la députation permanente du conseil provincial du Brabant et par le collège des bourgmestre et échevins de la ville de Ninove, M.B., 31 mai 1995.

1.2. Règlement Général sur les Installations Electriques (R.G.I.E.)

A.R. du 22 décembre 1994 modifiant les articles 155, 187, 250 et 251 du R.G.I.E., M.B. 9 février 1995; Erratum, M.B., 25 mai 1995.

1.3. Garanties de sécurité

A.M. du 28 février 1995 portant interdiction de l'importation, l'offre en vente, la vente, la location, la cession même à titre gratuit et la délivrance après réparation, transformation ou modification de matériel électrique, M.B., 11 mai 1995.

A.M. du 25 avril 1995 modifiant l'A.M. du 17 novembre 1981 pris en exécution de l'article 10 de l'A.R. du 12 août 1981 déterminant les garanties de sécurité que doivent présenter le matériel électrique, utilisable en atmosphère explosible, ainsi que les prises de courant à usage domestique et les dispositifs d'alimentation de clôtures électrique, M.B., 15 juin 1995.

2. Gaz

2.1. Transport de gaz

A.R. du 14 mai 1995 portant déclaration d'utilité publique de l'établissement d'installations de transport de gaz par canalisation, M.B., 30 juin 1995.

2.2. Distribution de gaz

Art. 1, 1° A.R. du 10 avril 1995 déterminant les activités à caractère industriel ou commercial pour lesquelles le conseil communal peut créer une régie communale autonome dotée de la personnalité juridique, M.B., 13 mai 1995.

8

iuvis

